

Een bruisend beleid – Investeren in dialoog loont

**Samenwerking tussen verenigingen waar armen
het woord nemen en lokale besturen onder de
loep!**

Woord vooraf

Sinds 2004 is het decreet lokaal sociaal beleid in werking. Bij het in voege treden van het decreet stonden zowel de lokale besturen als De Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten (VVSG) als de provincies voor een enorme uitdaging. Van lokale besturen werd verwacht een geïntegreerd welzijnsbeleid uit te tekenen dat is aangepast aan de lokale omstandigheden. Hiervoor moesten besturen lokale partners betrekken en bijzondere aandacht schenken aan de participatie van zwakkere burgers. De VVSG ondersteunt de lokale besturen met het verder ontwikkelen van het sociaal huis en het verhogen van de planningsdeskundigheid. Van ons als provincie werd verwacht de lokale besturen te ondersteunen rond de pijlers samenwerking, participatie en het verzamelen van cijfergegevens.

Vanuit de provincie Limburg zagen we de ondersteuning heel ruim. Wat wij voornamelijk willen is de lokale besturen handvatten aanreiken om in de praktijk aan de slag te gaan. In onze ondersteuningsopdracht legden we de focus op de samenwerking tussen welzijnsactoren vooral via de overlegkanalen van het Limburgs Steunpunt OCMW's (LSO), het ter beschikking stellen van cijfermateriaal en onderzoek via de studiecél en tot slot de participatie van mensen in armoede. We hebben RIMO Limburg ingeschakeld, toch wel een organisatie met enige know-how wanneer we het hebben over participatie van mensen in armoede. In dat kader heeft RIMO Limburg een onderzoek verricht bij negen Limburgse armoedeverenigingen en de lokale besturen waar deze gevestigd zijn. Zij hebben gepeild naar de verschillende ondersteuningsvormen en samenwerkingsverbanden. Daarnaast zijn de meerwaarde, de verwachtingen, de voorwaarde en valkuilen achterhaald. Tevens heeft RIMO Limburg, in samenwerking met de ondersteuningspool van Dynamo, het lokaal bestuur van Houthalen-Helchteren en de vereniging Warm Hart, bij de uitbouw van een structureel armoedeoverleg op lokaal niveau ondersteund. De hamvraag was of hieruit een overdraagbaar format kon groeien.

Dit rapport is ingedeeld in drie delen. In het eerste deel maak je kennis met een aantal decreten en bouwstenen, kortom een theoretisch kader. Dit theoretisch kader helpt je bij het lezen en kaderen van deel twee en deel drie. Deel twee geeft weer hoe samenwerking en participatie in de praktijk vorm krijgt bij de negen bevraagde armoedeverenigingen en lokale besturen. Zo krijg je een beeld van de ondersteuning die een lokaal bestuur aan een armoedevereniging kan bieden en hoe er door de onderlinge samenwerking drempels verlaagd worden. Tot slot wordt in deel drie het afgelegde proces in Houthalen-Helchteren uit de doeken gedaan. Welke stappen hebben de procesbegeleiders genomen om samen met het lokaal bestuur, Warm Hart en andere lokale partners tot een structureel armoedeoverleg te komen?

Uit het onderzoek blijkt dat we trots mogen zijn op de Limburgse lokale samenwerkingsverbanden die onder de loep werden genomen. Ook de aandacht die de lokale besturen hebben voor mensen in armoede in hun gemeente is gemeend. Elk lokaal bestuur heeft aandacht voor de lokale armoedevereniging in haar lokaal sociaal beleidsplan, elk op zijn manier. Dat is alleszins een stap in de richting om de toegang tot de sociale grondrechten te verzekeren.

Erika Thijs

Gedeputeerde van Welzijn en Gezondheid, Provincie Limburg

Inhoud

Deel 1 – De theorie, decreten en bouwstenen	9
1. Wat is armoede?	13
2. Armoedeverenigingen	14
2.1 Armoedeverenigingen in alle vormen en maten	14
3. Lokaal sociaal beleid: samenwerking en participatie.....	16
3.1 Armoedebestrijding door middel van participatie.....	16
3.2 De meerwaarde van participatie	17
4. Mensen in armoede als partner in het participatieproces	19
4.1 Burgerparticipatie is meer dan inspraak	19
4.2 Burgerparticipatie vraagt een visie vanuit het beleid	20
4.3 Participatiemethoden	20
4.3.1 Participatie in verschillende beleidsfasen.....	21
4.3.2 Stap voor stap op de participatieladder	21
4.4 Participatie vraagt een doordacht 'participatieplan'.....	23
4.4.1 Het inhoudelijke aspect	23
4.4.2 Het tijdsaspect.....	23
4.4.3 Het aspect inspraakgehalte.....	23
4.4.4 De procedure	24
4.5 Een participatieproces vraagt aandacht voor de context.....	24
4.5.1 Aspecten van verbondenheid en uitdaging.....	25
4.5.2 Aspecten van capaciteit en ondersteuning	26
Deel 2 – De praktijk	27
1. Armoedeverenigingen in Limburg	31
1.1 Verenigingen waar armen het woord nemen	31
1.2 Armoedeverenigingen	33
2. Hoe het lokaal bestuur en de vereniging elkaar vinden	35
2.1 Een aanspreekpunt vereenvoudigt contacten.....	35
2.2 Zorg dat de vereniging zichtbaar is!	36
2.3 Een goed voorbereid iemand is er twee waard	37
3. Hoe lokale besturen armoedeverenigingen kunnen ondersteunen.....	38
3.1 Financiële ondersteuning.....	38
3.1.1 Verschillende vormen van financiële ondersteuning zijn mogelijk	38
3.1.2 Financiële middelen moeten verantwoord worden	39
3.2 Logistieke ondersteuning.....	40
3.3 Een lokaal	41
3.4 Personele ondersteuning	42
3.5 Promotie van de vereniging	42
3.5.1 Gemeentelijke communicatiekanalen gebruiken om informatie over de verenigingen te verspreiden.....	43
3.5.2 Doorverwijzen	44
4. Samenwerken is drempels verlagen	46
4.1 Drempels verlagen van het reguliere aanbod.....	46
4.1.1 Doorverwijzen naar diensten en voorzieningen	46
4.1.2 Informeren over beleidsmaatregelen.....	47
4.1.3 Het cultureel centrum voor iedereen	47
4.2 Drempels van activiteiten verlagen	50
4.2.1 Wie vraagt wie en waarvoor?.....	50
4.3 Beleidsparticipatie.....	51
4.3.1 Specifiek advies i.v.m. armoede (ad-hoc advisering)	51

4.3.2 Structureel overleg rond armoede	52
4.3.3 Adviesraden	53
4.3.4 Lokaal Sociaal Beleid	56
4.4 Wie vertegenwoordigt de vereniging	57
5. Samenwerking en participatie: winst voor armoedeverenigingen en lokale besturen	58
5.1 Het belang van samenwerken en participatie	58
5.1.1 Het belang van samenwerken en participatie voor het realiseren van de zes criteria	58
5.1.2 Andere voordelen van samenwerken en participatie voor armoedeverenigingen.....	59
5.1.3 De meerwaarde van samenwerking en participatie voor lokale besturen.....	60
5.2 Voorwaarden om van 'inhoudelijke' samenwerking te kunnen spreken	61
5.2.1 Een gemeenschappelijk doel.....	62
5.2.2 Openheid	62
5.2.2 Attitude.....	62
5.3 Samenwerken doet verwachtingen ontstaan.....	63
5.4 Door samenwerking en participatie worden kansen gecreëerd	64
5.5 De valkuilen van samenwerking en participatie	65
6. De samenwerking tussen armoedeverenigingen en lokale partners	68
6.1 De partners van armoedeverenigingen.....	68
6.2 Hoe de samenwerking ontstaat	68
6.3 Hoe de samenwerking verloopt	68
6.4 Samen elkaanders drempels verlagen	69

Deel 3 – De samenwerking in Houthalen-Helchteren in beeld 71

1. Terug in de tijd	75
1.1 Het ontstaan van de samenwerking	75
1.2 Het lokaal sociaal beleidsplan onder de loep.....	75
2. De beginsituatie	77
2.1 Partners van het sociaal overleg	77
2.2 De invulling van het sociaal overleg	77
2.3 Het sociaal overleg in een nieuw jasje.....	77
2.3.1 De mogelijkheden van het sociaal overleg	78
2.3.2 Extra te betrekken partners	78
2.3.3 Vergaderen op locatie	78
2.3.4 De bespreking van het LSB-plan	78
3. Verkenning van het terrein.....	79
3.1 Trefdag lokaal sociaal beleid Houthalen-Helchteren	79
3.1.1 Aandachtspunten voor het beleid	79
3.1.2 De evaluatie van de trefdag door het sociaal overleg	80
3.2 De invulling van het intern gestructureerd armoedeoverleg	80
4 Op weg naar een intern gestructureerd armoedeoverleg	81
4.1 Een eerste voorstel	81
4.2 De bespreking van het eerste voorstel	82
4.2.1 De visie van de stuurgroep LSB op het intern gestructureerd armoedeoverleg	82
4.2.2 De visie van het sociaal overleg op het gestructureerd armoedeoverleg	82
4.2.3 De verdere uitbouw van het intern gestructureerd armoedeoverleg	82
4.2.4 De visie van het sociaal overleg op de raadgevende functie van Warm Hart	83
4.3 Individuele gesprekken	83
4.4 Het eerste concept	84
4.4.1 Inleiding.....	84
4.4.2 De missie	84
4.4.3 De kerntaken.....	84
4.4.4 Het mandaat	85
4.4.5 De samenstelling	85
4.4.6 De frequentie	86
4.5 De bespreking van het eerste concept	86
4.5.1 De visie van het sociaal overleg op het eerste concept	86

4.5.2 De verdere uitbouw van het sociaal overleg als een intern gestructureerd armoedeoverleg	86
4.6 Het tweede concept	87
4.6.1 De bespreking van het tweede concept op de stuurgroep LSB	87
4.6.2 Het sociaal overleg gaat verder onder een nieuwe naam, een nieuwe structuur	88
4.7 Het 'Armoedeplatform Houthalen-Helchteren' is een feit	88
5. De ervaringen van Warm Hart en het lokaal bestuur	89
6. De moraal van het verhaal	91

Bijlagen 93

Bijlage 1: Contactgegevens van alle door ons gekende armoedeverenigingen	97
Bijlage 2: Operationele doelstelling 3 – Warm Hart krijgt een raadgevende functie naar het lokaal bestuur	99
Bijlage 3: Operationele doelstelling 8: Er komt binnen het lokaal bestuur van Houthalen-Helchteren een intern gestructureerd overleg rond maatschappelijk achtergestelden	101
Bijlage 4: Voorstel SD 1 – OD 3 en OD 8 LSB Houthalen-Helchteren	103
Bijlage 5: Concept sociaal overleg Houthalen-Helchteren – Februari 2009 – 1	107
Bijlage 6: Concept sociaal overleg Houthalen-Helchteren – Februari 2009 – 2	111
Bijlage 7: Definitief concept Armoedeplatform Houthalen-Helchteren – Mei 2009	115

Deel 1 – De theorie, decreten en bouwstenen

Deel 1 – De theorie, decreten en bouwstenen

Over participatie werd al heel wat geschreven. Als provincie hebben we ervoor gekozen om ons extra toe te spitsen op de deelname van mensen in armoede aan het lokale beleid. In dit eerste deel lees je meer over theorieën, decreten en bouwstenen die in dat kader belangrijk zijn.

Wat is armoede? Hieraan schenken we aandacht in het eerste hoofdstuk. Mensen in armoede gaan zich groeperen om elkaar te ondersteunen, om een verandering in hun situatie te weeg te brengen. In Vlaanderen kennen we één specifieke vorm van armoedeverenigingen, *Verenigingen waar armen het woord nemen*. Deze specifieke vorm kent een decretale context. Dit wordt verduidelijkt in hoofdstuk twee. Vervolgens gaan we in hoofdstuk drie dieper in op het decreet *Lokaal sociaal beleid* en de participatie van mensen in armoede. Tot slot reiken we in hoofdstuk vier bouwstenen aan om een participatieproces te doen slagen.

1. Wat is armoede?

Anno 2009 stellen we nog steeds vast dat heel wat mensen in armoede leven. Maar wat is armoede nu eigenlijk?

Het Armoededecreet (B.S. 11 juli 2003) omschrijft armoede als een netwerk van sociale uitsluiting dat zich uitstrekt over meerdere gebieden van het individuele en collectieve bestaan, dat de armen scheidt van de algemeen aanvaarde leefpatronen van de samenleving en waarbij ze niet op eigen kracht de kloof kunnen overbruggen. Deze definitie vinden we ook terug in het jaarboek 2007 Armoede en sociale uitsluiting van Jan Vranken.

De Bie, Claeys & Vanhee¹ wijzen op het samengaan van een gebrek aan voldoende middelen, maatschappelijk uitgesloten worden en meervoudige deprivatie (2003, p. 4). Om van armoede te kunnen spreken is het noodzakelijk, maar toch onvoldoende om het criterium *'een laag inkomen'* te hanteren. Het gaat ook om een gebrek aan mogelijkheden tot het verwerven van cultureel kapitaal (onderwijs, deelname aan cultuurproductie, ...), van sociaal kapitaal (deelname aan sociale netwerken, aantrekkelijke woonruimte, het bezit van duurzame goederen en communicatiemiddelen, ...) en om een gebrek aan mogelijkheden om zijn politieke en sociale rechten te verwezenlijken. De kern van het armoedeprobleem is maatschappelijke uitsluiting.

Wanneer we armoede definiëren in termen van uitsluiting benadrukken we dat *'armen'* gemarginaliseerd worden, m.a.w. naar de rand van de samenleving geduwd worden. Armen worden in maatschappelijk opzicht onbelangrijk geacht en daardoor veronachtzaamd en vergeten. Mensen in armoede hebben geleerd zich aan te passen aan die situatie. Ze hebben een eigen cultuurpatroon ontwikkeld, door Freire omschreven als *'de cultuur van het zwijgen'*.

Wie cijfers wil over het aantal armen in de Limburgse gemeenten kan te raden gaan op www.limburg.be/studiecel en doorklikken naar de cijferkorf bestaansonzekereren. Een exact cijfer over het aantal armen kunnen we niet geven. Alles hangt af van welke indicatoren we gebruiken om armoede in kaart te brengen. Er wordt gewerkt aan een rapport *'Armoede in Limburg'* dat in de loop van 2010 zal verschijnen. Eveneens in te kijken op www.limburg.be/studiecel. In dit rapport proberen we aan de hand van de beschikbare cijfers een indicatie te geven over bestaansonzekereren in onze provincie.

¹ Bouverne – De Bie, M., Claeys, A., De Cock, A., Vanhee, J. (2003). Armoede & participatie. Academia Press: Gent.

2. Armoedeverenigingen

2.1 Armoedeverenigingen in alle vormen en maten

Armoedeverenigingen zijn zelforganisaties van mensen in armoede. Van Robaey, Dierckx en Vranken² gebruiken de term *'armoedevereniging'* omdat het de diversiteit aan verenigingen omvat. Sommige verenigingen bestaan enkel uit armen, andere verenigingen brengen armen en niet-armen samen. *'Verenigingen waar armen het woord nemen'* zijn een specifieke vorm van armoedeverenigingen in Vlaanderen.

Armoedeverenigingen gaan uit van een rechtenbenadering. Rechten worden in dit opzicht gezien als hefboomen om de armoedesituatie op te heffen: *"Wij vragen ons recht"*. Daarnaast zijn rechten een toetssteen om de kwaliteit van de sociale verhoudingen tussen mensen te onderzoeken. Via het opeisen van hun recht willen mensen in armoede komen tot sociale verandering. Door hun rechten te vragen trachten ze de *'cultuur van het zwijgen'* te doorbreken. Mensen in armoede en professionelen moeten de handen in elkaar slaan om deze cultuur te doorbreken. Professionelen kunnen die cultuur enkel doorbreken door samen met mensen in armoede te denken. Zij moeten de participatie van mensen in armoede en de dialoog centraal stellen.

Lokale armoedeverenigingen kunnen op zichzelf bestaan of aangesloten zijn bij een provinciale, regionale of landelijke beweging of samenwerkingsverband zoals Welzijnsschakels –Welzijnszorg of ATD-vierde wereldbeweging. Sommige armoedeverenigingen zijn spontaan ontstaan omdat een aantal mensen de handen in elkaar heeft geslagen. Andere verenigingen zijn gegroeid uit een groepswerking van een OCMW, een centrum basiseducatie, een project van het maatschappelijk opbouwwerk of een Centrum voor Algemeen Welzijnswerk.

De *'verenigingen waar armen het woord nemen'* zijn een specifieke vorm van armoedevereniging die enkel in Vlaanderen bestaat. Het zijn armoedeverenigingen die erkend zijn via het Vlaamse armoededecreet. Ze worden gesubsidieerd en gecontroleerd door de Vlaamse overheid.

Deze specifieke organisatievorm wordt in het *armoededecreet* als volgt omschreven:

'Een vereniging waar armen het woord nemen is een vereniging van overwegend armen en andere personen met als doel bij te dragen tot de armoedebestrijding vanuit de eigen ervaring via de realisatie van een proces, gekenmerkt door de volgende zes concrete doelstellingen: armen blijven zoeken, armen samenbrengen in groep, armen het woord geven, werken aan de maatschappelijke emancipatie van armen, werken aan maatschappelijke structuren en vormingsactiviteiten en de maatschappelijke dialoog organiseren.' (decreet tot wijziging Armoededecreet van 21 maart 2003, juli 2008)

Om erkend en gesubsidieerd te worden als *'vereniging waar armen het woord nemen'* moeten de verenigingen voldoen aan zes criteria zoals omschreven in het Armoededecreet. Deze criteria houden rechtstreeks verband met hun doelstellingen. Daarnaast moeten zij o.a. een vzw-structuur aannemen en voldoen aan nog een aantal regels die bepaald werden in het Armoededecreet. In het kaderstukje vind je een korte omschrijving van de zes criteria (Armoedecreet, B.S. 11 juni 2003):

² Van Robaey, B., Dierckx, D., & Vranken, J. (2005). (G)een blad voor de mond, Spanningsvelden bij de participatie van armoedeverenigingen aan het armoedebeleid. Academia Press: Gent.

1) *Armen verenigen zich*: Armen en niet-armen samenbrengen in een onafhankelijke vzw met het doel armen uit hun maatschappelijk isolement te halen en hun slagkracht te vergroten. In hun werking zijn ze gericht op de samenwerking met andere organisaties en instanties die zich tot kansarmen richten.

2) *Armen het woord geven*: Het creëren van voorwaarden opdat armen het woord kunnen nemen, met als einddoel een volwaardige gesprekspartner in de samenleving te vormen. Daartoe organiseren de verenigingen activiteiten die de kans bieden om deze vaardigheden te ontwikkelen. De armen moeten in de gelegenheid gesteld worden in de eigen vereniging ritme, snelheid en inhoud te bepalen.

3) *Werken aan maatschappelijke emancipatie*: De armen helpen groeien om hun burgerrechten volwaardig op te nemen en de maatschappij bewust te maken van de gelijkwaardigheid van armen en niet armen.

4) *Werken aan maatschappelijke structuren*: Zij stimuleren de betrokkenheid van armen bij het beleid en de evaluatie van de maatschappelijke structuren en de rechtstreekse contacten tussen armen en de verantwoordelijken in de samenleving.

5) *Dialog en vorming*: Zij streven solidariteit na tussen de armen en de samenleving. Daartoe organiseren zij vormingsactiviteiten en zoeken actief partners in de samenleving om kennis over armoede, vanuit de ervaring van de armen, uit te wisselen en misverstanden, vooroordelen en uitsluitingsgedrag bloot te leggen.

6) *Armen blijven zoeken*: De verenigingen moeten een actieve openheid ten toon spreiden naar andere mensen waarbij men een extra inspanning doet voor de meest geïsoleerde armen.

De criteria kunnen niet los van elkaar gezien worden, ze zijn onderling met elkaar verweven. Om te beoordelen of een activiteit een bijdrage kan leveren aan de bestrijding van armoede raadt het Vlaams Netwerk aan na te gaan of die activiteit met geen enkel criterium in strijd is. De beste activiteiten zijn dan activiteiten die het werken aan de andere criteria niet in de weg staan. Zo hebben huisbezoeken enerzijds vooral te maken met het zoeken en verenigen van mensen, maar anderzijds leggen huisbezoeken ook de basis voor het invullen van de andere criteria.

Het armoededecreet legt ook de basis voor het Vlaams Netwerk en haar opdrachten. Zo staat het Vlaams Netwerk in voor de ondersteuning van de '*verenigingen waar armen het woord nemen*'. Het Vlaams Netwerk staat concreet in voor: het organiseren en voeren van de beleidsdialog met de overheid, het organiseren van overleg en ervaringsuitwisseling tussen de verenigingen, het ondersteunen en coördineren van activiteiten die inzicht bieden in de ervaringswereld van mensen in armoede, het bevorderen van gemeenschappelijke initiatieven van en voor verenigingen.

3. Lokaal sociaal beleid: samenwerking en participatie

In maart 2004 verscheen het decreet lokaal sociaal beleid. Met dit decreet wil de Vlaamse overheid bij de lokale besturen een nieuwe dynamiek op het vlak van welzijn op gang trekken. Van lokale besturen wordt verwacht een lokaal sociaal beleidsplan op te stellen. Dit beleidsplan moet de maximale toegang van de dienstverlening voor elke burger garanderen. Gemeente en OCMW moeten hiervoor de handen in elkaar slaan. Daarnaast moeten de lokale besturen lokale partners en doelgroepen betrekken bij de opmaak van het beleidsplan. Bijzondere aandacht moet gaan naar de participatie van de zwakkere burgers. Lokaal sociaal beleid vraagt naar een aanpak waarbij het aanbod op elkaar is afgestemd, met aandacht voor iedere burger.

Participatie van doelgroepen en actoren aan het lokaal sociaal beleid zorgt ervoor dat een beleidsplan een gedragen plan is. Afhankelijk van de beleidsthema's die het lokaal bestuur kiest, zullen de betrokken doelgroepen en de lokale organisaties verschillen. In de samenwerking met de lokale organisaties moeten volgende groepen en/of sectoren vertegenwoordigd zijn: jeugd, kinderopvang, minderheden, opbouwwerk, ouderen, wonen... Het komt er op neer om via een lokaal sociaal beleidsplan de effectiviteit van het huidige dienst- en hulpverleningsaanbod te doen stijgen. Deze doelstelling speelt zich af op twee niveaus. Enerzijds op beleidsniveau, waar dit kan door meer samenwerking, afstemming en coördinatie tussen de organisaties. Anderzijds op het niveau van de burger. Hier dient men de toegankelijkheid en de doorzichtigheid van het aanbod te verhogen, maar eveneens dient men beter in te spelen op de behoeften en noden van burgers. Beide niveaus vereisen een doordachte communicatie- en participatieaanpak. Beleidsparticipatie maakt het mogelijk dat sommige mensen in armoede hun stem laten horen. Om toegang tot de sociale grondrechten te realiseren is participatie heel belangrijk.

3.1 Armoedebestrijding door middel van participatie

Armoedebestrijding omvat maatregelen die de bestaanscondities van mensen in armoede verbeteren, die structureel processen van sociale uitsluiting tegengaan en die armen zelf aanspreken om de '*cultuur van het zwijgen*' te doorbreken. In onze strijd tegen armoede moeten we de volgende uitspraak van Freire in ons achterhoofd houden: "*Ik kan niet voor anderen denken, ik kan niet zonder anderen denken, evenmin kunnen anderen voor mij denken*". Als we dat doen erkennen we mensen in armoede als mede-actor. Participatie is dus een sleutelbegrip in de armoedebestrijding. We moeten de concrete situatie van mensen in armoede als startpositie nemen, willen we de bestaanscondities van mensen in armoede verbeteren.

Maar waarom is dat participatieproces nu zo belangrijk? De beleving en ervaring van de armoedesituatie zijn van groot belang om niet naast de realiteit te gaan werken. We moeten waakzaam blijven aangezien de bril waardoor professionelen kijken wel eens gekleurd kan zijn door het waardenkader van de middenklasse.

Wanneer lokale besturen de strijd tegen armoede willen aangaan moeten ze samenwerken met lokale initiatieven zoals armoedeverenigingen en initiatieven of organisaties die de doelgroep bereiken. Nog al te vaak wordt regelgeving opgesteld zonder ze eerst af te toetsen op haar effecten. Mensen in armoede moeten en willen deelnemen aan het beleid zodanig dat maatregelen hun doel niet voorbij schieten. Het lokaal sociaal beleid vraagt participatie aan politieke besluitvorming op beleidsniveau.

3.2 De meerwaarde van participatie

Het betrekken van doelgroepen, maar ook van vertegenwoordigers van organisaties die met de doelgroepen werken, vraagt heel wat inspanningen van het lokaal bestuur. "Is het wel de moeite waard?" vraagt men zich vaak af. Ja, participatie kan een zeer positieve bijdrage leveren aan beleidsontwikkelingen. Maar enkel en alleen wanneer er met heel wat voorwaarden rekening wordt gehouden. **Dan kan participatie**³:

Een draagvlak leveren voor beleidsbeslissingen, m.a.w. de maatschappelijk acceptatie vergroten

Doordat mensen mee het beleid gaan maken, gaan ze meer geloven en krijgen ze meer vertrouwen in het beleid. Meer inwoners zullen achter het beleid van het lokaal bestuur staan. Het draagvlak wordt groter. Moeilijke beslissingen over een gevoelig thema kunnen dankzij een *goed* participatieproces beter begrepen en aanvaard worden door de inwoners. Beslissingen worden niet boven hun hoofd genomen. Ze hebben er zelf mee over kunnen nadenken en meespreken. Inwoners beslissen mee over het beleid in hun stad of gemeente en het beleid heeft voeling met dat wat onder haar inwoners leeft.

Zorgen voor een goede verstandhouding tussen inwoners en beleid

Doordat een lokaal bestuur inwoners gaat betrekken bij het maken van beleid, ontstaat er een goede verstandhouding tussen inwoners en beleid. Wanneer een lokaal bestuur zaken onderneemt in overleg met inwoners, dan zullen deze meer respect opbrengen voor de genomen beslissingen.

Zorgen voor betere maatregelen

Door inwoners te betrekken bij het beleid krijgt het lokaal bestuur informatie over wat goed en minder goed is aan het beleid en over wat best zou veranderen. Inwoners hebben immers meer voeling omdat ze de uitwerking van het beleid aan den lijve ondervinden. Beleidsmakers daarentegen moeten soms beslissen over zaken waar ze zelf niet mee te maken krijgen in hun leven. Hoe kan de stad of het OCMW vb. best tussenkomen in verwarmingskosten? Via een cheque voor huisbrandolie, via toelagen voor isolatie en dubbele beglazing of nog anders? Mensen met een laag inkomen kunnen hier meer over vertellen dan beleidsmakers. Inwoners worden benaderd als ervaringsdeskundigen. Dit geeft hen meteen het gevoel dat ze gewaardeerd worden. Dat zorgt ervoor dat de tevredenheid van de bewoners verhoogt. Participatief werken zorgt er dus voor dat de genomen maatregelen effect hebben voor de vooropgestelde doelgroep.

Besparen op middelen

Informatie van onderuit helpt de beleidsmakers om het sociaal beleid zo te maken dat het de problemen van de mensen beter kan aanpakken. De beslissingen gebeuren veel gericht. Zonder betrokkenheid van de bewoners kan achteraf blijken dat een oplossing niet effectief is. Door bewoners te betrekken kan het beleid vermijden dat er tijd en geld wordt gestoken in dingen die hun doel niet bereiken.

Het rendement van beleidsinitiatieven verhogen

Maatregelen of initiatieven die het beleid samen met de bewoners uitwerkt, hebben een hoger rendement en zijn laagdrempeliger. Bewoners maken er meer gebruik van.

Zorgen voor een buffer tegen antipolitiek en verzuring

Zichtbare resultaten, maatregelen op maat en een goede samenwerking met het beleid zorgen dat verzuring minder kans krijgt en dat bewoners positiever staan tegenover het beleid op zich.

³ Breure, S. 2007. Nota Burgerparticipatie. Oud-Beijerland. & Participatie van kansengroepen aan het beleid van stad Roeselare. Samenlevingsopbouw West-Vlaanderen en T'Hope, Vereniging waar armen het woord nemen en welzijnsschakel, juni 2009, p.7.

Versterkend werken voor de samenleving

Participatie zorgt bij de deelnemers voor een verhoging van het verantwoordelijkheidsgevoel en de eigenwaarde. Deelnemers worden mondiger. Door de ontplooiingskansen die participatie op individueel en maatschappelijk vlak biedt, zien mensen zich gesterkt in hun eigen toekomstperspectief binnen de maatschappij. Participatie is dus ook een instrument dat versterkend werkt voor de samenleving.

4. Mensen in armoede als partner in het participatieproces

De deelname van mensen in armoede op beleidsniveau gebeurt in Vlaanderen voornamelijk via armoedeverenigingen. Dat mensen in armoede deelnemen aan een participatieproces is niet vanzelfsprekend, zeker niet als we het hebben over beleidsparticipatie. Mensen in armoede moeten persoonlijk, als individu, een heel groeiproces doormaken om dit te kunnen doen. Zo moeten ze uit hun isolement geraken, durven praten, eigen ervaringen in een bredere perspectief leren zien, die ervaringen kunnen verwoorden op een constructieve manier, enz.

Lokale besturen zijn heel complex georganiseerd en verbonden aan heel wat structuren, die voor buitenstaanders niet zo transparant zijn. In zekere zin wordt er van de deelnemers heel wat expertise gevraagd om te kunnen participeren. Leden van armoedeverenigingen kunnen voornamelijk optreden als ervaringsdeskundigen of doelgroepvertegenwoordigers. Maar het ontbreekt deze groep doorgaans aan kennis en inzicht in de structuren van lokale besturen om te kunnen participeren aan overlegorganen. Daarom moeten we veel aandacht besteden aan het proces bij de participanten zelf. We kunnen pas spreken van een geslaagd participatieproces, als participatie over het volledige proces plaatsvindt. Participatie van mensen in armoede aan politieke besluitvorming is de bovenste trede op de participatieladder. Je geraakt daar niet zonder de andere stappen te zetten.

4.1 Burgerparticipatie is meer dan inspraak

Als we het over participatie van burgers op beleidsniveau hebben, dan spreken we over '*burgerparticipatie*'. Burgerparticipatie is een brede algemene term voor alle activiteiten die de overheid onderneemt om burgers te betrekken bij haar activiteiten. De burger en de overheid gaan met andere woorden samenwerken. Participatie wordt als term gemakkelijk gebruikt voor alles wat met inspraak te maken heeft. Participatie is echter ruimer dan inspraak alleen. Essentieel bij participatie is de gemeente tweezijdigheid. Participatie gaat vooral over die processen waarbij tussen de deelnemers sprake is van een betekenisvolle en ingrijpende interactie. Bij inspraak is er niet altijd sprake van een interactieproces. Eveneens wordt er bij inspraak niet altijd rekening gehouden met de randvoorwaarden.

*"Mensen in armoede kunnen participeren op beleidsniveau en mee vorm geven aan projecten. Participatie kan heel veel inhouden. In elk geval gaat het om de actieve betrokkenheid, dit zowel in mening als in uitvoering. Het is een groeiproces, een traject dat samen afgelegd moet worden."*⁴

Bij de actoren is er op vlak van visie, meningen, belangen en prioriteiten echt sprake van een ontwikkelingsproces. Verschillende manieren van kijken komen in interactie met elkaar en meningen kunnen gevormd worden, maar evengoed veranderen. Er komt een dialoog op gang tussen beleid en doelgroep. Mensen worden serieus genomen in hun problemen, overwegingen, initiatieven. Dit is een randvoorwaarde om te komen tot een kwalitatieve participatie.

Wel mogen we niet vergeten de bestaande realiteit in rekening te brengen. Niet in elke situatie kan participatie tot zijn uiterste vorm doorgevoerd worden. De context en randvoorwaarden bepalen welke vorm van participatie nuttig en mogelijk is.⁵

⁴ Uit de interviews met de lokale besturen.

⁵ Participatie van kansengroepen aan het beleid van stad Roeselare, Samenlevingsopbouw West-Vlaanderen en T'Hope, Vereniging waar armen het woord nemen en welzijnsschakel, juni 2009, p.9

4.2 Burgerparticipatie vraagt een visie vanuit het beleid

Een doordachte participatieaanpak start met het bepalen van een visie op participatie. Het beleid moet op zoek gaan naar een antwoord op de volgende vragen⁶:

- Welke plaats krijgt participatie?
- Welke keuze maken wij op het vlak van de doelgroep? Deze keuze moet haalbaar zijn en meer zijn dan louter een intentieverklaring.
- Wat zijn de gevolgen van onze keuzes voor onze planning?

Vooraleer dat participatie van mensen in armoede kan plaatsvinden, moet het lokaal bestuur kennis verzamelen over de armoedesituatie op haar grondgebied. Cijfers alleen geven onvoldoende inzicht in de dagelijkse realiteit van armoedesituaties en de drempels waar mensen tegenop lopen. Deze visie krijgt vorm door te luisteren naar de getuigenissen van mensen in armoede. Dat verhaal moet echter in een breder maatschappelijk perspectief geplaatst worden. Lokale besturen die een vereniging waar armen het woord nemen op hun grondgebied hebben, kunnen zich richten tot deze groep. Andere lokale besturen kunnen zich richten tot andere armoedeverenigingen.

Armoedeverenigingen zijn het participatie-instrument bij uitstek, maar mogen we het wel zo benoemen? Participatie van deze kwetsbare groep is zeker geen evidentie. Het vraagt in ieder geval een vertrouwensrelatie op lange termijn. Wanneer een lokaal bestuur een visie heeft op participatie, wordt het eenvoudiger om daarrond te werken. De visie wordt de uitgangspunt voor de verschillende overheidsdiensten. Het komt er op aan om als bestuur keuzes te maken en die keuzes af te bakenen. Het gaat vooral over de mate waarin een lokaal bestuur zich wil engageren om de uitkomst van een participatieproces in daden om te zetten.

Hierin krijgt communicatie een plaats: hoe communiceren we naar de doelgroep, hoe communiceren we naar medewerkers? Daarnaast is participatie van belang om tot een gedragen beleid met aandacht voor reële behoeften en noden te komen.

4.3 Participatiemethoden

Iedere lokale context is anders en daarom moeten we ook kunnen differentiëren in het aanbieden van participatiemethoden. Met andere woorden participatie is maatwerk. Nadat het lokaal bestuur een duidelijke visie m.b.t. participatie heeft geformuleerd kan er effectief overgegaan worden tot het opstellen van een participatieplan. Beleid maken gebeurt in fases. Ook hier moet het lokaal bestuur bepalen binnen welke beleidsfase ze participatie wil toelaten. Nadien kan er een trede gekozen worden op de traditionele participatieladder. Deze ladder onderscheidt de burger van klant tot gesprekspartner tot mede-actor en is bepalend voor de methodiek die gebruikt zal worden.

⁶ Samen sterk, RIMO Limburg.

4.3.1 Participatie in verschillende beleidsfases

Participatie kan plaatsvinden in verschillende beleidsfases. Daarnaast kan participatie ook een vorm van samenwerking zijn om acties of activiteiten te organiseren. Participatie zorgt ervoor dat datgene wat een lokaal bestuur doet een groter, breder draagvlak krijgt.

We onderscheiden vijf beleidsfases⁷:

Beleidsvoorbereiding = Het bepalen en werven van de doelgroep en de agenda. De deelnemers worden in deze fase betrokken om gezamenlijk het op te stellen beleid vorm te geven. Eveneens krijgen zij de kans om onderwerpen of thema's op de politieke agenda te zetten.

Beleidsbepaling = De doelgroep kan mee doelstellingen formuleren en prioriteiten stellen. Hij doet dat vanuit zijn ervaringsdeskundigheid. Zijn deskundigheid in het probleem wordt naar waarde geschat.

Besluitvorming = De doelgroep denkt en beslist mee. Zijn bekwaamheid in het aanreiken van oplossingen wordt geapprecieerd.

Beleidsuitvoering = De doelgroep neemt deel in de uitvoering van het beleid. Het lokaal bestuur en de doelgroep gaan samen aan de slag om onderwerpen samen aan te pakken. Zijn bekwaamheid in het aanreiken van oplossingen wordt gewaardeerd.

Beleidsvaluatie = De doelgroep neemt deel in de evaluatie van het beleid. Zijn deskundigheid in het probleem en zijn bekwaamheid in het aanreiken van oplossingen worden op prijs gesteld. Eveneens wordt er een draagvlak gecreëerd.

De doelgroep kan bij iedere fase betrokken worden. Door participatie te integreren in verschillende beleidsfases wordt er een groter draagvlak gecreëerd voor beleidsvoorstellen. Daarnaast wordt de ervaringsdeskundigheid van mensen in armoede gerespecteerd.

4.3.2 Stap voor stap op de participatieladder⁸

We hebben al gekozen om mensen in armoede te laten participeren en in welke beleidsfase we participatie willen laten plaatsvinden. De volgende stap is het bepalen van het participatieniveau. Het niveau van participatie is afhankelijk van datgene dat beleidsmakers willen bereiken met het participatieproces. Om het niveau van participatie te benoemen wordt doorgaans het model van de 'participatieladder' gebruikt. Elke trede geeft weer hoe burgerparticipatie waargenomen of ingevuld wordt. Hoe hoger op de ladder, hoe kleiner doorgaans het aantal betrokken personen. Elke trede hoger vraagt van de deelnemer meer engagement. Pas vanaf trede drie – adviseren – is er sprake van interactie. De verschillende treden kunnen ook gezien worden als participatiemethoden. Door mensen zelf de keuze te laten op welke manier ze willen participeren, zal je misschien een trede lager of hoger op de ladder gaan. Inderdaad, participatie is meer dan inspraak alleen.

⁷ De participatiehefboom, symbolenwijzer; Participatiekoffer & voetnoot 4 p 18

⁸ Het schema is overgenomen uit Spanning in Interactie, Instituut voor Publiek en Politiek, december 1998

Figuur: Participatieladder (Bron: www.jouwleefomgeving.nl)

Aan de hand van de gekozen doelstellingen en de verschillende mogelijkheden moet je bekijken hoeveel treden er naar omhoog geklommen worden. Wanneer je dit alles naast elkaar legt, moet je zoeken naar een passende methodiek op maat. Want, participatie is maatwerk.

<p>A. Informeren</p>	<p>Politiek en bestuur bepalen zelf de agenda voor besluitvorming en houden betrokkenen hiervan op de hoogte. Zij maken geen gebruik van de mogelijkheid om betrokkenen een inbreng te geven in de beleidsontwikkeling.</p> <p><i>Rol deelnemer: toehoorder</i></p>
<p>B. Raadplegen</p>	<p>Politiek en bestuur bepalen in hoge mate zelf de agenda, maar zien betrokkenen als gesprekspartners bij de ontwikkeling van beleid. De politiek verbindt zich echter niet aan de resultaten die uit de gesprekken voortkomen.</p> <p><i>Rol deelnemer: mede beleidsmaker</i></p>
<p>C. Adviseren</p>	<p>Politiek en bestuur stellen in beginsel de agenda samen, maar geven betrokkenen gelegenheid om problemen aan te dragen en oplossingen te formuleren, waarbij deze ideeën een volwaardige rol spelen in de ontwikkeling van beleid. De politiek verbindt zich in principe aan de resultaten, maar kan bij de uiteindelijke besluitvorming hiervan (beargumenteerd) afwijken.</p> <p><i>Rol deelnemer: adviseur</i></p>
<p>D. Coproduceren</p>	<p>Politiek, bestuur en betrokkenen komen gezamenlijk een agenda overeen, waarna samen naar oplossingen gezocht wordt. De politiek verbindt zich aan deze oplossingen met betrekking tot de uiteindelijke besluitvorming.</p> <p><i>Rol deelnemer: klankbord</i></p>

E. (Mee)beslissen	<p>Politiek en bestuur laten de ontwikkeling van en de besluitvorming over het beleid over aan de betrokkenen, waarbij het ambtelijk apparaat een adviserende rol vervult. De politiek neemt de resultaten over, na toetsing aan vooraf gestelde randvoorwaarden.</p> <p><i>Rol deelnemer: medebeslisser</i></p>
--------------------------	--

4.4 Participatie vraagt een doordacht 'participatieplan'

Participatie begint met een dialoog tussen de betrokken partners. Zoals eerder vermeld gaat het over een betekenisvolle en ingrijpende interactie. Dit interactieproces moeten we binnen deze context in vier (dubbel)vragen vatten. Duidelijk omkaderde antwoorden op deze vragen geven vorm aan je participatieplan en zijn nodig om je participatieproces op gang te trekken. Niet te vergeten, het is een plan dat wordt geschreven samen met alle deelnemende partners.

4.4.1 Het inhoudelijke aspect

Waarover wil ik het hebben? / Waarover wil de ander het hebben?

Binnen dit eerste aspect hebben we het altijd over een bepaald thema of onderwerp. Iedere partner heeft zijn eigen bedoelingen, verlangens en wensen die verbonden zijn aan het thema of het onderwerp. Hier moeten we ons de vraag stellen 'waarover' we het nu precies willen hebben met de vereniging. Niet onbelangrijk is het om de vraag terug te koppelen en zich dus ook af te vragen waarover de partners, in dit geval de verenigingen, het willen hebben. Hetzelfde geldt voor de bedoeling van de verschillende partners. Het is in de eerste plaats een zoektocht naar gemeenschappelijkheid, het zoeken naar afstemming tussen de partners op 'inhoudelijk' vlak. De partners moeten bereid zijn om ruimte te geven aan thema's die de ander zou willen bespreken.

4.4.2 Het tijdsaspect

Wanneer in het proces wil ik dat de ander participeert? / Wanneer wil de ander participeren?

Een participatieproces is een dynamisch proces. In een participatieproces, ook al is het informeel en weinig gestructureerd, kunnen er steeds verschillende fasen onderscheiden worden. Een eerste fase is deze waarin het initiatief groeit, gepland wordt en tot handelen beslist wordt. In de tweede fase worden de zaken uitgevoerd. Tijdens de derde fase, de evaluatiefase, wordt teruggeblikt op het volledige proces. In de vierde en laatste fase probeert men om de initiatieven te laten voortbestaan. Deze laatste fase is vaak de aanleiding om opnieuw tot initiatieven over te gaan, ze uit te voeren en te evalueren... Kortom het is een cyclus zonder einde. De manier van participeren en de intensiteit van deelname van actoren verschilt vaak van fase tot fase. Wanneer we vanaf fase één onze partners betrekken worden collectieve beslissingen individueel sneller aanvaard. Afstemming dient zich hier aan. Waar in het proces wil het beleid dat verenigingen participeren, waar in het proces willen de verenigingen zelf participeren?

4.4.3 Het aspect inspraakgehalte

Hoe ver wil ik de ander invloed geven? / Hoe ver wil de ander invloed hebben?

In een participatieproces is er steeds een inspraakgehalte. Hier zal men moeten bepalen in welke mate de ander het proces kan en mag beïnvloeden. Er ontstaat aldus een verhouding tussen de betrokken partners op het vlak van het in eigen handen houden en het uit handen geven. In samenhang met het inhoudelijke aspect en de tijdsfactor kan het inspraakgehalte verschillen. Afstemming op wederzijdse verwachtingen is hierbij belangrijk om frustraties te vermijden.

4.4.4 De procedure

Welke vorm wil ik aan de participatie geven? / Welke vorm wil de ander aan de participatie geven?

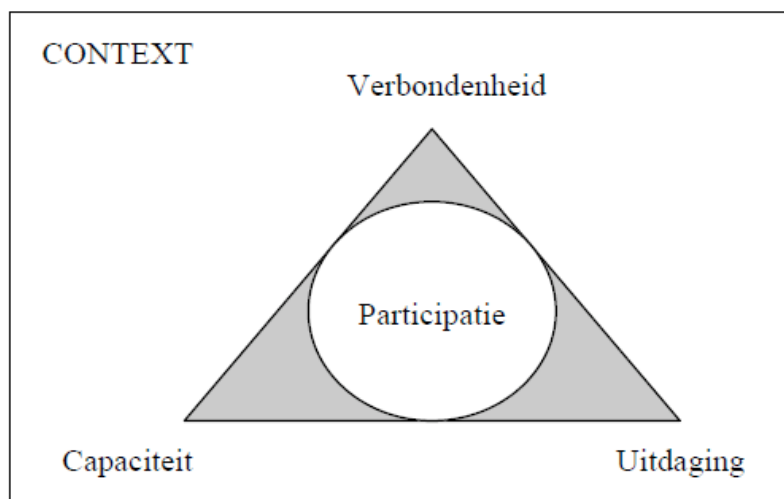
Tenslotte dienen we naar een vorm te zoeken waarin we de vorige stappen concreet kunnen maken. De participatie zal volgens een bepaalde procedure, bepaalde regels, afspraken verlopen. Dit kan op een heel gestructureerde manier, vb. een gemeentelijk armoedeoverleg. Maar ook informele momenten zijn mogelijk. Ook op het vlak van de procedure moeten de verschillende partners elkaar kunnen vinden. Er moet kortom een afstemming zijn tussen de procedure die 'wij' verkiezen en de procedure die 'zij' verkiezen. Er ontstaat een context die onder invloed staat van verschillende factoren, zowel van de armoedecultuur en de directe en wijdere omgeving van de verenigingen, als van de brede maatschappelijke factoren.

4.5 Een participatieproces vraagt aandacht voor de context

Belangrijk bij het opzetten van een participatieproces is het streven naar een evenwicht in de participatiedriehoek. In de participatiedriehoek liggen een aantal basisvoorwaarden vevat voor een duurzame participatie.

- Verbondenheid: participatie van mensen in armoede wordt bevorderd wanneer ze zich verbonden voelen met het thema en de doelgroep. (Armoede en wonen, armoede en gezondheid, armoede en onderwijs).
- Uitdaging: de aangebrachte thema's moeten uitdagend genoeg zijn voor deelnemers, ze moeten aanspreken. Staan zij achter de doelstellingen en willen zij zich mee engageren om deze doelstellingen te realiseren? Thema's waar mensen in armoede van wakker liggen, zijn (soms) niet dezelfde als thema's die politici aanspreken.
- Capaciteit: de thematische discussies mogen de capaciteiten van de deelnemers niet overstijgen, noch onderschatten. Vat kunnen hebben op een thema/ taak is belangrijk. Deelnemers moeten aangesproken worden op hun capaciteiten.

Figuur: Participatiedriehoek

Bron: KC-Rapport, Evaluatie van het groeiproces naar structurele cliëntparticipatie in de integrale jeugdhulp, deel 2 Evaluatie; Valérie Carrette

Deze drie basisvoorwaarden moeten steeds in verbinding met elkaar gebracht worden. Wanneer er rekening gehouden wordt met de capaciteit van de deelnemers, maar niet met hun verbondenheid met het thema dan is dit nadelig voor het gehele participatieproces. Machteloosheid, frustratie en ongenoegen worden in de hand gewerkt wanneer er enkel vanuit de uitdaging en verbondenheid met het thema gestart wordt, zonder rekening te houden met de capaciteiten van de deelnemers.

4.5.1 Aspecten van verbondenheid en uitdaging

A) vragen naar continuïteit

... in de samenstelling van de participatieorganen. Dit is een belangrijke voorwaarde om een blijvende verbondenheid te creëren. Door continuïteit, wordt het participatieorgaan een voedingsbodem en een draagvlak voor het ontwikkelen van een deelnemersperspectief. Wanneer continuïteit in het gedrang komt, verdwijnt het engagement en de meerwaarde voor de deelnemers, de doelgroepvertegenwoordigers.

Elementen die bijdragen tot continuïteit zijn: het tijdig communiceren van de agenda en de te ondernemen stappen in het participatieproces.

... van het participatieproces en de procesbegeleider. Een procesbegeleider zet samen met de deelnemers een werkwijze uit. Samen worden keuzes gemaakt over de richting die men uit wil. Hierdoor wordt continuïteit in de stijl en aard van werken mogelijk. Eveneens bevordert het de verbondenheid en het vertrouwen. Wanneer continuïteit ontbreekt, worden eerder gevoerde discussies wel eens opnieuw gevoerd, wat voor alle deelnemers frustrerend is. Men raakt niet vooruit, deelnemers haken af.

B) vragen naar een mandaat vanuit de vereniging

Een overleg heeft meer kans op slagen als de doelgroepvertegenwoordigers vanuit hun vereniging een mandaat hebben verkregen om aanwezig te zijn op een overleg. Deze vertegenwoordigers moeten de nodige tijd en ruimte krijgen om binnen de eigen vereniging de agenda te bespreken. Bovendien moet het een eigen keuze zijn van de deelnemers om op een overleg de doelgroep te vertegenwoordigen. Vaak is het een keuze vanuit een engagement ten aanzien van de doelgroep. De verbondenheid met het thema en de doelgroep is voor de vertegenwoordigers de basis voor het engagement om hun deelname aan participatieprocessen te garanderen. Dat engagement ligt in de eerste plaats in het verbeteren van de armoedesituatie waarin ze zich bevinden.

C) vragen om een afstemmingsproces tussen de betrokken partners

Veel tijd en energie moet eerst besteed worden aan afstemming tussen de betrokken partners. Participatie begint met een dialoog tussen de betrokken partners. Een dialoog die we binnen deze context in vier (dubbel)vragen (4.4 p.23) kunnen samenvatten. Hierover moet een procesbegeleider waken. Wanneer de antwoorden op de vier vragen op elkaar afgestemd worden, krijgt het participatieorgaan een gemeenschappelijk belang en thema.

D) vragen naar een dialoog die uitgaat van de gelijkheid van intelligenties

Participatie is zeker geen evidentie! Als doelgroepvertegenwoordiger moet je je kenbaar maken naar het grote publiek, mislukkingen toegeven en noem maar op. In de dialoog met mensen in armoede moet er van uitgegaan worden dat alle intelligenties gelijk zijn. Dit wil zeggen dat het perspectief van de ander serieus genomen wordt, want iedereen is in staat om de wereld te observeren, dat wat gezien is te analyseren en daar conclusies uit te trekken. Een ontmoeting tussen twee individuen is een ontmoeting tussen twee specialisten. Beleidsmakers bezitten theoretische kennis, de persoon in armoede is specialist van zijn eigen leven, omgeving. Alle partners vertonen hun eigenheid vanuit hun

rol, functie, maatschappelijke positie, ... Daarom moeten we uitgaan van de competenties van de deelnemers en daar extra aandacht aan besteden. Wanneer men uitgaat van de gelijkheid van intelligenties wordt er sterk gewerkt aan verbondenheid. Doelgroepvertegenwoordigers mogen zich niet geremd voelen om bijkomende uitleg te vragen wanneer ze iets niet begrijpen.

E) vragen naar transparantie

Zowel het proces als het effect van het proces moeten zichtbaar zijn voor de deelnemers. Een participatieproces is transparant als er duidelijkheid is over de doelstellingen en er helderheid bestaat over hoe die doelstellingen gerealiseerd zullen worden. Een transparant proces vertraagt het geheel, maar dat mag vooral niet als een nadeel gezien worden. Het tempo moet aangepast worden aan het tempo van de deelnemers. Dit vraagt natuurlijk wel enig doorzettingsvermogen en geduld van alle deelnemers. Behaalde resultaten moeten zichtbaar zijn. Verandert er iets aan het dagdagelijkse bestaan van mensen in armoede? Wanneer er ook effectief iets verandert door beslissingen die genomen werden of door acties die ondernomen werden door het participatieorgaan, moet dit ook duidelijk gecommuniceerd worden naar de deelnemers. Dit is voor de deelnemers een erkenning van hun inbreng en een belangrijk element om zich al dan niet te blijven engageren. Deelnemers zullen pas aangeven dat ze geparticipeerd hebben wanneer ze ervaren dat er door hun inbreng iets veranderd is.

4.5.2 Aspecten van capaciteit en ondersteuning

Voldoende randvoorwaarden voor wat betreft de ondersteuning en omkadering van doelgroepvertegenwoordigers moeten voorzien worden. Wanneer de capaciteiten van de deelnemers ondersteund worden, kan ook de verbondenheid en uitdaging groeien. Iedereen bezit bepaalde competenties die in een participatieproces aan bod komen. Mensen kunnen altijd aangesproken worden op hun ervaringsdeskundigheid. Hoe meer aanwezige competenties aangesproken worden, hoe participatiever de samenwerking ervaren wordt.

A) vragen naar de nodige achtergrondinformatie

Deelnemers moeten de kans krijgen om informatie en inzicht te verwerven over het thema dat besproken wordt. De procesbegeleider moet het thema bij de start duidelijk uitleggen en situeren. Daarnaast is het niet slecht om de keuzes die in het verleden rond datzelfde thema gemaakt zijn, te duiden.

B) vragen toegankelijke informatie en taalgebruik

Het niveau van overleg dat door het participatieorgaan gehanteerd wordt, moet laagdrempelig zijn. Voor heel wat mensen is de deelname op zich al een enorme stap. Niet onbelangrijk is dat er gesproken wordt in mensentaal. Moeten er toch moeilijke woorden gebruikt worden, dan kunnen deze best even toegelicht worden. Wanneer er informatie verspreid wordt over het onderwerp, moet er op toegezien worden dat deze begrijpbaar is. Ook de verslaggeving van de overlegmomenten zelf moet in een zo eenvoudig mogelijke taal geschreven worden.

C) vragen naar een aangepast tijdstip van vergaderen

Doelgroepvertegenwoordigers zijn in de meest voorkomende gevallen vrijwilligers. Vrijwilligers hebben naast hun vrijwillige activiteit ook nog een vaste beroepsactiviteit. Het tijdstip van vergaderen kan best aangepast worden naargelang het voor alle deelnemers beter past overdag of 's avonds.

Deel 2 – De praktijk

Deel 2 – De praktijk

Wat je in de komende hoofdstukken leest, is het resultaat van onze rondvraag in de provincie Limburg. We legden ons oor te luisteren bij negen armoedeverenigingen en de lokale besturen waar zij gevestigd zijn. De focus van de interviews lag op de bestaande samenwerking tussen deze twee partijen.

Eerst schetsen we de Limburgse armoedeverenigingen bij wie we op bezoek geweest zijn. Daarna geven we een weergave van de resultaten.

Aan de armoedeverenigingen vroegen we of zij een aanspreekpunt hebben bij het lokaal bestuur, op welke manier de vereniging ondersteund wordt (financieel, personeel, materieel en promotie) en op welke domeinen er samengewerkt wordt (advisering, toegankelijkheid, ...). We vroegen naar de voordelen en de valkuilen. Voor de armoedeverenigingen organiseerden we ook een focusgroep. Tijdens deze groepsbijeenkomst bespraken we de resultaten van de interviews en stelden we een aantal extra vragen⁹.

De lokale besturen vroegen we naar het belang van participatie en samenwerking met een vereniging, welke meerwaarde er voor hen inzit, welke valkuilen zij ervaren, Alle antwoorden hebben we verzameld.

Het eerste interview werd in april 2008 afgenomen. De gesprekken zijn m.a.w. een tijd geleden gevoerd. Ondertussen kan er heel wat veranderd zijn. Interviews zijn slechts momentopnames. Het kan dat de geïnterviewden items over het hoofd hebben gezien of dat er te weinig werd doorgevraagd. M.a.w. de opsommingen zijn niet af, de lijst van mogelijkheden is veel langer en kan verschillen naargelang de tijd en de lokale situatie.

Als je deel twee zal je dit symbool meermaals tegenkomen in twee verschillende kleuren.

Het groene handje verwijst naar een tip voor een vereniging om de samenwerking te vergemakkelijken.

Het oranje handje verwijst naar een tip voor een lokaal bestuur om de samenwerking te vergemakkelijken.

9 - Waarom is het belangrijk dat een armoedevereniging samenwerkt met de lokale besturen? Cfr. De 6 criteria.

- Vanaf wanneer kunnen we van samenwerking spreken?
- Welke voorwaarden moeten er gecreeërd worden om samenwerking mogelijk te maken?
- Welke voordelen/kansen brengt samenwerking met zich mee?
- Welke nadelen zijn er verbonden aan samenwerking?

1. Armoedeverenigingen in Limburg

In Limburg tellen we minstens 14 armoedeverenigingen.¹⁰ Vijf ervan zijn erkend door het Vlaams Netwerk voor de periode april – december 2009. We omschrijven hier in het kort de vijf verenigingen waar armen het woord nemen en vier andere armoedeverenigingen die geïnterviewd werden.

1.1 Verenigingen waar armen het woord nemen

Warm Hart – Houthalen-Helchteren

De wortels van Warm Hart zijn terug te vinden in 2004. Een toenmalige opbouwwerker voelde dat er nood was aan een vereniging waar armen het woord nemen. Na vele gesprekken met de buurt en omgeving vond zij twee vrijwilligers bereid om het initiatief te trekken. Om te beginnen zijn de vrijwilligers op zoek gegaan naar een geschikte locatie. In de zoektocht vonden ze in de burgemeester van de gemeente een partner die samen met Bart Demyttenaere peter werd van de vereniging. Al snel bleek één praatgroep in de week niet voldoende om tegemoet te komen aan de noden van mensen in armoede. Een tweede praatgroep werd georganiseerd. Samen met de leden van de vereniging werd het lokaal ingericht. Nadien werd het tijd om rond één concreet thema aan de slag te gaan. Samen werd er gekozen om rond *'gezonde voeding'* te werken. Kooklessen gingen van start waaruit een lessenreeks over vreemde culturen groeide. De laatste lessenreeks ging over koken met een voedselpakket. Tijdens de reeks kwamen heel wat opmerkingen over het voedselpakket bovendrijven. Een studiereis naar de sociale kruidenier Filet Divers in Antwerpen was een volgende stap. Daaruit bleek dat mensen een sociale kruidenier wel zagen zitten als aanvulling op het voedselpakket. De vereniging staat vandaag voor een grote uitdaging: het uitbouwen van een sociale kruidenier in de gemeente. Daarnaast zoekt de vereniging vandaag ook uit welke artsen er binnen Houthalen-Helchteren het derde-betalerssysteem toepassen. Warm Hart is een niet te vergeten partner van het lokaal bestuur.

De Draaischijf – Beringen

Het was al in 1993 dat mensen in armoede uit Beringen elkaar ontmoetten, herinnert iemand van geïntegreerd wonen (CAW 't Verschil) zich. Deze ontmoetingen waren de basis voor de oprichting van De Draaischijf in januari 1996. Met de steun van geïntegreerd wonen en Streekontwikkeling West-Limburg werd een spaghettidag georganiseerd en de start van de groep was een feit. Acht vrijwilligers die zelf in kansarmoede leefden, zagen het nut van het initiatief in en zetten hun schouders eronder. Samen gingen ze er de volle 100% voor. Tot 2006 was er wekelijks een praatcafé en maandelijks een smuldag, aangevuld met een aantal bijkomende activiteiten. De werking onderging in 2007 een sterke verandering omwille van enkele interne moeilijkheden. De inhoudelijke werking werd grotendeels teruggeschroefd om te kunnen focussen op de organisatie van laagdrempelige ontmoetingsmomenten. Vandaag is De Draaischijf goed uitgebouwd. Zij heeft een gevarieerde en uitgebreide activiteitenkalender. Daarnaast heeft zij een groot netwerk in Beringen en werkt zij geregeld samen met een aantal partners. De vereniging heeft een plaats in het lokaal sociaal beleid verworven en is een erkende partner van het Armoedeforum in de stad. Ze staan voortdurend in dialoog met het beleid en met de samenleving. Vandaag bereikt De Draaischijf gemiddeld zo'n 160 personen en is ze nog steeds een vereniging van, door en voor vrijwilligers.

¹⁰ Bijlage 1: Contactgegevens van alle door ons gekende armoedeverenigingen.

De Brug Hasselt

De Brug Hasselt zag het levenslicht in 1995. De vereniging waar armen het woord nemen is ontstaan als een aanvulling op de werking van Café Anoniem. Dat is een laagdrempelige ontmoetingsplaats van lotgenoten met weinig financiële middelen, waar men gewoon zichzelf kon zijn en erkend en aanvaard werd als mens. Via deze ontmoetings- en ontspanningsmomenten is De Brug Hasselt gegroeid tot een basisschakel die haar groepswork gebruikt om via thematische overleggroepen in Hasselt en elders in Vlaanderen initiatieven te ontwikkelen die gericht zijn op het verbeteren of opheffen van achterstellingsituaties. Elke zaterdag biedt De Brug Hasselt aan democratische prijzen een maaltijd aan. Daarnaast is er een ruim aanbod van zowel ontspannende als educatieve activiteiten. De zes criteria tracht de vereniging waar te maken door overleg, vorming en organisatie van activiteiten. Hierdoor is ze regelmatig partner van diverse actoren op lokaal (stad, OCMW en huurdersyndicaat) en bovenlokaal (LSO OCMW – Dynamo, samenlevingsopbouw en het Vlaams netwerk) vlak. Momenteel bestaat haar ledenbestand uit gemiddeld 160 gezinnen.

Soma – Maasmechelen

In 1997 opende op de Oude Baan in Maasmechelen een trefpunt: Trefpunt Soma. De Soma was oorspronkelijk een opbouwwerkproject van RIMO Limburg door en voor alleenstaande kamerbewoners. Kamerbewoners kregen de mogelijkheid elkaar te ontmoeten, gebruik te maken van diensten en deel te nemen aan activiteiten. Ze konden er informatie krijgen rond sociale grondrechten. Wat eerst een toeverlaat van kamerbewoners was, evolueerde dankzij een permanente financiële steun van het OCMW naar een servicepunt voor alle kansengroepen. Wie het in de samenleving moeilijker heeft, kan in de Soma terecht. Sommige mensen kwamen voor een douche of een warme maaltijd, maar andere bezoekers kwamen regelmatig naar de Soma om onder de mensen te komen. In de Soma konden ze gesprekken hebben met mensen die een gelijkaardige situatie zaten. Men kon mekaar herkennen en erkennen. Het was pas in 2003 dat Soma een aanvraag tot erkenning als vereniging waar armen het woord nemen vroeg en kreeg. Naast het blijven aanbieden van ontmoetingskansen, activiteiten en diensten, was het belangrijk om de bezoekers sterker te maken. Sindsdien stimuleert Soma zijn bezoekers om het woord te nemen, individueel of in groep. Rond onderwijs werden gedeelde armoede-ervaringen verzameld die nu onder de vorm van '10 tips' in dialoog gebracht worden met het Lokaal Onderwijsplatform. Uitsluitingservaringen die ze tijdens de 'gezondheidskuur van Nonkel Tuur', verzamelden worden gebundeld voor de gezondheidsraad in Maasmechelen. De vele vrijwilligers zorgen ervoor dat de Soma dag in, dag uit een trefpunt blijft waar bezoekers op verhaal kunnen komen en problemen even aan de kant kunnen schuiven. En dit 6 dagen van de week...

Wasda – Genk

De groep Wasda is ontstaan in 1998 vanuit een opbouwwerkproject van RIMO Limburg met kamerbewoners in Genk. De groep ijverde op de eerste plaats voor betere woon- en leefomstandigheden in de logementhuizen, waarvan de meeste gelegen zijn in de Genkse mijncités. Door de sanering van de logementhuizen (2004-2008) verbeterde de woonkwaliteit. Sinds april 2002 beschikt de groep Wasda over een lokaal in Winterslag waar een gezellige ontmoetingsplaats werd ingericht. Een enthousiaste vrijwilligersploeg draagt de werking van het huiskamerproject, het openhouden van het lokaal, het bereiden van groepsmaaltijden, het organiseren van groepsactiviteiten en instuifmomenten, het runnen van een wasplaats, het voorbereiden van een groepsvakantie, ... In de schoot van Wasda ontstond in 2004, naar aanleiding van de actie van Welzijnszorg 'hoog tijd voor een beter woonbeleid', een woongroepje dat ijvert voor betaalbare en goede (kwaliteitsvolle) huisvesting voor mensen met een beperkt inkomen. Dit woongroepje legt zich toe op het leren kennen van alle mogelijke huisvestingsdiensten, organiseert uitwisselingsbezoeken, bestudeert de regelgeving op vlak van huisvesting en maakt enkele keren per jaar een informatief krantje. Het woongroepje wil zich inzetten voor alle zwakke huurders. Doorheen de jaren is de groep Wasda zich ook gaan richten op de ruimere armoedeproblematiek en focuste de werking zich niet langer alleen op kamerbewoners maar op allen die het moeilijk hebben in onze samenleving.

1.2 Armoedeverenigingen

Cultuurclub – Hechtel-Eksel

De Cultuurclub zag het levenslicht in het voorjaar van 2005. Beleidsmakers en maatschappelijk assistenten ondervonden dat alleen financiële hulpverlening niet voldoende was en is om de levenskwaliteit van arme mensen te verhogen. Via de federale subsidie voor sociale, culturele en sportieve participatie kreeg het OCMW extra middelen. Het idee groeide om samen met een groepje cliënten te bepalen hoe deze middelen het best besteed konden worden. De Cultuurclub was een feit. Met de Cultuurclub wil het OCMW mensen die geen financiële ruimte hebben voor ontspanning, toch de mogelijkheid geven om eens naar de film te gaan, een daguitstap te maken of om er eens met de kinderen op uit te trekken. Kortom hen de kans te geven om dingen te doen, die vaak omwille van financiële redenen, niet mogelijk zijn. Daarnaast wil het OCMW deze mensen iets aanreiken om het isolement te doorbreken en hen weer het gevoel te geven dat ze meetellen. Het gaat er om wie ze zijn en niet om wat ze hebben. Door de groepsactiviteiten wil het OCMW eveneens het sociaal netwerk vergroten om hen zo voor een stuk laten ontsnappen uit hun *'achterstandssituatie'*. Er gaat hierbij ook aandacht naar de allochtonen. Vanaf volgend jaar gaat de Cultuurclub zich meer toeleggen op het organiseren van vorming.

OnderOns – Sint-Truiden

RIMO Limburg startte in 2006 in Sint-Truiden op de welzijns-campus een ontmoetingsplek voor mensen in armoede. *'OnderOns'* is de naam van de vereniging en van het lokaal waar mensen komen uitrusten, gezelschap zoeken en gratis koffie kunnen drinken. Tijdens de voedselbedeling van Sint-Vincentius kunnen zij in een gezellige sfeer hun beurt afwachten voor hun voedselpakket. Naast praten en lachen wordt er ook rond inhoud gewerkt. Er zijn twee inhoudelijke werkgroepen die samen met het beleid mee zoeken naar oplossingen voor actuele problemen. *'Ons Optrekje'* is een groep van jonge en oudere mensen met elk hun eigen problemen. Door de uitwisseling van hun ervaringen worden zij sterker en durven zij gemakkelijker hun stem te laten horen. Het thema *'schuld bemiddeling'* staat centraal. De werkgroep wil in dialoog gaan met de schuldbemiddelaars om meer begrip te vragen voor hun situatie en vooral om het verloop van de procedure te verbeteren. *'OBOS'* staat voor Ondernemende Bewuste Ouder(s) Sint-Truiden. Deze groep verenigt kwetsbare gezinnen en alleenstaande ouders. Samen praten, denken en werken ze rond verzorging en begeleiding van kinderen. Bijzondere aandacht gaat naar gelijke onderwijskansen voor kinderen en naar communicatie tussen ouders en school. Een groep vrijwilligers zorgt voor de praktische ondersteuning tijdens de werkgroepen. De groep organiseert ook extra ontspannende ontmoetingsmomenten zoals het paasfeest, het sinterklaasfeest, de zomer-BBQ, uitstapjes, ...

Anker – Heusden-Zolder

Het was in 2004 dat enkele vrijwilligers de tijd rijp vonden om van start te gaan met een vereniging in Heusden-Zolder. De vereniging werd *'Anker'* gedoopt en telt 11 bestuursleden die zich ten volle willen inzetten voor allen die het moeilijk hebben in Heusden-Zolder. Anker is een kleine vereniging, nog op zoek naar een geschikte locatie. Tot vandaag huren ze elke eerste en derde maandag van de maand een lokaal bij *'De Kring'* in Heusden-zolder. Van 10 tot 16u kunnen de leden van de vereniging en geïnteresseerden er dan terecht voor het praatcafé. Tijdens het praatcafé kunnen de mensen bijpraten met een tas koffie of lekker kommetje soep. Daarnaast organiseren ze eetdagen om geld in het laatje te krijgen. Hiermee kunnen ze dan de kosten drukken van een busuitstap die jaarlijks georganiseerd wordt. Inhoudelijk werken is vandaag nog niet mogelijk. Anker werkt sinds haar ontstaan wel mee met het organiseren van 17 oktober, de werelddag van verzet tegen extreme armoede, samen met Dynamo Limburg¹¹.

¹¹ Dynamo Limburg is het samenwerkingsverband van armoedeverenigingen in Limburg.

HouvastHerk – Herk-de-Stad

In 2004 begon het bij enkele mensen in armoede te kriebelen. Zij ervoeren zelf een nood aan cultuurbeleving en namen hiervoor het heft in eigen handen. De kiem van HouvastHerk werd gelegd. Vandaag staan er nog steeds heel wat culturele uitstappen op het jaarprogramma. Zo gingen de leden al eens naar Bokrijk en Antwerpen. Naast het cultuuraanbod gaan de deuren van hun lokaal om de twee weken open voor het praatcafé. Tijdens het praatcafé kunnen de mensen aan een zeer democratisch tarief een warme maaltijd krijgen. Het praatcafé is een middel om mensen in armoede uit hun isolement te halen. Ze ontmoeten elkaar en babbelen over allerlei dagelijkse dingen. Een eigen themawerking is er niet, wel sluiten ze aan bij de themawerking van Dynamo Limburg.

2. Hoe het lokaal bestuur en de vereniging elkaar vinden

Armoede is een onrecht dat moet bestreden worden; armoede verdwijnt niet zomaar. De overheid heeft hierin een grote verantwoordelijkheid: ze moet maatregelen nemen om armoede te bestrijden. Willen deze maatregelen effectief zijn, moeten ze genomen worden *samen* met mensen in armoede. Mensen in armoede moeten en willen deelnemen aan het beleid zodanig dat maatregelen hun doel niet voorbij schieten. Het is dus voor alle partijen goed dat de verenigingen *in dialoog gaan met het beleid en met de samenleving*.

Om tot een goede dialoog met het beleid te komen, is het nodig dat de verenigingen de lokale besturen kennen, maar ook omgekeerd, dat de lokale besturen de vereniging kennen. Pas wanneer beide elkaar kennen en weten te vinden, kan een goed contact ontstaan. Dat contact kan de onderlinge samenwerking bevorderen. (Over samenwerking zullen we het later nog hebben in hoofdstuk 4 p.46)

2.1 Een aanspreekpunt vereenvoudigt contacten

Ieder lokaal bestuur bestaat uit twee grote delen, de gemeente en het OCMW. Ze hebben een politieke en een administratieve structuur. De gemeente wordt geleid door de Burgemeester en het schepencollege, het OCMW door het Vast Bureau en de voorzitter (= politiek niveau). Zowel de gemeente als het OCMW bestaan uit een hele reeks diensten die ter beschikking staan van de burger (= administratieve niveau).

Het is niet gemakkelijk om te weten met welke vraag je bij wie moet zijn binnen een lokaal bestuur. Daarom is het handig als de vereniging een beroep kan doen op een vaste contactpersoon (een aanspreekpunt). Waar gemeentebestuur en OCMW goed samenwerken, is één aanspreekpunt misschien voldoende. In sommige gemeenten is het voorlopig nog handiger om zowel een aanspreekpunt op de gemeente, als één op het OCMW te hebben.

Bij zo'n aanspreekpunt kunnen verenigingen met al hun vragen terecht. Het aanspreekpunt helpt de vereniging verder of verwijst haar door naar de juiste persoon of dienst. Het aanspreekpunt kent de vereniging en weet waarvoor de vereniging zich inzet. Het aanspreekpunt kan vragen afkomstig van de vereniging ook plaatsen.

Alle verenigingen uit ons onderzoek hebben een vast aanspreekpunt bij het OCMW. Meestal is dat het diensthoofd van de sociale dienst. Bij de gemeente ligt dat anders. Of er een aanspreekpunt is en wie dat is, is eerder afhankelijk van het thema van de vraag. Naargelang de inhoud en het domein van hun vraag zullen verenigingen contact opnemen met de verantwoordelijke schepen of ambtenaar. Hebben ze vb. een vraag rond het thema milieu, dan zullen ze contact zoeken met de milieuambtenaar.

Vaak zijn contacten toevallig gegroeid: als de vereniging bij iemand gehoor heeft gevonden, blijft ze via die persoon werken. Contact leggen kan ook op basis van het thema waarrond de vereniging werkt of naar aanleiding van een bepaald project.

Om contact te kunnen leggen is het belangrijk om te weten wie waarvoor verantwoordelijk is. Een vereniging gaf hiervoor een mooie tip mee:

Vraag een organogram van de diensten en het lokaal bestuur of zoek er naar op het internet. Zo zie je meteen wie voor welke dienst verantwoordelijk is. Eens je gevonden hebt bij wie je voor wat terecht kan en je de structuren kent, wordt contact leggen eenvoudiger. Elkanders gezicht kennen maakt communicatie veel gemakkelijker.

Politiek wordt steeds gelinkt aan een kleur. Rood staat voor SP.a, oranje voor CD&V, blauw voor Open VLD en ga zo maar verder. Armoede echter heeft geen kleur. Als je als vereniging geen politici wilt aanspreken, moet dat ook niet, je kan je gerust tot de administratieve diensten wenden.

Als lokaal bestuur kan je het de verenigingen eenvoudiger maken door iemand als aanspreekpunt aan te duiden. Duidelijk communiceren naar de burgers welke dienst welke soort vragen kan beantwoorden, is ook heel belangrijk.

2.2 Zorg dat de vereniging zichtbaar is!

Zorg dat het lokaal bestuur weet dat de vereniging bestaat. Als armoedevereniging moet je je laten horen! Je moet niet wachten tot de lokale besturen jou zoeken. De vereniging kan de eerste stap zelf zetten.

Om de 6 jaar zijn er lokale verkiezingen. Er komen dan meestal andere personen in het bestuur. Het is van belang dat ook het nieuwe bestuur de vereniging kent en weet waarvoor die staat.

Er zijn veel manieren om de vereniging voor te stellen. Traditionele middelen zijn een folder, uitnodigingen voor een activiteit, een voorstelling van de armoedevereniging op het college van burgemeester en schepenen. Een aantal vernieuwende methoden lichten we hier toe:

- De vereniging kan een debat organiseren, of de bestuurders uitnodigen in haar lokaal

De vereniging Warm Hart organiseerde in de vooravond van de lokale verkiezingen een debat waarop alle voorzitters van de politieke partijen werden uitgenodigd. Van het debat werd een verslag gemaakt. Hierdoor hadden ze iets in handen waarmee ze naar de verkozen toe konden stappen om hen te herinneren aan wat er toen beloofd werd. Later nodigde Warm Hart alle gemeenteraadsleden en OCMW-raadsleden uit in het lokaal van de vereniging.

- Een vereniging met een vzw structuur is verplicht een algemene vergadering en een beheerraad in te richten. Door iemand van het lokaal bestuur hierbij te betrekken wordt de onderlinge band versterkt. Je kan ook een afvaardiging vragen voor een stuurgroep.

In het geval van Wasda in Genk en van Soma in Maasmechelen speelt de ontstaansgeschiedenis van de vereniging een grote rol in de relatie tussen het lokaal bestuur en de vereniging. Wasda is ontstaan vanuit een opbouwproject rond kamerbewoners in Genk. Voor Wasda werd een stuurgroep opgericht waarin van bij het prille begin het diensthoofd woon- en zorgbegeleiding van het OCMW zat. Doorheen de jaren zijn de contacten met het OCMW verder uitgegroeid. Ook Soma richtte een stuurgroep op waaraan vanuit het OCMW het hoofd van de sociale dienst deelneemt en de coördinator van het dienstencentrum. "Door de stuurgroep hebben we aanspreekfiguren in Maasmechelen".

Hoe dan ook moet je je als vereniging altijd bewijzen. Het kost tijd en moeite om telkens opnieuw de meerwaarde van de vereniging aan te tonen. Maar ... de aanhouder wint.

Uiteraard moet het initiatief tot kennismaking niet enkel gelegd worden bij de verenigingen. Lokale besturen kunnen de eerste stap naar een vereniging ook zelf zetten.

Lokale besturen kunnen bijvoorbeeld eens op bezoek gaan bij de vereniging of hen uitnodigen voor een kennismakingsgesprek.

2.3 Een goed voorbereid iemand is er twee waard

Een goede voorbereiding is van groot belang als je toenadering zoekt, een vraag wil stellen, informatie wil krijgen, ... Je goed voorbereiden kan je doen met de ondersteuner van de vereniging of een vertrouwenspersoon. Je moet goed weten wat je voor de vereniging wil bekomen. Zorg dat je op voorhand al wat informatie hebt opgezocht. Voel je je onwennig om alleen naar een afspraak of zitdag te gaan, vraag dan iemand mee, samen sta je sterk. In tandem is ook mogelijk. *'In tandem'* wil zeggen dat een vrijwilliger niet alleen de stap zet. De ondersteuner en de vrijwilliger doen dat samen. De ondersteuner kan dat wat door de vrijwilliger gezegd wordt in een ruimere context plaatsen. Het overleg kan dan samen worden voorbereid.

Spreek je politici liever niet aan, dan moet dat ook niet. Je kan ook contact opnemen met de administratie van de diensten waar een schepen bevoegd voor is.

3. Hoe lokale besturen armoedeverenigingen kunnen ondersteunen

Er zijn veel manieren waarop lokale besturen armoedeverenigingen kunnen ondersteunen. Een greep uit de mogelijkheden komt in dit hoofdstuk aan bod. De erkende verenigingen waar armen het woord nemen en zeker de overige armoedeverenigingen beschikken slechts over beperkte financiële middelen. Ze kunnen m.a.w. alle steun goed gebruiken. Lokale besturen kunnen de verenigingen financiële, logistieke of personele ondersteuning bieden.

Alle verenigingen die we interviewden kregen op de één of andere manier ondersteuning van het lokaal bestuur. Ondersteunen moet niet altijd in grote dingen zitten, ondersteuning zit zeker ook in de kleine dingen. Het ondersteunen van de promotie voor een vereniging, mensen met de verenigingen in contact brengen, bruggen slaan naar andere verenigingen zoals middenstandsorganisaties of beroepsverenigingen van huisartsen, ... kunnen een vereniging ook vooruit helpen. De voorbeelden maken duidelijk dat de wil tot samenwerken zeker aanwezig is.

3.1 Financiële ondersteuning

Lokale besturen kunnen armoedeverenigingen een duwtje in de rug geven. Waarvoor kan een lokale overheid middelen geven aan een vereniging? We kunnen de vraag ook anders stellen: waarvoor kan een vereniging middelen vragen aan een lokale overheid?

3.1.1 Verschillende vormen van financiële ondersteuning zijn mogelijk

Lokale besturen kunnen financiële middelen toekennen aan een armoedevereniging op drie verschillende manieren:

- **Structureel** = De financiële ondersteuning is blijvend. De armoedevereniging is vooraf zeker van het bedrag en de regelmaat.

De financiële ondersteuning die Warm Hart vanuit het lokaal bestuur krijgt, werd mee opgenomen in het lokaal sociaal beleidsplan (LSB-plan) van het lokaal bestuur. Dit beleidsplan loopt van 2008 tot 2014. Dat wil zeggen dat de vereniging zeker is van deze middelen tot het beleidsplan verstreken is. Tot 2014 moet de vereniging geen aanvragen doen voor de financiële ondersteuning die in dit beleidsplan werden opgenomen. Een ander voorbeeld is OnderOns. De stad Sint-Truiden heeft de vereniging een jaarlijkse toelage toegekend om de huur mee te betalen.

- **Projectmatig** = De financiële ondersteuning is beperkt voor de duur van een project. De middelen zijn bestemd om een afgesproken project uit te voeren.

De Cultuurclub kan tot vandaag rekenen op een vast bedrag dat jaarlijks door het OCMW wordt vrijgemaakt voor de werking van het project. Hiervoor moeten ze altijd het jaarprogramma ter goedkeuring aan het Vast Bureau voorleggen.

RIMO Limburg krijgt via het Genks Stedenfonds middelen om bij Wasda de samenwerking wonen – welzijn te realiseren. Deze middelen worden door het lokaal bestuur voor een periode van zes jaar toegekend, de middelen zijn beperkt in tijd en bestemd voor een specifiek project.

- **Enmalig** = De financiële tussenkomst is toegekend voor één bepaalde activiteit. De volgende keer zal de armoedevereniging opnieuw een vraag moeten stellen. Het lokaal bestuur van Beringen kende al eens éénmalige financiële steun toe aan De Draaischijf. De vereniging had aan het lokaal bestuur steun gevraagd om hun vijfjarig bestaan te vieren. Dit is een activiteit afgebakend in tijd, vandaar dat het hier gaat om een éénmalige tussenkomst.

De ondersteuningsmogelijkheden zijn heel uiteenlopend. Uit de interviews haalden we volgende voorbeelden van financiële ondersteuning:

- Een toelage voor de huurkosten
- Een toelage voor werkingsmiddelen
- Een vastgelegd percentage van de subsidies die het OCMW zelf krijgt via het KB maatschappelijke participatie voor OCMW cliënten
- Een toelagen voor vormingsinitiatieven
- Een vaste tussenkomst voor het uitgeven van een publicatie voor de doelgroep vb. een krantje.

De financiële ondersteuning kan rechtstreeks aan de vereniging worden toegekend of indirect via een externe partner. Wanneer de middelen rechtstreeks toegekend worden aan de vereniging, staat de vereniging er alleen voor om de afspraken die gemaakt zijn op te volgen en te verantwoorden. Indien de middelen indirect toegekend worden via een ondersteuningsstructuur, volgt de ondersteuningsstructuur de gemaakte afspraken op en zorgen zij voor een verantwoorde boekhouding.

3.1.2 Financiële middelen moeten verantwoord worden

Een lokaal bestuur kan niet zomaar geld geven. Het gaat immers om het geld van de belastingsbetaler. Er moet altijd een overeenkomst (soms convenant genoemd) worden opgemaakt. Dat wil zeggen dat de armoedevereniging die middelen niet zomaar krijgt of voor het even wat kan gebruiken. De vereniging en het lokaal bestuur moeten vooraf afspreken waarvoor de middelen gebruikt zullen worden. De vereniging moet achteraf kunnen verantwoorden dat ze de middelen daar effectief voor heeft gebruikt. Dat betekent dat zij ook facturen en kasticketten moet kunnen laten zien. Dit is de algemene regel: die geldt voor elke armoedevereniging en elke organisatie die overheidsmiddelen krijgt. Aan centen krijgen hangt nu eenmaal altijd een tegenprestatie vast.

Het komt er eigenlijk op neer dat verenigingen een evenwichtsoefening moeten maken tussen wat ze willen zijn en realiseren en op welke wijze ze middelen kunnen binnenhalen. Wat de vereniging moet realiseren in ruil voor de middelen mag de bestaande werking, doelstellingen en criteria niet in de weg staan. Hierbij moet de vereniging rekening houden met haar ultieme reden van bestaan. Ze moet zich afvragen of het dat wel is dat ze wil doen, of ze er de tijd en ruimte voor heeft, ... en afwegen of die opdracht haar gewone werking niet te zeer belast.

Wanneer een vereniging een financiële tussenkomst vraagt moet zij goed en duidelijk formuleren waarvoor ze deze middelen zal gebruiken. Lokale besturen kunnen middelen geven, mits het project of de activiteit aan een aantal voorwaarden voldoet. Deze voorwaarden worden dan als afspraken opgenomen in een overeenkomst. Voorbeelden van voorwaarden zijn:

- Het organiseren van een woongroep;
- Het openhouden van een ontmoetingslokaal met dienstenaanbod, het aantal uren dat het open moet zijn, hoeveel diensten er aangeboden moeten worden;
- Het verspreiden van een krantje;
- ...

Een vereniging moet altijd kunnen bewijzen waarvoor de gekregen middelen gebruikt werden. Voor elke uitgegeven euro moet er dus een verantwoordingsstuk zijn. Tickets, facturen, overschrijvingsbewijzen, schuldvorderingen, ... moeten dus goed worden bijgehouden en genummerd. De afspraken rond verantwoording van uitgaven moeten elke keer opnieuw gemaakt worden tussen beide partners.

Krijgt de vereniging nog geen financiële ondersteuning van de stad, dan kan je dat altijd vragen. Een 'nee' heb je, een 'ja' kan je krijgen. Je moet wel duidelijk formuleren waarom je geld wil krijgen of wat je ermee wil gaan doen. Je moet natuurlijk ook bereid zijn om achteraf je rekeningen te laten controleren. En je moet een goed systeem hebben om facturen en tickets bij te houden, zodat je kan bewijzen waaraan elke euro is uitgegeven.

Stel je vraag naar financiële ondersteuning ook tijdig aan je aanspreekpunt. Een gemeente of OCMW maakt steeds een jaar op voorhand haar begroting op. Als daarin geen middelen zijn voorzien voor het steunen van armoedeverenigingen, kan de gemeente die ook niet geven.

Bekijk ook even welke subsidiereglementen er zijn; misschien kan je voor een specifieke activiteit geld krijgen zoals elke andere vereniging.

Lokale besturen kunnen een overzicht maken van alle subsidiemogelijkheden die er zijn en deze in begrijpbare taal communiceren naar de verenigingen.

3.2 Logistieke ondersteuning

Alle begin is moeilijk, ... ook de opstart van een vereniging waar armen het woord nemen of een groep van armen. Een helpende hand kan een vereniging op weg helpen.

Lokale besturen kunnen een vereniging logistiek vooruit helpen. Dit kan vaak heel eenvoudig: laat verenigingen gebruik maken van de telefoon, de fax en het kopieerapparaat. Met afgeschreven Pc's, kantoor meubilair, stoelen, tafels, ... zijn de verenigingen ook al een stap vooruit.

Bij de gemeente kan de vereniging terecht om materialen uit te lenen voor een activiteit zoals stoelen, tafels, podiumelementen, tentoonstellingspanelen, Informeer eerst naar de voorwaarden. De aanvraag om materialen uit te lenen moet soms schriftelijk en minstens één maand op voorhand worden ingediend!

HouvastHerk heeft er bijvoorbeeld al eens materialen uitgeleend voor een activiteit.

Daarnaast is er in vele gemeenten ook de mogelijkheid om gratis gebruik te maken van vergaderzalen. Zowel voor de uitlening van materialen als voor de vergaderzalen is er een algemeen reglement dat voor alle lokale verenigingen, vzw's en diensten geldt. Bij wie je voor beiden moet zijn kan je best vragen aan het onthaal van het gemeentehuis of aan je aanspreekpunt.

Soma kan één keer per maand het busje van het OCMW uitlenen om boodschappen te gaan doen voor o.a. drank. Het OCMW van Maasmechelen heeft in het kader van het jeugdwerkloosheidactieplan een aantal jongeren in dienst. Soma kan, naargelang de behoefte, één of meerdere jongeren inschakelen voor afgesproken taken: vrijwilligers helpen bij het openhouden van de

ontmoetingsruimte, kleine administratieve taken van de ondersteuners overnemen zoals kopies maken, kasverrichtingen inboeken, poetsen en noem maar op. Maar dan moeten ze dat natuurlijk wel op tijd aanvragen. *"Toen we hoorden van dat tewerkstellingsproject zijn we met het OCMW rond de tafel gaan zitten om te kijken hoe de jongeren konden ingeschakeld worden in de Soma. Het heeft wat tijd gekost in overleg, maar dat heeft ook veel opgeleverd. De investering in samenwerking heeft de inzetbaarheid van deze jongeren binnen de Soma mogelijk gemaakt."*

Voor een vereniging is het heel belangrijk om over een ontmoetingslokaal te kunnen beschikken. Uiteraard is dat ook een vorm van logistieke ondersteuning. Vanwege het grote belang daarvan, behandelen we dat apart.

3.3 Een lokaal

Armoedeverenigingen werken in de eerste plaats rond ontmoeting. Ze verenigen armen en niet-armen. Een lokaal waar ze samenkomen is van belang om mensen de kans te geven elkaar te ontmoeten, kennis te maken, de onderlinge dialoog op gang te trekken. Een vaste locatie waartoe verenigingen permanente toegang hebben, kan de continuïteit van hun werking alleen maar verhogen. Leden kunnen zich geremd voelen om zich aan te sluiten wanneer een verenigingssecretariaat enkel op maandag van 10 tot 14 uur geopend is. Wanneer leden van een vereniging eender wanneer kunnen binnen en buiten wandelen, is de drempel om naar de vereniging te gaan al heel wat lager. Een eigen lokaal is ook een meerwaarde omdat het zorgt voor een eigen plek, een thuis. Het lokaal kan dan naar eigen smaak ingericht worden en geeft op die manier de vereniging een identiteit, maar maakt de leden ook trots. Een lokaal maakt ontmoeting mogelijk en heeft een emotionele waarde. *"We hebben iets van ons"*. Het is pas wanneer mensen zich goed voelen in een groep dat er overgegaan kan worden naar werken rond inhoud zoals beleidsbeïnvloeding.

Een lokaal is ook niet zomaar een lokaal, het is wenselijk dat het aan een aantal voorwaarden voldoet. Zo moet er genoeg ruimte zijn om alle leden te kunnen ontvangen en allerhande activiteiten te organiseren. Ook een keuken is een meerwaarde voor de vereniging. Eten en drinken brengt mensen samen, het is de basiswerking van een vereniging, de typische praatcafés. Een bureauruimte maakt het mogelijk om de administratieve taken en verplichtingen te volbrengen. Wanneer zo'n bureau een apart lokaaltje is, ligt de drempel voor de leden om buiten het activiteitenprogramma eens binnen te springen lager. *"Ze durven dan sneller langs komen om hun persoonlijk verhaal te doen."* Soms kan er eens gevoelige informatie liggen m.b.t. een lid, ook daarom is het belangrijk om over een aparte bureauruimte te beschikken. Daarnaast moeten sanitaire voorzieningen aanwezig zijn. Het is ook handig als het lokaal bereikbaar is met het openbaar vervoer. Mensen zonder eigen vervoermiddel kunnen dan met de bus tot aan de vereniging geraken.

Een aantal verenigingen beschikt over een lokaal waar ze permanente toegang toe hebben, anderen dan weer niet. Zo kunnen Anker en Cultuurclub wel altijd in dezelfde ruimte terecht, maar hebben ze er geen permanente toegang toe. Anker moet altijd een zaaltje huren, waarvan ze telkens een factuur krijgt, ze mogen geen affiches ophangen, ... Dit vraagt nog meer inzet van vrijwilligers. Ze moeten er voor zorgen dat het lokaal gereserveerd is en dat ze alles op tijd kunnen klaarzetten en weer opruimen. Dit vraagt meer voorbereiding en het is moeilijker om afspraken te maken. Zij zijn uiteraard blij dat ze ergens terechtkunnen, maar ondervinden toch een aantal nadelen.

OnderOns kreeg van bij de opstart van de werking een bureauruimte ter beschikking bij het OCMW. Hierover werden praktische afspraken gemaakt. Toen het OCMW ging uitbreiden en zelf de bureauruimte nodig had, moest OnderOns op zoek naar een andere plek. OnderOns is intussen verhuisd naar het CAW. De stad Sint-Truiden financiert nu de huur van een lokaal bij het CAW.

Lokale besturen kunnen verenigingen helpen bij hun zoektocht naar een gepast lokaal. Een lokaal bestuur heeft een goed zicht op de infrastructuur in de gemeente en kan daarom armoedeverenigingen de weg wijzen naar een geschikte locatie.

Wanneer de vereniging een geschikte locatie gevonden heeft, komt er nog heel wat bij kijken. Het lokaal moet ingericht en onderhouden worden. Maar niet te vergeten moet er ook huur betaald worden, en zijn er ook de standaardkosten zoals water, elektriciteit en verzekering.

Lokale besturen kunnen een huurtoelage toekennen aan de vereniging.

3.4 Personele ondersteuning

Lokale besturen kunnen zich engageren door één van hun personeelsleden af te vaardigen als aanspreekpunt voor de armoedeverenigingen. Het is één van de mogelijkheden om te investeren in de onderlinge samenwerking. Enkele lokale besturen hebben hier al voor gekozen.

Het OCMW van Heusden-Zolder engageerde zich vanaf het prille begin van Anker om een maatschappelijk assistente aan te duiden als aanspreekpunt voor de vereniging. De vereniging kan met al haar vragen bij hem terecht. De maatschappelijk assistent volgt de vergaderingen van Anker ook op.

Een maatschappelijk assistent van het OCMW begeleidt de Cultuurclub. Op papier is vastgelegd dat deze persoon acht uur per week voor de Cultuurclub werkt, maar dat varieert en is afhankelijk van wat er moet of gaat gebeuren. De maatschappelijk assistent staat in voor de coördinatie en ondersteuning van de activiteiten.

Warm Hart wordt door het lokaal bestuur van Houthalen-Helchteren ondersteund bij administratieve verplichtingen zoals subsidieaanvragen. Dit werd zo opgenomen in het LSB-plan. Dat kan tot verdere samenwerking en gezamenlijke projectaanvragen leiden. Zo dienden Warm Hart en de gemeente samen een project in bij de provinciale sportdienst.

Bij de Soma zit de vork een beetje anders aan de steel. Soma bestaat inhoudelijk uit twee luiken, het eerste luik is het 'Trefpunt Soma' en het tweede luik is 'Soma' de vereniging waar armen het woord nemen. Ook financieel is deze scheiding aanwezig. 'Trefpunt Soma' kan rekenen op financiële ondersteuning vanuit het OCMW toegekend aan RIMO Limburg. RIMO Limburg stelt met deze middelen een ondersteuner ter beschikking die instaat voor het openhouden van 'Trefpunt Soma', een dienst- en ontmoetingsruimte. De middelen uit het armoededecreet maakten de aanwerving van de tweede ondersteuner mogelijk. Deze tweede ondersteuner staat in voor specifieke taken van Soma als vereniging waar armen het woord nemen.

3.5 Promotie van de vereniging

Lokale besturen beschikken over een aantal communicatiekanalen om informatie tot bij haar inwoners te brengen. De websites van het lokaal bestuur zijn voor *iedereen* toegankelijk. Tevens krijgt iedere inwoner een exemplaar van het lokaal infoblad in de brievenbus. Zowel op de websites als in het infoblad kan er plaats gemaakt worden voor de vereniging. Daarnaast kunnen diensten die rechtstreeks in contact komen met mensen in armoede gericht doorverwijzen naar de vereniging. Eveneens kunnen lokale besturen de vereniging ondersteunen bij het maken van een krantje gericht naar de doelgroep. We bespreken hier deze vier mogelijkheden.

3.5.1 Gemeentelijke communicatiekanalen gebruiken om informatie over de verenigingen te verspreiden

De website

Elk lokaal bestuur heeft een eigen website. Op deze website is allerhande informatie over de gemeentelijke diensten en over het lokaal bestuur terug te vinden. Ook vind je er soms een digitale agenda. Het lijkt niet de meest aangewezen manier om een activiteit bekend te maken bij de doelgroep. De mensen moeten immers al over een computer en internet beschikken. Bovendien moeten ze ook nog weten hoe en waar ze informatie kunnen vinden.

De Cultuurclub heeft twee keer via de website en het gemeentelijk infoblad een activiteit aangekondigd. Ze hebben toen gemerkt dat er ook mensen op af kwamen die het eigenlijk niet nodig hadden. In het gemeenteblad en op de website wordt enkel nog vermeld wat de Cultuurclub is. De mensen worden nu persoonlijk aangeschreven en in de wachtzaal van het OCMW hangt een aankondiging van de activiteiten.

De vereniging HouvastHerk laat bewust niets op de website van de gemeente publiceren. Dit om te vermijden dat er mensen naar de vereniging zullen komen die niet tot de doelgroep behoren. Ze werken liever langs andere kanalen.

Infoblad Lokaal Bestuur

Lokale besturen kunnen in hun infoblad één of meerdere keren per jaar een artikel over de vereniging opnemen. Dit kan dan gaan over de dagelijkse werking van de vereniging, een verslag over een uitstap met de doelgroep, ... Op die manier komen inwoners meer te weten over de werking van zo'n armoedevereniging. Het gemeentelijk infoblad komt bij elke inwoner terecht en wordt doorgaans ook goed gelezen. In zes gemeenten en steden werd er al één of meerdere keren een rubriek of artikel gewijd aan de vereniging. Bij de ene vereniging gaat het om één keer per jaar, bij de andere twee keer per jaar.

Twee keer per jaar verschijnt een artikel over OnderOns in het informatieblad van Sint-Truiden. De groepsleden schrijven het artikel zelf, de ondersteuner doet de eindredactie. En alle inwoners van Sint-Truiden kunnen kennis maken met de werking.

Ook in de In & Om van Houthalen-Helchteren verschijnt er wel eens een artikeltje over Warm Hart met de contactgegevens bij.

Dit zijn voorbeelden van verhalende berichten die eerder gericht zijn op de promotie van de verenigingen.

Wanneer je als vereniging iets op de website of in het infoblad wil publiceren moet dat goed voorbereid zijn. De vereniging is er zelf verantwoordelijk voor. Je moet je dan ook aan de planning van de publicatie houden. De vraag die de vereniging zich moet stellen bij het aankondigen van activiteiten is: "Wie willen we bereiken en stellen we activiteiten open voor iedereen?" Het zijn interessante kanalen om het bestaan van een vereniging bekend te maken aan alle inwoners. Vergeet er dan niet de contactgegevens bij te zetten.

Ondersteuning bij het maken van een eigen krant

Vijf verenigingen, Wasda – Soma – Warm Hart – De Brug Hasselt – Cultuurclub, hebben ook hun eigen krantje dat specifiek voor hun leden bedoeld is. De vrijwilligers of ondersteuners van de vereniging gaan dan op zoek naar informatie die voor de leden belangrijk is. Dit kan gaan van premies waar ze recht op kunnen hebben tot het kennisgeven van eigen activiteiten en het activiteitenaanbod van anderen.

Ook hier kunnen lokale besturen de armoedeverenigingen ondersteunen in het samenstellen en/of drukken en/of verspreiden van het krantje.

Gemeentelijke rubriek op TV Limburg

Sommige lokale besturen komen ook in beeld op TV Limburg met heel wat lokaal nieuws of gebeurtenissen. Het lokaal bestuur kan dan in beeld komen samen met de armoedevereniging. De ondersteunster van OnderOns, mocht zo al op de praatstoel en dit op vraag van de burgemeester van Sint-Truiden.

3.5.2 Doorverwijzen

De drempel om lid te worden van een vereniging waar armen het woord nemen is even hoog als de drempel om toe te treden tot een andere socio-culturele vereniging als de KAV.

Bij het OCMW komen dagelijks mensen over de vloer die tot de doelgroep behoren. Maatschappelijk assistenten zijn één van de zovelen die cliënten kunnen doorverwijzen. Zij kunnen cliënten, die aangeven nood te hebben aan sociaal contact of ontspanning, doorverwijzen naar de armoedevereniging in de buurt. Ze kunnen aangeven dat er een vereniging is waar ze terecht kunnen en een foldertje mee geven. Naast het OCMW zijn er ook tal van andere organisaties die in hun dagelijkse werking mensen uit de doelgroep ontmoeten. Dat kunnen CAW's zijn, maar ook centra voor basiseducatie, psychiatrische ziekenhuizen, centra geestelijke gezondheidszorg, sociale huisvestingsmaatschappijen, ...

Als vereniging kan je bij al deze organisaties in jouw gemeente folders brengen. Op die manier kunnen maatschappelijk assistenten en hulpverleners gerichter doorverwijzen. De mensen krijgen dan ook een foldertje mee dat ze thuis nog eens rustig kunnen bekijken.

Het lokaal bestuur is de coördinator van het lokaal sociaal beleid. Het heeft dus goede contacten met allerlei welzijnsvoorzieningen, beroepsgroepen en organisaties. Het lokaal bestuur kan dat netwerk gebruiken om drukwerk van de verenigingen te helpen verspreiden of om mee de vereniging bekend te maken.

In Genk sturen het OCMW en de stad groepen op bezoek bij Wasda. Zo kwam er vb een ander OCMW eens op bezoek om kennis te maken met de werking.

Mensen die zich willen engageren als vrijwilliger kunnen eveneens doorverwezen worden naar de vereniging. Verenigingen kunnen zich aansluiten bij de vrijwilligersdatabank. Dit kan door zich te registreren op www.vrijwilligerswerk.be. Eenmaal geregistreerd kan je de vereniging voorstellen op de website, maar ook vacatures, nieuws, vormingen en publicaties aankondigen.

Maatschappelijk assistenten kunnen de cliënten vertellen dat de vereniging bestaat. Om de drempel te overwinnen kan je als maatschappelijk assistent eens meegaan naar de vereniging voor de eerste kennismaking. Het beroepsgeheim speelt hier een rol in. Gegevens van cliënten mogen niet zonder toestemming van de cliënt doorgegeven worden aan derden. Wat wel kan is dat een initiatief van het OCMW door gaat in het lokaal van de vereniging. Op die manier komen de mensen onbewust ook eens bij de vereniging over de vloer en kunnen ze kennismaken.

De Soma in Maasmechelen zette in samenwerking met het OCMW een leuk initiatief op poten om de cliënten op een aangename manier kennis te laten maken met hun werking. Nieuwe cliënten, oudere cliënten of cliënten die er behoefte aan hebben, ontvangen bonnetjes. In ruil voor deze bonnetjes kunnen ze bij de vereniging een kop soep of warme maaltijd krijgen. Op die manier maken ze automatisch kennis met de vereniging en het aanbod.

Wasda organiseert op zaterdag regelmatig een instuifdag. De ondersteuner van de vereniging krijgt de gegevens van cliënten die aangegeven hebben nood te hebben aan sociaal contact en ontspanning. Zij contacteert deze mensen dan om ze uit te nodigen voor deze instuifdag. Dit gebeurt alleen als de cliënt aangeeft dat het mag.

Bij de vereniging weten ze niet altijd wie door wie doorverwezen werd. Ze komen dit enkel te weten als de mensen het zelf vertellen. Bij psychiatrische patiënten die door de afdeling worden doorverwezen is het wel een voordeel om te weten dat ze doorverwezen zijn. *"Door hun achtergrond te kennen, kunnen we beter inspelen op problemen en situaties die zich voordoen."* Binnen de psychiatrie staan ze onder permanente begeleiding. Dit heeft men ondervonden bij de Soma in Maasmechelen. Na een gesprek met de instelling is er een nieuwe manier van doorverwijzen ingevoerd. Vandaag gaat de begeleider mee met de patiënt naar de vereniging en is er een kennismakingsgesprek. *"Deze manier van werken is veel beter."*

4. Samenwerken is drempels verlagen

Lokale besturen kunnen armoedeverenigingen ondersteunen. Dit kwam aan bod in hoofdstuk 3. Maar lokale besturen en verenigingen kunnen ook echt gaan samenwerken. In dit hoofdstuk zullen we het hebben over de verschillende manieren van samenwerken. Welke de raakvlakken zijn en waar beide een meerwaarde voor elkaar kunnen betekenen.

4.1 Drempels verlagen van het reguliere aanbod

Zowel de drempels van een vereniging als deze van het lokaal bestuur zijn hoog. In 5.5.1 – doorverwijzen – hadden we het over het doorverwijzen vanuit het OCMW of andere organisaties naar de vereniging toe. In dit stukje bespreken we hoe armoedeverenigingen de drempels van lokale overheidsdiensten kunnen verlagen. Deze verenigingen kunnen eveneens informatie en activiteiten door de overheidsdiensten georganiseerd op een laagdrempelige manier tot bij de doelgroep brengen. De maatschappelijke meerwaarde hiervan is dat de diensten meer toegankelijk worden voor mensen in armoede, toch een belangrijke doelstelling van het lokaal sociaal beleid.

4.1.1 Doorverwijzen naar diensten en voorzieningen

Leden van een vereniging kunnen aangeven dat ze door bepaalde omstandigheden naar het OCMW moeten gaan, maar de eerste stap niet durven zetten. Een vertrouwenspersoon, iemand uit de vereniging waar ze zich goed bij voelen, zet dan wel eens de eerste stap mee.

De ondersteuner van OnderOns verwijst door naar het dienstencentrum van het OCMW 'Cicindriahuis'. Dat is een sfeervolle ontmoetingsplaats voor alle inwoners. De inwoners kunnen er elke dag terecht voor een babbel en een drankje. Er worden restaurantnamiddagen georganiseerd en een hele waaier aan activiteiten. De werking van OnderOns is eerder inhoudelijk, het dienstencentrum biedt de mensen vele andere mogelijkheden.

De voorzitter van De Brug Hasselt zet regelmatig de eerste stap mee naar het OCMW. Het OCMW heeft er zelfs al eens een toelichting is gegeven over hun werking. Eveneens is de stad er al eens gaan uitleggen wat 'Doecheques' zijn voor de kinderen.

Soma organiseert één keer per maand 'Vragen staat vrij' en 'Lunch@SOMA'. Telkens komt een andere dienst zich voorstellen in de vereniging. Bij 'Vragen staat vrij' is dat een blok van twee uur. De leden van de vereniging kunnen dan ook al hun vragen stellen. Bij 'Lunch@SOMA' krijgt een dienst een kwartiertje om zich voor te stellen. Dienst blijft dan ook voor de lunch om het contact tussen de dienst en de leden te bevorderen. Deze initiatieven zorgen ervoor dat diensten een persoonlijk gezicht krijgen, waardoor contact leggen voor de leden van de vereniging eenvoudiger wordt.

Als vereniging kan je de drempels van het regulier aanbod verlagen door informatie op een begrijpbare manier over te brengen naar de leden van de vereniging. Ook kunnen diensten uitgenodigd worden om hun werking te komen voorstellen.

4.1.2 Informeren over beleidsmaatregelen

Het OCMW van Hasselt en Hechtel-Eksel schakelden de plaatselijke vereniging al eens in om een nieuwe regelgeving bekend te maken aan hun leden. De andere verenigingen staan hier wel voor open, maar werden nog nooit gevraagd. Het initiatief om een nieuwe of bestaande regelgeving bekend te maken onder de leden van de vereniging kan zeker ook vanuit de vereniging zelf komen. Een element dat door alle verenigingen aangehaald werd: ze nemen het heft liever in eigen handen. Als vereniging vangen ze namelijk signalen op en op basis daarvan kunnen ze dan diensten uitnodigen om uitleg te komen geven. Ook een rondleiding in het gemeentehuis, OCMW of een ziekenfonds zit er wel eens bij.

De verenigingen die een eigen krantje publiceren gaan pro-actief op zoek naar nieuwe regels, premies etc. en publiceren deze dan in eenvoudige taal.

4.1.3 Het cultureel centrum voor iedereen

Zo goed als alle lokale besturen beschikken over een cultureel centrum. De deuren van het cultureel centrum staan open voor iedereen die wil deelnemen aan het culturele leven in zijn meest ruime betekenis. Jaarlijks staat er een heleboel muziek, dans, theater, film, humor en zoveel meer op het programma. Aan dat mooie, boeiende, ontspannende aanbod hangt ook een prijskaartje. De prijzen variëren afhankelijk van wat er op het programma staat, maar hangen ook af van het tijdstip van aankoop en het aantal aangekochte tickets. Vaak wordt er een basisprijs gehanteerd samen met een prijs in voorverkoop en een groepstarief. En inderdaad het laagste tarief is nog altijd duur voor mensen die met een beperkt inkomen moeten leven.

Als je als lokaal bestuur de drempels van het cultureel centrum wil verlagen en de deuren wil openzetten voor iedereen, kan er samengewerkt worden met armoedeverenigingen. Daarnaast zijn er vanuit de Vlaamse Overheid een aantal inspanningen gedaan om de financiële drempel van het lokaal en bovenlokaal vrijetijdsaanbod te verlagen.

Vormen van samenwerking met het cultureel centrum

Het cultureel centrum en de vereniging kunnen de handen in elkaar slaan om de drempels voor cultuur te verlagen. Dit kan bijvoorbeeld door de vereniging voorstellen te laten doen naar programmering of door een tariefregeling te voorzien.

Warm Hart mag jaarlijks voor drie voorstellingen 25 kaarten reserveren bij de voorzitter van het cultureel centrum. Deze kaarten krijgen ze dan aan het laagste tarief. Willen ze meerdere voorstellingen bijwonen, dan kunnen ze enkel beroep doen op het fonds. Om de selectie te maken legt Warm Hart het jaarprogramma in haar lokaal. De leden mogen dan een streepje trekken bij die voorstellingen die ze graag willen bijwonen. Voor de drie voorstellingen met de meeste streepjes reserveren ze dan kaarten. Daarnaast kan Warm Hart ook voorstellen doen i.v.m. de programmering.

Enkele jaren geleden heeft het cultureel centrum van Genk samen met verteltheater *'De Queeste'* een theaterstuk in elkaar gestoken over logementen. Samen met Wasda zijn ze toen op pad gegaan om verhalen van kamerbewoners te verzamelen. Het verhaal werd geïnspireerd door acht kamerbewoners. *"De erkenning die ze toen kregen was heel belangrijk voor hen."*

Zolang de zalen van het cultureel centrum in Hasselt niet volledig uitverkocht zijn, kan De Brug Hasselt altijd 20 kaarten reserveren. Ze betalen slechts voor het aantal personen dat effectief mee komt kijken. Bijvoorbeeld: Ze reserveren 20 kaarten, maar op de dag zelf zijn ze met niet meer dan 14 personen. Ze betalen dan enkel voor deze 14 aanwezigen. Wanneer het voorstellingen zijn die snel uitverkocht geraken, moeten de kaarten op voorhand betaald worden, zo blijven er geen lege stoelen over. Voor de toegangsprijs maken ze gebruik van het Fonds Vrijetijdsparticipatie.

In Beringen worden de overgebleven tickets soms aan Sint-Vincentius geschonken. Zij delen die dan uit tijdens de voedselbedeling. Evengoed kan het zijn dat De Draaischijf een telefoontje krijgt met de mededeling dat er voor die avond nog een aantal plaatsen vrij zijn. Vaak is het dan moeilijk om mensen te mobiliseren. Het te lang op voorhand weten is evenzeer niet goed. De mensen vergeten het dan wel eens. *"Onze kat sturen we liever niet, dat geeft een verkeerde indruk."*

In Hechtel-Eksel organiseren de dienst cultuur, Animuz en de cultuurraad activiteiten. Een cultureel centrum is er niet in de gemeente, wel een gemeenschapscentrum waar de voorstellingen plaatsvinden. In samenwerking met de cultuurdienst, de cultuurambtenaar en Animuz kwam er een korting tot stand voor de Cultuurclub. Vanuit de Cultuurclub kunnen mensen voor € 3 een voorstelling bijwonen.

Voor grootschalige activiteiten kunnen een aantal verenigingen gratis gebruik maken van de infrastructuur van het cultureel centrum. Het is een duidelijk signaal dat het cultureel centrum er is voor iedereen en dat iedereen er welkom is!

Smaken verschillen

Smaken verschillen, eveneens bij cultuur. Niet iedereen gaat graag naar theater, circus, opera, dans, ... Waar de ene vereniging geen initiatief neemt om gezamenlijk aan cultuurbeleving te doen, doet de ander het wel en met succes. *"Eerst gingen we met 5 naar het cultureel centrum, nu zijn we al met een groep van 20. De drempel voor individuele participatie is te hoog."* Moest er vraag zijn vanuit de leden om deel te nemen aan culturele activiteiten, zouden zij die het vandaag nog niet doen het wel organiseren.

Lokale afsprakennota vrijetijdsparticipatie

Het decreet vrijetijdsparticipatie stimuleert de gemeente om te denken en samen te werken met het oog op het bevorderen van de participatie van mensen in armoede aan culturele, sportieve en andere activiteiten.

Wanneer lokale besturen een *'Afsprakennota Vrijetijdsparticipatie'* opmaken, ontvangen zij extra middelen om de vrijetijdsparticipatie van mensen in armoede te bevorderen. Deze middelen zijn rechtstreeks bestemd voor de mensen in armoede en hun verenigingen. Het lokaal bestuur moet minstens het dubbele van de vastgelegde subsidies zelf bijleggen. Deze afsprakennota geldt als een vorm van contract. Alle belangrijke lokale partners maken samen afspraken over hoe er de komende jaren verder wordt gewerkt om de participatie van mensen in armoede aan cultuur, sport en jeugdwerk te verhogen. Kort, krachtig, duidelijk en... gedragen door iedereen. De verplichte lokale partners zijn: gemeentelijke diensten Vrijetijd, OCMW en verenigingen en organisaties die mensen in armoede als doelgroep hebben. Wanneer er in de gemeente een *armoedevereniging* aanwezig is, moet deze betrokken worden¹².

Sinds 1 januari 2009 hebben de volgende lokale besturen een *'Afsprakennota Vrijetijdsparticipatie'*:

- Heusden-Zolder
- Dilsen-Stokkem
- Meeuwen-Gruitrode

Maasmechelen diende eveneens een afsprakennota in. Deze werd niet goedgekeurd omdat Soma niet betrokken werd bij de opmaak ervan.

In de loop van 2009 zijn lokale besturen beginnen nadenken over de mogelijkheden van dit decreet. Heel wat lokale besturen hebben intussen een lokaal netwerk opgericht, al dan niet met de doelstelling een afsprakennota in te dienen.

¹² www.demos.be/fonds-vrijetijdsparticipatie

Het nieuwe decreet heeft in ieder geval overal stof doen opwaaien in de positieve zin. Als er geen 'Afsprakennota vrijetijdsparticipatie' is, kunnen de verenigingen een beroep doen op het Fonds Vrijetijdsparticipatie.

Armoedeverenigingen konden in het verleden steeds gebruik maken van het Fonds Vrijetijdsparticipatie. Wie beroep doet op dit fonds (www.armoede.be/fondscultuurparticipatie) kan 80% van de gemaakte onkosten (toegangsgelden, vervoersonkosten, babysit...) terugbetaald krijgen. Het Fonds Cultuurparticipatie is enkel voor mensen in armoede die lid/cliënt zijn van private welzijnsorganisaties (armoedeverenigingen, welzijnsschakels, samenlevingsopbouw, basiseducatie,...). Zij kunnen enkel gebruik maken van het fonds als er bij hun in de gemeente geen lokale afsprakennota gemaakt is.

Overheidsinstellingen (vb. OCMW's, gemeentelijke welzijnsdiensten) en verzorgingsinstellingen kunnen er geen beroep op doen.

KB Maatschappelijke participatie voor OCMW-cliënten

Dit Koninklijk Besluit is van kracht sinds 2003. Het wordt als volgt omschreven: *'Het Koninklijk Besluit houdende maatregelen ter bevordering van de maatschappelijke participatie en de culturele en sportieve ontplooiing van de gebruikers van de dienstverlening van de openbare centra voor maatschappelijk welzijn'*. Sinds 2003 beschikken OCMW's dus over middelen van de federale overheid om de maatschappelijke participatie en de culturele en sportieve ontplooiing van hun cliënten te bevorderen. De middelen worden jaarlijks via een KB toegekend. Het is dus nooit zeker of OCMW's deze middelen jaarlijks zullen krijgen en over hoeveel geld het gaat.

De maatregel wil kansarmen in het sociale leven betrekken door ze te laten deelnemen aan cultuur, sport en jeugdwerk. De rol van het OCMW hierin is dat zij de doelgroepen omschrijft, prioriteiten legt, projecten formuleert en de deelnemers in contact brengt met mogelijke aanbieders. Het OCMW beschikt over middelen waarmee het de actieve of passieve deelname van de doelgroep aan activiteiten of manifestaties kan stimuleren. Dit kan individueel, zoals een tussenkomst in de kosten voor een toegangsticket of het lidgeld, maar het kan ook collectief, door een manifestatie te ondersteunen die zich niet exclusief tot de doelgroep richt of zelf een uitstap te organiseren.

In bepaalde gemeenten kan een armoedevereniging voor kleine projecten, culturele uitstappen, groepsvakanties, ... een financiële tussenkomst krijgen uit deze pot. Als er een afsprakennota vrijetijdsparticipatie bestaat, kunnen die afspraken daar deel van uitmaken.

Zo kan Wasda in Genk jaarlijks een tussenkomst aanvragen voor de groepsvakanties bij het OCMW, maar het is niet zeker dat ze die krijgen. Ook Soma in Maasmechelen kan uit deze middelen putten indien ze een aanvraag indienen met een financieel verslag en bijhorende facturen afleveren. De onkosten krijgen ze dan volledig terugbetaald.

In samenwerking met het OCMW van Hasselt brengt De Brug Hasselt het krantje *'De Andere Hasselaar'* uit. Voor dit krantje worden middelen van het KB ingezet.

4.2 Drempels van activiteiten verlagen

Voor evenementen, festiviteiten, tentoonstellingen, ... kunnen lokale besturen de medewerking vragen van de vereniging. Door de vereniging erbij te betrekken kan een lokaal bestuur mensen in armoede beter bereiken. Armoedeverenigingen kunnen inschatten of een bepaalde activiteit zal aanslaan bij de doelgroep. Eveneens kunnen armoedeverenigingen lokale besturen tips geven.

4.2.1 Wie vraagt wie en waarvoor?

Welke dienst een beroep doet op een armoedevereniging voor het organiseren van een activiteit is heel uiteenlopend. Dat gaat van OCMW-diensten zoals het vormingscentrum en het dienstencentrum tot gemeentelijke diensten als de integratiedienst en de sportdienst.

Lokale armoedeverenigingen worden voornamelijk gevraagd om sociaal-culturele initiatieven vorm te geven. Lokale besturen organiseren jaarlijks terugkerende evenementen zoals festivals en tentoonstellingen. De medewerking van de verenigingen kan bijvoorbeeld ingeroepen worden voor een rondleiding of voor het organiseren van een sinterklaasfeest.

De Cultuurclub werkt achter de schermen mee aan het tweejaarlijks evenement 'Mondafesto'. Wanneer de cultuurraad van Hechtel-Eksel een activiteit organiseert, mag telkens een andere vereniging de receptie verzorgen. Ook hier heeft de Cultuurclub eens aan meegewerkt.

De SOMA en het dienstencentrum van het OCMW nodigen elkaar uit op activiteiten zoals het sinterklaasfeest, een vorming bloemschikken ... de voorbereidingen voor deze activiteiten doen ze dan samen. Het OCMW van Maasmechelen heeft een 'vrijwilligerscentrale'. Samen met deze centrale organiseert Soma een vrijwilligersavond, een vrijwilligersfeest, wordt er een krantje uitgegeven, ... Samen worden de vrijwilligers in de bloemetjes of in de kijker gezet. Door 'Vragen staat vrij' en 'Lunch@SOMA' werken de gemeente, het OCMW en de vereniging samen om de drempels van hun diensten te verlagen. Door deze twee activiteiten krijgen diensten een gezicht bij de leden.

De Brug Hasselt werd nog niet zo lang geleden gevraagd om mee te werken aan de welzijnsdag. Dit naar aanleiding van het lokaal sociaal beleid in Hasselt. De stad en het OCMW kennen de vereniging en betrekken hen wel vaker.

In Beringen wordt er jaarlijks een 11.11.11-loop georganiseerd waar De Draaischijf aan deelneemt. Op de hobby tentoonstelling krijgen ze telkens weer een standplaats. Sporadisch wordt de vereniging gevraagd om mee vorm te geven aan andere initiatieven.

Warm Hart uit Houthalen-Helchteren wordt onder meer betrokken bij het Internationaal Lachfestival, het Internationaal Kinderfeest, de Wereld Vrouwendag, de Iftar maaltijd, ... Ze worden voornamelijk gevraagd mee vorm te geven aan het programma van deze steeds terugkerende evenementen. Meer en meer diensten beginnen de weg naar de vereniging te kennen.

Verenigingen kunnen niet op elke vraag ingaan. Ook hier moet een evenwichtsoefening gemaakt worden. Armoedeverenigingen, en zeker deze die werken volgens de 6 criteria, moeten jaarplannen maken, de dagelijkse werking verantwoorden, ... Armoedeverenigingen moeten daarom afwegen of er binnen hun werking ruimte is voor een extra activiteit en of de activiteit kadert binnen de 6 criteria. Ze moeten zich afvragen of het meewerken of deelnemen aan een initiatief van het lokaal bestuur de dagelijkse werking niet te veel belast.

4.3 Beleidsparticipatie

Beleidsparticipatie kan heel veel verschillende vormen aannemen. Lokale besturen kunnen ad-hoc een beroep doen op de lokale armoedevereniging of er kan een specifiek overlegplatform rond 'armoede' opgericht worden. Soms wordt een armoedevereniging betrokken bij een thematisch overleg of een adviesraad. Dit is een vorm van samenwerken die niet zo evident is en heel wat engagement vraagt van de armoedevereniging, maar ook van de lokale besturen. Uitnodigen tot en ingaan op beleidsparticipatie is niet vrijblijvend.

4.3.1 Specifiek advies i.v.m. armoede (ad-hoc advisering)

Sporadisch, wanneer het nuttig is, op een niet vooraf vastgelegd tijdstip kunnen de lokale besturen het advies, de kennis, de ervaring van de lokale armoedevereniging inwinnen. In de andere richting kan het zeker ook. Armoedevereniging vangen dagelijks signalen op via hun leden en kunnen deze doorgeven aan het lokaal bestuur.

Waarvoor, waarom?

De lokale besturen kunnen beroep doen op hun lokale vereniging ter voorbereiding van een beleidsplan, een nieuwe regelgeving of om een nieuwe dienstverlening te ontwikkelen of briefwisseling na te lezen, ... Ook om bestaande beleidsplannen, regelgevingen, dienstverleningen, folders te evalueren doen lokale besturen beroep op de vereniging.

"Wanneer we de doelgroep 'kwetsbaren', 'kansarmen' willen bereiken, kunnen we toch best ons oorens te luisteren leggen bij hen zelf, niet waar?"

Doordat een vereniging dagelijks contact heeft met de doelgroep vangen zij veel signalen op en kunnen zij de lokale besturen adviseren over hoe een lokaal bestuur bepaalde zaken beter zou kunnen aanpakken. De intentie is wel goed, maar in de uitwerking schort er wel eens iets waardoor het doel niet wordt bereikt. Een vereniging bekijkt de zaken vanuit een andere invalshoek. Door de ervaring van armoede in het dagelijks leven hebben ze oog voor kleine dingen waar professionelen aan voorbij gaan. Zo kan men effectiever gaan werken.

De gemeente Hechtel-Eksel nam het initiatief om de mensen van de Cultuurclub te bevragen naar de nood aan een inloophuis of buurthuis en dat wat er precies voorzien moet worden.

Het OCMW van Genk liet een tekst over collectieve schuldbemiddeling en budgetbegeleiding nalezen en herschrijven door Wasda. De ondersteuner van de vereniging heeft de tekst besproken op één van de kerngroepen op vrijdag. Via mail werden de opmerkingen aan het OCMW bezorgd. Daarnaast komen tijdens de stuurgroepvergaderingen van Wasda ook wel eens zaken aan de oppervlakte die doorgegeven worden aan de betrokken diensten.

In Beringen konden de mensen hun budgetmeter opladen aan het onthaal van het gemeentehuis. De Draaischijf signaleerde aan het lokaal bestuur dat deze werkwijze niet de meest subtielste was. De mensen vonden dat ze tentoongesteld werden, iedereen kon zien waarvoor ze daar waren. Nu kunnen de budgetmeters in een apart lokaal bij het OCMW opgeladen worden. Daarnaast besprak De Draaischijf op vraag van het OCMW de nood aan een klusjesdienst voor de doelgroep met haar leden. Dit soort besprekingen laten ze doorgaan op een algemene vergadering van de vereniging. Iedereen die interesse heeft kan er dan naartoe.

De vereniging Warm Hart nam enkele jaren geleden het initiatief voor een sociaal overleg. Op dit overleg werd in de eerste plaats informatie uitgewisseld. Daarnaast kwamen er ook wel eens gemeenschappelijk ervaren knelpunten naar de oppervlakte. Adviezen m.b.t. deze knelpunten werden dan naar de betrokkenen gecommuniceerd. Het sociaal overleg komt uitgebreid aan bod in deel drie.

Hoe pakken we het aan?

Heb je nog geen contact of samenwerking met de vereniging, spreek dan eens af voor een kennismaking. Na zo'n kennismaking is contact leggen heel wat eenvoudiger. Elke vereniging heeft wel een boegbeeld, dit kan een ondersteuner zijn van de vereniging of de voorzitter/ster. Als lokaal bestuur neem je best met deze personen contact op.

Uiteraard kan het initiatief tot kennismaken ook uitgaan van de armoedeverenigingen. Dit hebben we in hoofdstuk 2 uitgebreid besproken.

Zowel de lokale besturen als de verenigingen moeten hun vragen goed afbakenen en concrete afspraken maken.

Verenigingen moeten goed omschrijven waarover hun advies van toepassing is. Eveneens moeten ze kunnen formuleren, eventueel aan de hand van getuigenissen, waarom zich daar een probleem voordoet. De vereniging mag het lokaal bestuur er ook op wijzen dat ze graag feedback krijgen over de gegeven adviezen.

Lokale besturen van hun kant moeten goed weten waarover ze het advies van de vereniging willen inwinnen en wat ze precies te weten willen komen. De terugkoppeling naar de vereniging over wat er met het gekregen advies uiteindelijk gedaan is, is voor de vereniging belangrijk. Op die manier krijgen ze erkenning en het gevoel dat ze echt meetellen.

Als het thema de vereniging aanbelangt of als prioriteit heeft, zal de vereniging sneller geneigd zijn mee te werken. Beleidsparticipatie kan niet op een vingerring.

Afhankelijk van de aard van de vraag en het thema gebeurt de terugkoppeling of bevraging bij iedere vereniging anders. In sommige gevallen worden de adviezen telefonisch of per mail doorgegeven.

4.3.2 Structureel overleg rond armoede

Periodiek en op vooraf vastgelegde tijdstippen, met als centrale insteek 'armoede uitsluiten', kunnen de lokale besturen het advies, de kennis, de ervaring van de lokale vereniging inwinnen. Eveneens kunnen verenigingen initiatiefnemer zijn.

Organisaties die rond armoede of kwetsbaarheid werken of die rond hetzelfde thema werken of dezelfde doelgroep bereiken worden rond de tafel gebracht. Deze overlegmomenten zijn uitwisselingsmomenten van informatie, maar ook de ideale bron om knelpunten gezamenlijk aan te pakken en beleidsadvies te geven. Deze overleggroepen werden opgenomen in het LSB-plan. Soms werd een bestaand overlegorgaan in een nieuw jasje gestoken om in het LSB-plan te passen. We bespreken hier de verschillende good practices.

Houthalen-Helchteren – Warm Hart: Sociaal overleg

In het verleden nam Warm Hart het initiatief om een Sociaal Overleg te organiseren waarop de lokale buurtwerkingen en Sint-Vincentius uitgenodigd werden. Ook vandaag is het overleg nog steeds succesvol. Door de jaren heen werd het aantal partners van het overleg uitgebreid, de schepen van welzijn, het diensthoofd van het sociaal huis en de integratiedienst kwamen mee rond de tafel zitten. Bij de besprekingen kwamen er wel eens knelpunten naar de oppervlakte m.b.t. de werking van de lokale overheid. Deze werden dan besproken en adviezen werden geformuleerd en overgemaakt aan

de betrokkenen. Zowel de gemeente als het OCMW appreciëren de adviezen en doen er ook echt iets mee. Zo konden OCMW-cliënten in het verleden cultuurcheques afhalen ter waarde van € 1, maar het openbaar vervoer om er te geraken kost al € 2, dus voor de cliënt was de cultuurcheque geen meerwaarde. Nu kunnen de OCMW-cliënten een beroep doen op een financiële tussenkomst voor een vakantie bijvoorbeeld.

Het lokaal bestuur wil nu dat het sociaal overleg meer draagvlak krijgt en wil het daarom omvormen tot een adviesorgaan. Dit werd zo ook opgenomen in het LSB-plan. Waar in het prille begin louter informatie uitgewisseld en knelpunten besproken werden, gaat men vandaag over tot actie. De partners van het vernieuwde Sociaal Overleg kozen ook voor een andere naam. Sinds kort gaan ze verder onder de naam Armoedeplatform Houthalen-Helchteren. (In deel 3 gaan we dieper in op het voorbeeld van Houthalen-Helchteren)

Hasselt: Kerngroep Kansarmoede

De '*Kerngroep Kansarmoede*' is ooit vanuit het OCMW aangemoedigd en wordt ook door het OCMW ondersteund. Met de kerngroep is er in Hasselt een platform rond alles wat met kansarmoede te maken heeft. Niet alleen de kansarmen zelf, maar vb. Sint-Vincentius, CAW SONAR, straathoekwerk, De Brug Hasselt, ... en hulpverleners komen samen. De bedoeling is om informatie transparant te krijgen. Als er bij de mutualiteiten iets gebeurt, zoals het Omnio-statuuat dat op een bepaald moment ontstaan is, wordt iemand van de mutualiteit uitgenodigd om uitleg te komen geven. De partners kunnen dan op hun beurt de info overdragen naar hun achterban. Op die manier wil het OCMW van Hasselt verhinderen dat zinvolle informatie onzichtbaar blijft. Daarnaast krijgen de partners de kans om informatie uit te wisselen.

Beringen: Armoedeforum

Het Armoedeforum is een initiatief van de stad dat opgenomen werd in het LSB-plan. Het Armoedeforum zit vandaag nog in de ontwikkelingsfase. Het lokaal bestuur van Beringen wil een actieve betrokkenheid van kansarmen aan het beleid en de deelname aan het maatschappelijke leven stimuleren. Door de uitbouw van het forum voor armoedeverenigingen en organisaties die rond kansarmoede werken, wil men de actieve betrokkenheid stimuleren. Het forum krijgt een adviserende functie naar het OCMW, de stad en derden.

4.3.3 Adviesraden

Een adviesraad is een georganiseerd overleg tussen het lokaal bestuur, verenigingen en individuele burgers. Er zijn verschillende adviesraden: sommigen richten zich naar een specifieke doelgroep vb. de seniorenraad of de gemeentelijke adviesraad voor gehandicapten. Andere adviesraden werken rond een bepaald domein vb. ruimtelijke ordening of cultuur. Adviesraden zijn verbonden aan wettelijke bepalingen en basisregels. In het gemeentedecreet staan een aantal algemene regels hierover. In andere, sectorale decreten zijn specifieke bepalingen per adviesraad terug te vinden. Adviesraden moeten best een representatieve afspiegeling zijn van de lokale bevolking in een gemeente. Hiermee wordt bedoeld dat raden moeten zorgen voor een brede vertegenwoordiging van de verschillende groepen die in de gemeente aanwezig zijn: deelgemeenten, minderheden, Adviesraden kunnen ook verschillende structuren aannemen. Dit verder uitdiepen zou ons te ver leiden. Meer informatie is terug te vinden op www.adviesraden.be.

Armoedeverenigingen kunnen onmogelijk deelnemen aan elke adviesraad in hun gemeente. Verenigingen moeten daarom afwegen of het onderwerp of het thema van de adviesraad aansluit bij of relevant is voor hun werking. Enkele voorbeelden:

LOGO

LOGO staat voor lokaal gezondheidsoverleg.¹³ De belangrijkste opdracht van de LOGO's is het bundelen en coördineren van de lokale krachten om de Vlaamse gezondheidsdoelstellingen waar te maken, dit zowel bij lokale besturen en scholen als bij bedrijven. LOGO's staan in voor het op poten zetten van lokale gezondheidsprojecten. Vandaag telt Limburg nog vijf LOGO's, vanaf 1 januari 2010 zullen dat er nog maar twee zijn. Ook rond de LOGO's is er een specifieke regelgeving van kracht. Lokale besturen die een 'gezondheidsoverleg' inrichten worden inhoudelijk ondersteund door de LOGO's en kunnen rekenen op subsidies.

In Genk organiseert het OCMW het 'gezondheidsoverleg' waarop alle werkingen die rond gezondheid werken uitgenodigd worden. Hier zit het OCMW rond de tafel met Wasda, de verschillende wijkwerkingen, Alternatief, OpenSchool en de voedselbank. Het gezondheidsoverleg in Genk werkte reeds projecten uit rond de stappenteller en de voedingsdriehoek. Eveneens werden eenvoudige menu's opgesteld en gepubliceerd in de krantjes.

Soma is partner van het 'gezondheidsoverleg' in Maasmechelen. In het beste geval gaat een vrijwilliger mee naar de overlegmomenten. *"Via het overleg blijven we op de hoogte van dat wat er rond gezondheid gebeurt. De contacten met het LOGO groeiden daaruit voort."*

Het OCMW van Hechtel-Eksel volgt het lokaal gezondheidsoverleg en vertegenwoordigt er de cliënten. Tot vandaag gaat het OCMW er nog niet in tandem met de doelgroep naartoe. Van zodra de doelstellingen van het prille gezondheidsoverleg op punt staan en een vrijwilliger bereid is zich te engageren, zou in tandem deelnemen wel mogelijk zijn.

Cultuurraad

Het decreet lokaal cultuurbeleid is opgedeeld in een verplicht en een facultatief luik.¹⁴ Het verplichte luik stelt een aantal voorwaarden aan het gemeentelijke cultuurbeleid. Het facultatieve luik biedt de gemeente een aantal mogelijkheden. De gemeenten die van deze mogelijkheden gebruik maken krijgen hiervoor (financiële) ondersteuning van de Vlaamse overheid.

Elke gemeente wordt door het decreet verplicht een 'cultuurraad' in te richten. Het hoofddoel van de cultuurraad is een cultuurbeleid op maat van de gemeente of stad en dicht bij haar burgers te maken. De cultuurraad is een adviesorgaan samengesteld uit leden van socio-culturele organisaties, instellingen of verenigingen, deskundigen en inwoners begaan met het socio-culturele leven in de gemeente of stad.

Bijna alle verenigingen nemen deel aan de cultuurraad. De verenigingen die lid zijn van de cultuurraad kunnen een basissubsidie aanvragen. Hoeveel de subsidie is, hangt af van het reglement dat in de gemeente van kracht is. De bedragen kunnen in de verschillende gemeente schommelen van € 100 tot € 400. Ook de voorwaarden en procedures kunnen verschillen van gemeente tot gemeente.

Ben je nog geen lid van de cultuurraad, maar zou je dat wel willen? Neem dan contact op met de gemeentelijke ondersteuner van de cultuurraad. Deze toelage moet je jaarlijks terug aanvragen. De wijze van betoelaging is in iedere gemeente verschillend, maar staat wel in functie van de activiteiten die de vereniging organiseert. Het is ook hier belangrijk om een evenwichtsoefening te maken. Weegt dat wat ik moet doen op tegen het bedrag dat de vereniging dan zal krijgen? Het is nooit overbodig je te informeren over de gemeentelijke subsidiereglementen.

¹³ www.vlaamselogos.be

¹⁴ www.locusnet.be

Lokale Overleg Platforms Onderwijs

Lokale overlegplatforms, basis- en secundair onderwijs, worden afgekort tot LOP. De LOP's vormen een belangrijke schakel bij het creëren van gelijke onderwijskansen voor alle kinderen. Op basis van de volgende criteria werd in 70 prioritaire gebieden een LOP opgericht¹⁵:

- Een hoge mate van leerachterstand;
- Een aanzienlijke mate van kansarmoede (vervangingsinkomens) / SIF-gemeenten;
- Veel leerlingen van andere etnische herkomst (er was al eerder een non-discriminatie overleg);
- veel anderstaligen in het Nederlandstalig onderwijs;
- Aanwezigheid van een asielcentrum;
- De aanwezigheid (in het secundair onderwijs) van 'Scholen met Bijzondere Noden'.

In Houthalen-Helchteren, Sint-Truiden, Genk, Beringen, Leopoldsburg, Heuden-Zolder, Hasselt, Dilsen-Stokkem en Maasmechelen is er een LOP actief. Enkel in Sint-Truiden en Maasmechelen werkt het LOP samen met de armoedevereniging.

Warm Hart werd meermaals gevraagd om deel te nemen aan het LOP, maar houdt tot vandaag de boot af. Dat wil zeker niet zeggen dat Warm Hart 'onderwijs' niet belangrijk vindt, integendeel. Het heeft binnen haar huidige werking op dit moment geen tijd en ruimte om naast het thema gezondheid ook nog eens inhoudelijk rond 'onderwijs' te werken met de leden. De vereniging kan wel altijd iemand sturen naar het LOP, maar als daar binnen de vereniging niet rond gewerkt kan worden, heeft niemand van de twee partijen daar iets aan. Het is ten slotte de bedoeling dat de vertegenwoordiger van de vereniging spreekt in naam van de vereniging en niet in eigen naam.

De leden van OnderOns hebben een hele tijd terug gekozen om rond het thema onderwijs te werken. Contact zoeken met het LOP was daarom een logische keuze, maar zeker niet vanzelfsprekend. De contacten tussen OnderOns en de ondersteuner van het LOP in Sint-Truiden verlopen heel goed. De LOP ondersteuner volgt de groepssessies rond onderwijs bij OnderOns en heeft het mogelijk gemaakt dat de groep kan deelnemen aan het LOP in Sint-Truiden. *"Ze hadden dromen voor hun kinderen. Ze vinden dat hun kinderen recht hebben op meer kansen dan dat ze zelf ooit kregen. Ze willen de generatiearmoede doorbreken."* Het initiatief van OnderOns paste perfect in het gelijke onderwijskansen decreet. Binnen de groep hebben ze eerst informatie verzameld over hoe het komt dat er een kloof is tussen kwetsbare ouders en het onderwijs. Die signalen hebben ze toen omgezet in een tiental constructieve tips en adviezen die ze overgemaakt hebben aan de directies en onderwijspartners binnen het LOP. *"Als ze deze tips en adviezen volgen zouden ze de doelgroep al voor een groot stuk vooruit helpen. De tips lijken wel details, maar het zijn net die details die maken dat er een kloof is."* *"Door die signalen over te brengen, geven we kansarmoede een gezicht. Wanneer ze in het onderwijs kansarmoede niet kennen, weten ze niet hoe die mensen denken, de dingen beleven. Dan kan je ook niet op een effectieve manier aan gelijke kansen werken."* Het komt erop neer te sensibiliseren. *"We hopen dat de scholen de signalen mee opnemen in hun beleidsplannen en er ook effectief rekening mee houden."* Vandaag is OnderOns een erkende partner binnen het LOP. De samenwerking tussen de ondersteuner van OnderOns en deze van het LOP moet garanderen dat vrijwilligers de vergaderingen kunnen volgen. De ondersteuners moeten het proces samen begeleiden. Twee vrijwilligers gaan samen met de ondersteuner naar het LOP en koppelen achteraf terug naar de groep. *"Er kan soms wel iets uitfloepen tijdens vergaderingen. Zo zei een vrijwilligster op een bepaald moment tegen de voorzitter die redelijk snel babbelde en vooruitging: 'Seg, welke TGV moet gij hebben.' Van ons professionelen zou zo iets nooit aanvaard worden, maar van de doelgroep wel."*

Soma werkt sinds eind 2007 aan gelijke onderwijskansen voor kansarme kinderen en hun ouders. Na een deelname aan het Lokaal Sociaal beleid, ging een duo van de ondersteuner en een vrijwilliger in 2008 gesprekken aan met moeders van schoolgaande kinderen. Dit resulteerde in een affiche met '10 tips van ouders' om 'mensen met minder niet aan de schoolpoort te laten staan'. Eveneens boden ze een aantal activiteiten aan voor kinderen zoals pixels voor punten. De SOMA werd op

¹⁵ Ministerie van Onderwijs & Vorming, Gelijke onderwijskansen; LOKALE OVERLEGPLATFORMS EVALUATIE WERKING 2004-2006; 2007.

woensdagnamiddag tijdens de schoolweken een rustige huiswerkplek. Tijdens de schoolvakanties was er ruimte voor leuke activiteiten. In scholen werd armoede bespreekbaar gemaakt en het aanbod van de SOMA bekend gemaakt. Eind 2008 kreeg het duo versterking van een laatstejaars studente ervaringsdeskundige in de armoede. Het trio werkte in overleg met de deskundige ondersteunster van het LOP secundair aan een deelname van de SOMA aan het LOP. Begin 2009 kreeg de Soma een zitje in het dagelijks bestuur LOP – secundair en de werkgroep kleuterparticipatie. In Juni 2009 ging de werkgroep kosten op school secundair van start. In alle overlegmomenten van het LOP neemt de Soma de signalen van de ouders en de '10 tips van ouders' mee als uitgangspunt en rode draad voor het overleg met de scholen. Op dit moment neemt de ondersteuner door het wegvallen van vrijwilligers voorlopig alleen deel aan de drie overlegmomenten van het LOP. Het LOP geeft de SOMA de kans om letterlijk deel uit te maken van een platform dat gelijke onderwijskansen bespreekbaar maakt.

4.3.4 Lokaal Sociaal Beleid

Op 31 december 2007 moesten alle lokale besturen hun lokaal sociaal beleidsplan indienen voor de periode 2008-2014. Op de gemeente Herstappe na diende alle Limburgse lokale besturen hun LSB-plan in. Een aantal verenigingen werden betrokken bij de opmaak van het LSB-plan, andere dan weer niet. Van de bevroegde armoedeverenigingen werden enkel Anker en HouvastHerk niet betrokken bij de voorbereidingen en de opmaak van het LSB-plan in hun gemeente. Wel hebben het lokaal bestuur van Heusden-zolder en Herk-de-Stad aandacht voor de vereniging in hun LSB-plan.

In Houthalen-Helchteren werd Warm Hart nauw betrokken bij de opmaak van het LSB-plan. De leden van de vereniging werden samen met OCMW-cliënten uitgenodigd voor een focusgroep. Ze kregen een aantal vragen zoals: wat moet er voor jou veranderen en wat is er goed en moet zeker behouden blijven. Het lokaal bestuur wijdde een strategische doelstelling aan het versterken van de positie van maatschappelijk achtergestelden in de gemeente. De vereniging en het lokaal bestuur blikken tevreden terug.

Het lokaal bestuur van Beringen deed een beroep op de Draaischijf bij de cluster '*algemene sociale dienstverlening – armoede*'. Binnen deze clustergroep lieten zij de stem van mensen in armoede klinken. Beringen gaat naar aanleiding van het LSB werk maken van het '*Armoedeforum*'. De vereniging werd betrokken vanaf het prille begin en neemt hier ook een belangrijk rol op zich.

Wasda neemt deel aan de werkgroep LSB wonen in Genk. De ondersteuner volgt de werkgroep op en koppelt terug aan de woongroep. "*Er gaat niemand van de vrijwilligers mee omdat er overlegd wordt met directeurs en schepenen, ... de vrijwilligers kunnen het ritme van het overleg niet aan.*" "*Deze overlegmomenten zijn belangrijk om op de hoogte te blijven van waar iedereen mee bezig is.*" De ondersteuner spreekt op vergaderingen in naam van de verenigingen en de doelgroep. Wanneer de vergadering met de mensen zelf wil spreken, laat de ondersteuner de vergadering in het ontmoetingslokaal van de vereniging doorgaan. Op die manier is de drempel voor de doelgroep lager.

Binnen het LSB in Hasselt is De Brug Hasselt een sterke partner. Vanuit De Brug Hasselt werd in 2006 op vraag van de stad een memorandum geschreven. Dat memorandum kwam tot stand i.s.m. andere kwetsbare groepen uit Hasselt zodat men vanuit een breed perspectief uit ervaring kon spreken en vertegenwoordigen. In 2007 is het traject LSB van start gegaan. De verschillende actoren in Hasselt werden opgesplitst in drie verschillende themagroepen (wonen, werken – inkomen – onderwijs, zorg). De Brug Hasselt heeft de drie themagroepen opgevolgd. Vanuit elke themagroep moest iemand zich kandidaat stellen om mee in de stuurgroep LSB te zitten. Sindsdien neemt De Brug Hasselt ook deel aan de stuurgroep LSB. Het traject is intussen afgerond, maar de stuurgroep is blijven bestaan. Vandaar dat De Brug Hasselt vandaag nog steeds betrokken is bij de uitvoering van het LSB-plan en de doelgroep vertegenwoordigt.

Soma in Maasmechelen werd door het lokaal bestuur gevraagd mee te werken aan het LSB. Per thema, opgehangen aan de grondrechten, werden er in Maasmechelen clusterbijeenkomsten georganiseerd. Soma nam deel aan de clusterbijeenkomsten rond gezondheid en onderwijs, twee

thema's waar ze binnen de vereniging ook heel actief rond werken. In het beste geval nam de Soma deel in tandem. Ook aan de specifieke doelgroepbevraging heeft Soma deelgenomen. Een van die bijeenkomsten ging zelfs door in hun lokaal. *"Het LSB heeft iets positiefs teweeggebracht in Maasmechelen. Verschillende actoren die rond hetzelfde thema werken kregen een overlegplatform om knelpunten te bespreken. Jammer dat dit niet is blijven bestaan nu het LSB-plan klaar is."*

OnderOns in Sint-Truiden heeft in 2006 zelf initiatief genomen om rond LSB te werken. Dat was niet op vraag van de lokale besturen. Het rapport dat de vereniging schreef, werd aan het lokaal bestuur bezorgd. Het lokaal bestuur was tevreden over het resultaat, enkele elementen uit het rapport werden zelfs opgenomen in het LSB-plan en de omgevingsanalyse.

De gemeente Hechtel-Eksel heeft samen met het OCMW de mensen van de Cultuurclub bevestigd in het kader van lokaal sociaal beleid. De resultaten werden gebundeld en mee opgenomen in het LSB-plan, in die zin dat erin vermeld staat wat er bij de doelgroep leeft rond de bevestigde thema's. Acties uitgeschreven in het LSB zijn niet gericht naar één specifieke doelgroep, maar over doelgroepen heen. Wel staat er in dat het lokaal bestuur de werking van de 'Cultuurclub' wil behouden binnen het OCMW.

4.4 Wie vertegenwoordigt de vereniging

Het zijn niet alleen de trekkers van een vereniging die participeren aan alle mogelijke adviesraden en overlegplatforms, dat kunnen evengoed vrijwilligers of leden zijn. De vereniging moet dan wel leden hebben die de dialoog durven aangaan en zich op regelmatige basis daarvoor willen en kunnen engageren. Diegene die de vertegenwoordiging van de vereniging op zich neemt, moet ook over gezonde dosis verantwoordelijkheidszin beschikken. Daarnaast moeten ze die verantwoordelijkheid ook kunnen uitdragen. Enkel aanwezig zijn volstaat niet, de vertegenwoordiger moet zijn stem laten weerklinken. In tandem deelnemen kan een hulpmiddel zijn.

'In tandem' wil zeggen dat een vrijwilliger niet alleen aan een overleg deelneemt. De ondersteuner en de vrijwilliger nemen samen deel. De ondersteuner kan dat wat door de vrijwilliger gezegd wordt in een ruimere context plaatsen. Vrijwilligers moeten bereid zijn om mee te gaan en een adviserende rol op zich willen nemen. Het overleg kan dan samen worden voorbereid.

Wie uiteindelijk zal deelnemen wordt doorgepraat in de vereniging en er worden afspraken gemaakt i.v.m. de opvolging. De deelnemer heeft een mandaat vanuit de vereniging gekregen om als ervaringsdeskundige naar voor te treden. Dit is te vergelijken met een ambtenaar die een mandaat heeft om vanuit een lokaal bestuur te spreken.

Binnen de vereniging zelf moet er ook geïnvesteerd worden in de groep en in een inhoudelijke werking. Adviezen die geformuleerd worden, moeten doorgepraat zijn in de vereniging vooraleer ze aan het beleid worden overgemaakt.

"Het is moeilijk om vrijwilligers te motiveren. De sterke vrijwilligers worden altijd overbevestigd en dat is niet altijd even goed. We laten hen daarom ook de keuze om aan te sluiten bij datgene wat hen het meest interesseert. In het beste geval gaan de ondersteuner en een vrijwilliger samen."

5. Samenwerking en participatie: winst voor armoedeverenigingen en lokale besturen

Alle armoedeverenigingen die geïnterviewd werden, werken op één of andere manier samen met het lokaal bestuur, maar nog niet overal is sprake van participatie. Wanneer kunnen we over samenwerking spreken, welke voorwaarden moeten er ingevuld worden om samenwerking mogelijk te maken, ... ?

Participatie kan een draagvlak creëren voor beleidsbeslissingen, zorgen dat maatregelen beter afgestemd worden op reële noden en behoeften, Maar participatie kan die meerwaarde alleen opleveren als er rekening wordt gehouden met de voorwaarden die in deel 1 werden beschreven. Als je wil dat mensen in armoede participeren, zal je altijd extra inspanningen moeten leveren. OCMW's zien mensen in armoede dagelijks over de vloer komen met problemen. Door met hen in een andere context te gaan samenwerken, kunnen ze cliënten in een ander perspectief zien. Wat in dit hoofdstuk volgt is dat wat armoedeverenigingen en lokale besturen in de dagdagelijkse praktijk ervaren.

5.1 Het belang van samenwerken en participatie

Zowel armoedeverenigingen als lokale besturen zijn overtuigd van de meerwaarde die samenwerking voor hun werking oplevert. Uiteraard bekijken beide samenwerking vanuit een ander perspectief.

5.1.1 Het belang van samenwerken en participatie voor het realiseren van de zes criteria

Vanuit het armoededecreet moeten verenigingen waar armen het woord nemen werken aan zes criteria. Om aan de zes criteria te voldoen moet een vereniging (leren) samenwerken. Niet alleen met de eigen leden, maar ook met externe partners. Lokale besturen zijn één van die partners. Het belang van samenwerken kan zeker gekoppeld worden aan deze criteria:

1.	Armen en niet armen verenigen zich	⇒	Niet armen in het bestuur van de vereniging Vb. een vertegenwoordiger van het OCMW in het bestuur van de vereniging
2.	Armen het woord geven	⇒	Je moet bekend zijn om mensen het woord te kunnen geven Vb. wanneer de vereniging een gezicht heeft, kan men de dialoog met de samenleving aangaan
3.	Werken aan maatschappelijke emancipatie	⇒	Betere afstemming van het aanbod op de noden en behoeften van de doelgroep Vb. door netwerken en samenwerkingsverbanden uit te bouwen
4.	Werken aan maatschappelijke structuren	⇒	In dialoog gaan met het beleid Vb. door in dialoog te gaan met overheden en de dialoogmethode toe te passen

5.	Dialogo en vorming	⇒	Vorming wordt wederzijds opengesteld
	Vb. de dialoog moet bij vorming centraal staan. Vormingen aangeboden voor de vereniging openstellen voor niet-leden.		
6.	Armen blijven zoeken	⇒	Toeleiding via samenwerking
	Vb. maatschappelijk assistenten van het OCMW maken de vereniging kenbaar bij hun cliënten		

5.1.2 Andere voordelen van samenwerken en participatie voor armoedeverenigingen

De vereniging krijgt een gezicht: Doordat de vereniging deelneemt aan lokale overlegplatforms krijgt ze een beter zicht op de sociale kaart in haar gemeente. Daardoor kan een lokaal netwerk uitgebouwd worden met organisaties binnen het werkveld, waardoor ze haar leden dan efficiënter kan doorverwijzen. Eveneens wordt de vereniging op de lokale kaart geplaatst. Om tot beleidsverandering te komen moet de vereniging bekend zijn. Door samenwerking krijgt de vereniging een gezicht en bekendheid bij lokale organisaties en bij het lokaal bestuur.

De vereniging als tussenpersoon: Armoedeverenigingen slaan een brug tussen kwetsbare inwoners en het beleid. De vereniging vangt signalen op van haar leden en moet daar oor en oog voor hebben. Het is de taak van de vereniging het beleid hierover te informeren. Doordat lokale besturen en armoedeverenigingen de onderlinge dialoog aangaan, kan beleid gemaakt worden op maat van de doelgroep.

De vereniging kan meer verwezenlijken: Door samen te werken met een lokaal bestuur, maar ook met andere lokale partners wordt er een breder draagvlak gecreëerd voor initiatieven waardoor er meer gerealiseerd kan worden. Vb. Het lokaal bestuur kan gedragenheid voor een project, activiteit verkrijgen binnen de vereniging door hen te betrekken. Lokale besturen kunnen daardoor meer mensen in armoede bereiken.

De vereniging krijgt meer mogelijkheden: De vereniging heeft een gezicht gekregen en lokale besturen weten waar ze voor staat. Verenigingen kunnen dan ondersteuning vragen bij het op poten zetten van initiatieven. De vereniging kan dan vb. logistieke ondersteuning of financiële ondersteuning krijgen.

Samenwerking opent deuren: Een armoedevereniging kan niet van de ene op de andere dag beleidsadviezen geven. Ook binnen de vereniging vraagt samenwerking een groeps- en groeiproces. Alles begint bij 'ontmoeten'. Op termijn kan de vereniging inspraak krijgen in het lokaal beleid.

Samenwerking is een voorwaarde voor participatie: Participatie van mensen in armoede wordt mogelijk doordat lokale besturen en armoedeverenigingen gaan samenwerken. Het is een constante wisselwerking tussen samenwerking en participatie.

"Samenwerken met de lokale besturen betekent dat je als volwaardige partner erkend wordt."

"Als lokale besturen willen samenwerken geven zij aan dat je een meerwaarde bent voor hun werking."

"Je profileert je ook sterker naar andere verenigingen, organisaties en beleidsinstanties toe."

5.1.3 De meerwaarde van samenwerking en participatie voor lokale besturen

De negen lokale besturen die we interviewden voor ons onderzoek zijn ervan overtuigd dat armoedeverenigingen een belangrijke partner zijn. Armoedeverenigingen zijn namelijk diegene die de dienstverlening en de hulpverlening van een lokaal bestuur ervaren. Lokale besturen kunnen niet alles alleen realiseren wat ze in hun planning hebben opgenomen, daarom gaan ze op zoek naar samenwerking.

Feedback op dienst- en hulpverlening: Via feedback kan een lokaal bestuur haar aanbod in de mate van het mogelijke afstemmen op reële behoeften. Door de bestaande hulpverlening en dienstverlening aan te passen aan de noden en behoeften van de cliënt kan men komen tot een aanbod op maat. Armoedeverenigingen zijn hiervoor een goed kanaal.

"Zo kregen we onlangs te horen dat de brieven die we vanuit het OCMW versturen toch wel moeilijk begrijpbaar zijn. Dat is dan een signaal over onze manier van werken, waar we al iets aan kunnen doen. Als we daar een stukje in kunnen bijdragen zijn we al een stap vooruit. Het is nu aan ons om te bekijken hoe we dat gaan aanpakken samen met de armoedevereniging."

"Doordat de OCMW-clënten anders benaderd worden leren we hen beter kennen, weten we beter wat ze kunnen en hoe ze de dingen ervaren. Waar een maatschappelijk assistent vroeger belerend of betuttelend te werk ging, kunnen de cliënten daar nu hun mening over kwijt. Dat komt de werking van het OCMW alleen maar ten goede."

Beleid op maat van mensen in armoede: Armoedeverenigingen zijn een goed kanaal om de stem van mensen in armoede te laten klinken in het beleid. Door de vereniging te betrekken bij de beleidsvoorbereidingen kan een beleid op maat geschreven worden. Informatie komt zo rechtstreeks van de doelgroep tot bij het beleid. Voor lokale besturen is het moeilijk om de doelgroep op te sporen. Armoedeverenigingen werken laagdrempelig en trekken zo de doelgroep aan. Armoedeverenigingen zijn voor de lokale besturen een medium om toegang te krijgen tot hun leefwereld.

"Dat we als ambtenaar niet praten vanuit onze buik waarbij wij denken dat het zo wel zal zijn, maar dat we kunnen praten vanuit de ervaringen van mensen in armoede. We kunnen gemakkelijk zeggen: Ik denk dat iemand in armoede het zo of zo ervaart of Ik denk dat het hier wel goed is op het OCMW om naar een zitdag te komen. Maar dat blijkt niet altijd zo te zijn."

Acties op maat van mensen in armoede: Wanneer armoedeverenigingen betrokken worden nog voor een beslissing genomen wordt kan er rekening gehouden worden met hun noden en behoeften. Er kan m.a.w. rekening gehouden worden met de tips en argumenten die door de armoedevereniging worden aangehaald. Acties die het lokaal bestuur onderneemt naar mensen in armoede toe, sluiten zo beter aan bij hun leefwereld.

"Samenwerking vergemakkelijkt de weg om bepaalde zaken te verwezenlijken."

"We zijn een gesprek aangegaan met mensen in armoede over de organisatie van een rookstopcursus. Er bleek interesse te zijn mits de cursus aan een aantal voorwaarden zou voldoen. Zo mocht het niet te veel kosten en het moest plaatsvinden in hun ontmoetingsruimte. We hebben daar rekening mee gehouden en hebben zo 30 mensen bereikt. Daar hebben we uit geleerd dat als we gaan informeren naar hoe zij het willen, dat we veel meer kunnen bereiken dan dat wij van bovenuit opleggen hoe we iets gaan doen."

Participatie verhoogt de kansen van de doelgroep: Participatie versterkt mensen in armoede. Ze krijgen meer inzicht, leren een mening vormen en daarvoor uit te komen. Mensen worden samengebracht om dingen te verwezenlijken voor hun lotgenoten. Mensen in armoede versterken zichzelf door te participeren.

"Het groepsgebeuren is een meerwaarde, een aanvulling op het aanbod van het OCMW."

De hulpverlening binnen OCMW's is heel sterk op het individuele niveau gericht, maatschappelijk assistenten stoten hierbij vaak op grenzen. Met een wijkwerking kan er vb. op intermediair niveau gewerkt worden. Wanneer er goede contacten zijn met de armoedevereniging, kan er meer op beleidsmatig niveau samengewerkt worden. Er zijn dan veel meer opties om samenwerkingsverbanden aan te gaan.

Participatie geeft kleur aan overleg: Doordat mensen in armoede participeren, gaan professionelen de dingen met een andere bril bekijken. Mensen in armoede worden benaderd als ervaringsdeskundigen. Professionelen gaan een andere houding aannemen.

"Wat ik hier zeg, zeg ik op een andere manier, omdat er mensen in armoede bij zitten."

Betere informatiedoorstroming en communicatie: Informatie komt vanuit beide kanten uit de eerste hand. Door de rechtstreekse contacten en de informatiedoorstroming ontstaat er ook wederzijds begrip. Mensen in armoede kunnen begrip opbrengen voor de genomen beslissingen. Lokale besturen moeten op een begrijpbare manier communiceren over het feit dat het beleid geen individuele uitzonderingen kan maken en het algemeen beleid gerespecteerd moet worden. Het beleid moet keuzes maken en niet alles kan gerealiseerd worden. Vanaf het moment dat mensen dat weten ontstaat er een evenwicht, de mensen krijgen begrip voor beleidsbeslissingen. Ze leren aanvaarden en begrijpen dat een lokaal bestuur niet aan alle verzuchtingen tegemoet kan komen. Dit wordt geaccepteerd mede door de opgebouwde vertrouwensrelatie.

"Samenwerking creëert een andere band met onze cliënten. Ze worden benaderd als ervaringsdeskundigen en niet als cliënt. Dat is een heel andere insteek en kennismaking met het OCMW. Dat werpt zijn vruchten af op alle vlakken. Zo verandert de kijk van de cliënt op het OCMW. Ze zijn zich bewuster van wat het OCMW is en doet. Ze beginnen mee te denken over wat de invulling van een OCMW eigenlijk is."

Lokale besturen kunnen lang niet alles alleen, een goede doorgedreven samenwerking met verschillende partners is nodig.

5.2 Voorwaarden om van 'inhoudelijke' samenwerking te kunnen spreken

Het wordt nog al eens rap gezegd: "We werken samen". Samenwerken gaat verder dan een alledaags babbeltje met elkaar slaan. Voor armoedeverenigingen en lokale besturen wordt er samengewerkt als 'de samenwerking' aan bepaalde voorwaarden voldoet. In elk geval, samenwerking moet op maat van de lokale situatie en is een bewuste keuze.

"Er kan op veel verschillende manieren worden samengewerkt, maar uiteindelijk moet er een resultaat zijn."

"Op termijn moeten er dingen veranderen voor de doelgroep, de toegang tot de grondrechten moet er op vooruitgaan."

Wanneer partners willen samenwerken en in dialoog gaan met armoedeverenigingen moeten ze rekening houden met een aantal randvoorwaarden en basisregels. Deze randvoorwaarden maken het voor verenigingen eenvoudiger om een samenwerking aan te gaan.

5.2.1 Een gemeenschappelijk doel

Samenwerken is een proces dat tijd in beslag neemt, waarbij minimum één gezamenlijk doel wordt nagestreefd. Als partner moet je geloven in de vooropgestelde doelstellingen. Daarnaast is samenwerken 'samen denken'. Je moet afstand kunnen nemen van je eigen standpunt en proberen te begrijpen wat de andere bedoelt. Als persoon moet je openstaan voor andere ideeën. Het komt erop neer het principe van de dialoog toe te passen. Alle partners moeten vrij zijn om te kunnen kiezen voor samenwerking. Wanneer er samengewerkt wordt moeten alle partners wel op één lijn zitten rond het thema of project dat voor hen ligt.

5.2.2 Openheid

Taal – Het taalgebruik van professionelen verschilt van het taalgebruik van de doelgroep. Daarom is het belangrijk dat professionelen hun taalgebruik aanpassen aan de doelgroep. Taal is een werkpunt waar altijd rekening mee moet worden gehouden.

"Je kan niet zomaar iedereen naar een adviesraad sturen, voor sommigen is het te moeilijk om een overleg te begrijpen."

Het is niet voor iedereen evident om in dialoog te gaan. Vrijwilligers moeten hun ideeën duidelijk kunnen en durven verwoorden.

"Het is niet eenvoudig om ergens bij aan te schuiven waar vakjargon standaard taalgebruik is. Dat is hetzelfde als wanneer wij ambtenaren een overleg met artsen zouden bijwonen. Dan verstaan wij ook niets. We moeten dan ook durven zeggen dat we niets begrijpen en durven vragen of ze het in gewone mensentaal willen herhalen."

"Als lokaal bestuur gaan we er wel eens te gemakkelijk aan voorbij dat de groep die mondigheid toch niet heeft zoals jan modaal."

Tijd en ruimte – Armoedeverenigingen moeten voldoende tijd krijgen om vragen door te praten met hun achterban. Voor een vereniging die dagelijks toegankelijk is zal dat sneller kunnen gebeuren dan voor een vereniging die slechts één keer per week haar deuren kan openzetten. Hiervoor moet het lokaal bestuur voldoende tijd en ruimte voorzien. Daarnaast moet er binnen de bestaande werking ook tijd en ruimte zijn om rond een bepaald thema, project of activiteit samen te gaan werken. Overleg moet plaatsvinden op regelmatige basis.

Communicatie – Elke deelnemer moet rechtuit kunnen zijn en zeggen wat hij kwijt wil. Lokale besturen moeten ook duidelijk communiceren wat de bedoeling is en wat ze er verder mee willen doen. Voor een armoedevereniging is het belangrijk om achteraf feedback te krijgen op de gegeven informatie. Om hen te motiveren om een volgende keer terug actief te participeren moet je als lokaal bestuur terugkoppelen wat er met de gekregen informatie gedaan werd. Terugkoppeling en een open communicatie kan de samenwerking alleen maar bevorderen. Ook wanneer een verkregen advies niet gevolgd wordt moeten lokale besturen toelichten waarom dat zo is. Op die manier kan men frustraties en demotivatie uit de weg gaan.

5.2.2 Attitude

Wederzijds vertrouwen en begrip – Met wie er samengewerkt wordt, maakt op zich niet uit, maar wederzijds vertrouwen is nodig. Ook openheid en begrip voor elkaar zijn erg belangrijk. Men moet willen luisteren naar elkanders verhaal. Daarbij speelt respect voor elkanders eigenheid een rol. Als aan deze voorwaarde voldaan is kan er samengewerkt worden op een evenwaardige basis. Het principe van 'de gelijkheid van intelligenties' is hierin terug te vinden.

Geven en nemen - In een samenwerkingsverband moeten alle partners bereid zijn om zowel te geven als te nemen. Even belangrijk is water bij de wijn kunnen doen en samen een kopje koffie kunnen drinken. Beide partijen kunnen leren van elkaar. Iedereen heeft zijn eigen deskundigheid.

Win – Win - Uiteraard moet samenwerken een meerwaarde betekenen voor alle partners. De partners moeten voelen dat ze er iets aan hebben. Verenigingen kunnen de lokale besturen op de hoogte houden van de vorderingen die de vereniging maakt, al dan niet een gevolg van een lokale samenwerking. Verenigingen willen resultaten zien voor hun leden.

"Overleg is nuttig vanaf het moment dat het van belang kan zijn voor de doelgroep. Vanaf het moment dat het een verplicht nummertje wordt, dan hoeft het niet meer."

5.3 Samenwerken doet verwachtingen ontstaan

Partners zoeken toenadering tot elkaar omdat ze iets van elkaar verwachten, vb. informatie of advies of een gezamenlijk initiatief. Maar wat verwachten lokale besturen van een samenwerking met een armoedevereniging? Deze vraag stelden we hen tijdens de interviews.

Lokale besturen hechten er veel belang aan dat ze armoedeverenigingen betrekken nog voor er een beslissingen genomen wordt. Op die manier komen de noden en behoeften rond het specifieke item bovendrijven en komt de informatie rechtstreeks van de doelgroep. Samen kunnen ze tot oplossingen komen die aansluiten op de reële situatie.

"Als lokaal bestuur kunnen we problemen inventariseren, maar voornamer is te weten hoe mensen in armoede dat probleem opgelost zien. Vanuit onze positie moeten we dan oordelen wat haalbaar is en wat niet."

Zo wordt er verwacht van de armoedevereniging dat ze waar ze mee zit inbrengt in vergaderingen. Op die manier krijgt het lokaal bestuur een realistisch beeld van de armoedesituatie in hun gemeente. Het lokaal bestuur wil de armoedevereniging ondersteunen om die verwachting in te lossen.

Lokale besturen willen voornamelijk de stem van mensen in armoede laten weerklinken in hun beleidsplannen. Dat kan door hun advies in te winnen of door een beleidsdossier te gebruiken bij de opmaak van beleidsplannen. In het beleidsdossier 'Waar kan een armen nog wonen' van Dynamo Limburg, staat heel wat nuttige informatie dat in het woonbeleid van een gemeente opgenomen kan worden.

Armoedeverenigingen kunnen lokale besturen feedback geven over hun werking. Zo kunnen lokale besturen nagaan of hun dienstverlening beantwoordt aan de noden en behoeften van mensen in armoede.

OCMW's zijn voornamelijk bezig met de problemen van mensen. Verenigingen staan in voor ondersteuning, vorming en ontwikkeling van deze groep. Door de activiteiten die een armoedevereniging organiseert, ontstaat er een netwerk voor mensen die in armoede leven. Lotgenoten vinden elkaar tijdens de praatcafés die bijna wekelijks of tweewekelijks georganiseerd worden door elke armoedevereniging. Mensen in armoede vinden steun bij elkaar, kunnen bij elkaar terecht met hun verhaal, nieuwe vriendschappen bloeien. OCMW's zitten in een andere rol. Het aanbod van de verenigingen kan een OCMW onmogelijk zelf organiseren. In elk geval betekent een armoedevereniging een enorme meerwaarde voor een OCMW doordat mensen in armoede het zelf organiseren en doen.

"Je ziet cliënten die een terugval kennen en recht worden gehouden door de vereniging. Daarnaast biedt het perspectief om een weg te vinden binnen andere verenigingen. De drempel is nu vaak hoog en door elkaar te versterken kunnen ze daarin groeien. We merken dat onze cliënten slechts een beperkt netwerk hebben, moeilijk bij anderen terecht kunnen, moeilijk steun vinden bij vrienden, moeilijk aansluiting vinden bij het verenigingsleven. Binnen de armoedevereniging wordt daar een

platform voor gecreëerd. Vooral de trekkers van de vereniging halen daar een enorme appreciatie uit. Hun zelfwaardering krijgt een boost. Zij doen dat, zij verwezenlijken dat en ze groeien daar ook."

Een duurzame samenwerking tussen een lokaal bestuur en een armoedevereniging moet ertoe leiden dat de armoedevereniging spontaan aan beleidssignalering doet. Maatschappelijke ontwikkelingen die de vereniging ervaart kan ze terugkoppelen naar het lokaal bestuur. Op die manier kunnen lokale besturen hun beleid beter vorm geven.

De grote conclusie van de meeste lokale besturen is dat armoedeverenigingen op de eerste plaats hun eigen ding moeten kunnen doen en zichzelf moeten kunnen zijn. Armoedeverenigingen geven de mensen de kracht een zekere zelfstandigheid uit te bouwen.

5.4 Door samenwerking en participatie worden kansen gecreëerd

Samenwerken moet een meerwaarde betekenen voor alle partners, dat is één van de voorwaarden. Het komt er dus op neer dat de samenwerking voordelen voor de vereniging op zich oplevert, voor mensen in armoede en voor de lokale besturen. Het vooropgestelde doel moet voor iedereen een betekenis hebben.

Communicatiekanaal – erkenning – een plaats in het debat - Op termijn wordt er een vertrouwensrelatie tussen de mensen in armoede en de partners van de armoedevereniging opgebouwd. De vertegenwoordiger van de vereniging behartigt de belangen van mensen in armoede die aangesloten zijn bij de vereniging. Hij treedt op als brugfiguur voor mensen in armoede. Doelgroepvertegenwoordigers worden behandeld als gelijke en met respect voor hun eigenheid. De doelgroep en de vereniging kunnen rekenen op erkenning. Lokale besturen en partners leren de weg naar de vereniging kennen en komen regelmatig over de vloer.

Netwerk - Doordat de vereniging een gezicht gekregen heeft, zoeken partners ook contact los van het overleg. Partners spelen informatie door of vragen om mee te werken aan een initiatief. Projecten voor een ruimer publiek kunnen georganiseerd worden. Cliënten, patiënten, inwoners worden doorverwezen. De doelgroep krijgt op die manier meer kansen.

Niet te vergeten, de vereniging maakt deel uit van het breder welzijnslandschap. De verenigingen krijgen informatie uit eerste hand en niet via een lange omweg.

Versterken - Doelgroepvertegenwoordigers worden mondiger. Ze leren een mening vormen en met elkaar communiceren. Ze leren hoe ze invloed kunnen uitoefenen. Samenwerken versterkt mensen in armoede. Nadat ze partners meerdere keren gezien hebben, wordt de drempel om iemand persoonlijk aan te spreken lager voor de doelgroep.

Samen meer bereiken - Door de handen in elkaar te slaan en een gemeenschappelijk doel na te streven kan de situatie van mensen die het moeilijk hebben erop vooruitgaan. Partners worden medestanders. Er kan samengewerkt worden op een structurele manier. *"Het LSB is een goede vorm om participatie concreet te maken, om er vorm aan te geven."*

"Samen staan we sterker!"

5.5 De valkuilen van samenwerking en participatie

Samenwerken is niet altijd rozengeur en maneschijn. Soms zijn er nadelen aan verbonden. Deze nadelen worden in de hand gewerkt als er geen rekening gehouden wordt met de randvoorwaarden. Samenwerking begint met een brede kennismaking. Wanneer partners elkaar kennen, weten ze wat ze van elkaar mogen verwachten en waar de grenzen liggen.

"Het is belangrijk dat je als lokaal bestuur de groep leert kennen."

Partners gaan wel eens meer verwachten van elkaar dan dat er in de praktijk mogelijk is. Een lokaal bestuur kan onmogelijk op alle vragen ingaan, hetzelfde geldt voor armoedeverenigingen. Het kan gebeuren dat armoedeverenigingen overbevraagd worden. Vandaar dat ze de boot soms moeten afhouden. Ze krijgen het anders niet getrokken binnen de vereniging. In alle geval, samenwerking mag niet geforceerd worden. Een samenwerkingsverband moet de kans krijgen rustig te kunnen groeien en openbloeien.

Gevaar van overbelasting - Het deelnemen aan beleidsadviserende organen vraagt veel inspanning, werk en tijd van de sleutelfiguren in een vereniging.

"Het is moeilijk om 'neen' te zeggen als beleidsmensen of ambtenaren komen vragen om mee in een adviesorgaan te zetelen. We hebben schrik dat ze ons dan met de vinger zullen wijzen: Je krijgt steun vanuit de gemeente, maar je doet er niets voor terug."

Armoedeverenigingen staan soms wantrouwig tegenover de steun die ze kunnen krijgen vanuit het lokaal bestuur. Ze hebben schrik dat ze dan overbevraagd worden en ze dan niet 'nee' durven zeggen. Of vrezend opgeslorpt te worden door een dienst. De bevraging van de vereniging mag geen extra belasting zijn. De leden van de verenigingen willen niet elke week of dag bevragd worden. De leden van de vereniging komen in de eerste plaats voor ontspanning naar de vereniging. Daarom moeten ze soms de boot afhouden.

De vragen die lokale besturen stellen moeten heel concreet, tastbaar geformuleerd worden. Als het te algemeen blijft, blijven resultaten wel eens uit en haken deelnemers sneller af.

Elkaar overvleugelen - Gezamenlijke initiatieven worden bekend gemaakt vanuit het lokaal bestuur. Het lokaal bestuur gaat soms met de pluimen lopen terwijl de vereniging er even hard aan meegewerkt heeft. Samenwerkende partijen kunnen elkanders kennis gebruiken voor hun eigen glorie. De ene wil de ander wel eens overtreffen. Er kan afgunst optreden en dat zorgt voor spanningen.

De armoedeverenigingen moeten ervoor zorgen dat ze niet in een afhankelijkheidspositie komen te staan. Sommige verenigingen krijgen financiële ondersteuning vanuit het lokaal bestuur. Als er een bestuurswissel komt en het OCMW of de gemeente draait de kraan dicht, kan het plaatje er al heel snel anders uitzien. Verenigingen moeten zelf over budgetten kunnen beschikken om hun basiswerking waar te maken.

Te weinig praten - Communicatie vormt wel eens een probleem. Het is belangrijk dat partners resultaten terugkoppelen naar de verenigingen. Voor de vereniging is dit een teken van erkenning en respect. Eveneens moet er duidelijk gecommuniceerd over de doelstelling van ieders werking en de verschillende werkwijze.

Vallen en opstaan - Samenwerken, en dit met eender welke doelgroep vertraagt het proces. Samenwerken vraagt meer tijd, meer overleg. Het is een proces van vallen en opstaan. Alle partijen moeten rekening houden met de gemeenschappelijke agenda, belangen en doelen.

"Het ene momenten gaan we een stap voor uit, het andere moment zetten we twee stappen achteruit."

"Samenwerken is een traag proces, met vallen en opstaan waar we zeker ons voordeel uithalen."

Omgaan met emotie en levensgeschiedenis - Mensen in armoede staan vaak wantrouwig tegenover een OCMW. OCMW's werken vanuit een specifieke context en zijn gebonden aan allerlei regels en wetten. Een OCMW focust eerder op de plichten van de cliënten. Daar leeft nog al wat verwarring en onbegrip rond. Deelnemers worden wel eens emotioneel en kunnen hun eigen dossier bij het OCMW niet loslaten, wat dan tot spanningen kan leiden. Overlegplatforms mogen geen privé aangelegenheden worden. Privé aangelegenheden kunnen na de vergadering besproken worden, maar niet tijdens. Mensen in armoede worden geconfronteerd met veel problemen waar ze moeilijk het hoofd aan kunnen bieden. Hun levensbagage speelt mee in het verhaal.

Verschillende denkkaders - De denkkaders van mensen in armoede, ondersteuners van armoedeverenigingen en lokale besturen verschillen. Een lokaal bestuur is bureaucratisch georganiseerd en gebonden aan heel wat regels, procedures en structuren, waar zowel mensen in armoede als hun eventuele ondersteuners zich aan moeten aanpassen. Omgekeerd moet een lokaal bestuur zich ook aanpassen aan wie ze op dat moment voor zich hebben. Mensen in armoede en hun ondersteuners bekijken de dingen vaak vanuit een heel ander oogpunt als lokale besturen.

"Als een armoedevereniging ons een vraag stelt, kunnen wij als ambtenaren daar wel ja op zeggen en daar op in willen gaan. Uiteindelijk duurt het een hele tijd omdat wij hier een raad, enz. moeten passeren en procedures moeten volgen. In die zin redeneren wij ook vaak bureaucratisch."

"Als thuis een TV stuk is ga je naar de winkel en je koopt een nieuwe. Als er bij het lokaal bestuur een TV stuk is, moeten er meerdere offertes aangevraagd worden en moeten we een bepaalde procedure volgen. Bij de overheid duurt de weg tussen idee en realisatie nu eenmaal langer dan elders."

Niet overnemen – Een veelvoorkomende valkuil in hulpverlening komt ook terug in de samenwerking met mensen in armoede. Namelijk dat professionelen hun 'eigen, middenklasse waarde kader' gaan opleggen. Professionelen hebben de neiging om te spreken in termen van:

"jij leeft in armoede dus je moet dit, dit en dat doen, plus dat en dat zijn dingen die je moet laten"

Professionelen moeten er zich van bewust zijn dat datgene wat zij vanzelfsprekend vinden, andere mensen helemaal niet vanzelfsprekend vinden. Daarnaast is er ook de 'betuttelende houding' die professionelen aannemen. Als een lokaal bestuur of een andere instantie de armoedevereniging subsidieert krijgen ze ook een zekere verantwoordelijkheid. Niemand mag hen die verantwoordelijkheid afnemen. De armoedevereniging moet dan haar eigen verantwoordelijkheid opnemen.

"Het evenwicht vinden tussen betuttelen en helpen, is heel moeilijk. We mogen het niet van hen overnemen, maar moeten ondersteuning bieden. Het moet een vereniging van hun zijn. Als lokaal bestuur mogen we de vereniging niet trekken of leiden. Dat kan voor beide partijen soms wel aantrekkelijk zijn. De ondersteuning die we hen bieden moet op maat zijn en mag niet aan hen voorbij gaan. Dat wil zeggen op hun tempo en manier van werken. Het kan al eens tegenvallen, maar daar leren we allemaal uit. Je moet ze durven loslaten."

Niet alle armen sluiten aan bij een vereniging - Een armoedevereniging is en blijft een vereniging waartoe mensen vrij kunnen toetreden. Er zal altijd een groep zijn die we niet bereiken via die weg.

"Participatie is meer dan: we vragen de armoedevereniging erbij en de kous is af. Neen, zo werkt het niet."

"Armoedeverenigingen blijven slechts vertegenwoordiger van een deel van de mensen in armoede. Dat belet ons niet om hen ernstig te nemen en met hen in zee te gaan."

"Het risico bestaat om van armoede een apart beleidsdomein te maken, zo creëer je een stigma. We moeten op onze hoede zijn. Binnen elk beleidsdomein moet er aandacht zijn voor armoede, m.a.w die aandacht moet over alle bevoegdheden heen lopen."

6. De samenwerking tussen armoedeverenigingen en lokale partners

Verenigingen staan niet op een eiland. Ze hebben niet alleen binding met de lokale besturen, maar ook met het breder welzijnsveld en diverse lokale verenigingen.

6.1 De partners van armoedeverenigingen

Lokale verenigingen die onder de noemer 'welzijn' vallen zijn allen partners van armoedeverenigingen, vrouwenverenigingen, de Centra Algemeen Welzijnswerk (CAW), de Centra Geestelijke gezondheidszorg (CGG), Sint-Vincentius, Vormingsplus, Basiseducatie, Steunpunt opvoedingsondersteuning, de lokale overlegplatforms onderwijs (LOP), scholen, schoolopbouwwerk, buurtopbouwwerk, mutualiteiten, Rotary, Sociale huisvestingsmaatschappijen, Rode Kruis, Kind en Gezin (K&G), Centra leerlingenbegeleiding (CLB), psychiatrische instellingen, socio-culturele verenigingen, verenigingen die in dezelfde lijn liggen, maar ook lokale handelaars.

6.2 Hoe de samenwerking ontstaat

De samenwerking met andere lokale organisaties kan op verschillende manieren ontstaan.

De mogelijkheden op een rij:

- Doordat ze mee aan de wieg van de vereniging stonden
- Doordat ze samen in een structureel overlegorgaan of werkgroep zitten
- Doordat ze in hetzelfde gebouw gehuisvest zijn
- Door de kennismakingsronde bij de opstart van de vereniging
- Doordat de leden hun cliënten of patiënten of leden zijn
- Via Dynamo Limburg, het samenwerkingsverband van Limburgse armoedeverenigingen
- Door de themawerking binnen de vereniging
- Doordat ze een activiteit sponsoren

6.3 Hoe de samenwerking verloopt

Het verloop van samenwerking is met iedere partner verschillend.

Hoe kan ze verlopen:

- Wederzijdse bekendmaking van het aanbod
- Enkel onderlinge contacten
- Toeleiding van de doelgroep
- Elkaar helpen bij grote activiteiten
- Inspelen op het vormingsaanbod
- Uitwisseling
- Doorverwijzen van leden

Deelnemen aan het activiteiten aanbod van anderen zal men enkel doen als de informatie tot bij hun gekomen is en de leden van de vereniging daar interesse voor hebben. Veel reguliere verenigingen hebben angst om rond armoede te werken. *"Ze denken dat ze daarmee hun dagelijks publiek kwijt raken"*.

'Wegwijsgids VERENIGINGEN tegen ARMOEDE', een brochure van 'de Verenigde verenigingen' en het 'Vlaams Netwerk van Verenigingen waar Armen het Woord Nemen. Het richt zich naar diegene die een steentje willen bijdrage in de strijd tegen armoede. Deze gids hoopt je wegwijs te helpen, te informeren en te inspireren.

Door bekende personen uit te nodigen op een activiteit krijgt de activiteit een extra surplus. Ook wanneer een vereniging een peter of meter heeft met status gaan heel wat deuren open.

Het is vooral daar waar een vereniging in hetzelfde gebouw gehuisvest is als het CAW dat er een samenwerking is tussen beide organisaties. De Draaischijf geeft aan dat de ondersteuning die ze vanuit het CAW krijgen heel belangrijk is. *"Een vereniging die werkt met vrijwilligers heeft toch ook wel die professionele ondersteuning nodig. De vereniging kan goed werken met vrijwilligers, maar heeft toch een opvangnet nodig."* Wanneer deze vereniging een activiteit organiseert worden de datums altijd bekeken met de medewerkers van het CAW. Zij komen dan de dag zelf een handje toesteken. Ook Wasda en OnderOns hebben een goed contact met het CAW dat gehuisvest is in hetzelfde gebouw.

OnderOns verwijst voornamelijk door naar het CAW. Ook de contacten met Sint-Vincentius verlopen heel goed. Twee keer per jaar vergaderen ze en maandelijks komen de vrijwilligers van Sint-Vincentius langs bij de groep om te praten. In de mate van het mogelijke houden ze rekening met de opmerkingen over de voedselbedeling. Ook als OnderOns iets organiseert wordt er via Sint-Vincentius reclame gemaakt. De doelgroep zelf bouwde contacten op met de Truiense middenstand, die heel wat sponsoren bij de barbecue, het paasfeest, het kerstfeest en sinterklaasfeest.

HouvastHerk kan gratis gebruik maken van de parochiezaal. In ruil daarvoor gaan ze met twee vrijwilligers twee dagen helpen op de eetdag van de parochie zelf. Het is namelijk zo dat iedere vereniging die dagen een handje komt toesteken, de zaal onbeperkt gratis mag gebruiken voor activiteiten die niet commercieel van aard zijn.

6.4 Samen elkanders drempels verlagen

De Draaischijf heeft een mooie samenwerking met basiseducatie. Een aantal vormingen georganiseerd door basiseducatie worden gegeven in het lokaal van de vereniging. Aan deze vormingen kunnen zowel buitenstaanders als leden van de vereniging deelnemen. De vereniging bekostigt het inschrijvingsgeld van haar leden en buitenstaanders betalen aan Basiseducatie. Op deze manier is de drempel voor de leden van de vereniging om vorming te volgen verlaagd. Maar ook buitenstaanders komen zo bij de vereniging terecht en maken op die manier kennis met de vereniging.

Ook De Brug Hasselt heeft goede contacten met Basiseducatie, voortgegroeid uit een werkgroep van het LSB. De vereniging leidt nu mensen toe naar de cursus *'Nederlands lezen en schrijven'*. De Brug Hasselt gaat mee met de leden die zich willen inschrijven. Op manier is de eerste stap zetten niet zo een hoge drempel. De Brug Hasselt kreeg ook tien computers van Basiseducatie. Aangezien ze niet over een vast lokaal beschikken dat dagelijks toegankelijk is hebben ze het gekoppeld aan de *'basiscursus computer'* bij basiseducatie zelf. Leden van de vereniging die zich inschreven voor de *'basiscursus computer'* bij basiseducatie kregen een computer om thuis te kunnen oefenen. Zij mochten na de cursus de computer behouden.

"Samenwerking valt en staat vaak met de visie van een organisatie, een lokaal bestuur en individuen."

Deel 3 – De samenwerking in Houthalen-Helchteren in beeld

Deel 3 – De samenwerking in Houthalen-Helchteren in beeld

Doorheen dit rapport werd duidelijk dat we '*participatie van mensen in armoede*' aan het beleid niet los kunnen zien van '*samenwerking met armoedeverenigingen*'. De provincie Limburg wil de lokale besturen en armoedeverenigingen handvatten aanreiken om samen in dialoog te gaan. We willen lokale besturen een format aanreiken om de stem van de meest kwetsbaren in hun gemeente te laten weerklinken in het beleid.

RIMO Limburg en de ondersteuningspool van Dynamo ondersteunde Houthalen-Helchteren bij de uitbouw van een structureel armoedeoverleg. Wat hier volgt is een verslag van het proces dat het voorbije jaar werd afgelegd. We brengen een omschrijving van de chronologische stappen die genomen werden om tot het '*Armoedeplatform Houthalen-Helchteren*' te komen, gekoppeld aan de theoretische kaders uit deel 1.

1. Terug in de tijd

Voor we van start gaan moeten we even terug in de tijd duiken. Samenwerking is een proces dat moet groeien en niet van vandaag op morgen ontstaat. Vandaar dat we eerst kort de ontstaansgeschiedenis schetsen.

1.1 Het ontstaan van de samenwerking

De Vereniging Warm Hart is ontstaan in 2004. Om te beginnen zijn de vrijwilligers op zoek gegaan naar een geschikte locatie in Houthalen-Helchteren. Hiervoor zochten ze contact met de burgemeester. De vrijwilligers gingen regelmatig langs tijdens het spreekuur van de burgemeester. Dat heeft geleid tot de contacten met het Centrum voor Volwassenenonderwijs TIKB in Houthalen-Helchteren, waar ze vandaag gehuisvest zijn. In de vooravond van de lokale verkiezingen in 2006 nodigde Warm Hart alle lokale partijvoorzitters uit voor een politiek debat. Door dat debat had de vereniging beloftes van meerdere partijen in handen. Deze konden gebruikt worden om na de verkiezingen naar het verkozen lokaal bestuur te stappen. Zowel de zoektocht naar een lokaal als het debat hebben de visie op samenwerking en participatie van het lokaal bestuur bepaald. De sociale functie die de vereniging heeft hangt eveneens samen met de sociale lijn in Houthalen-Helchteren. Houthalen-Helchteren is een kansrijke, maar ook een kansarme gemeente. Het lokaal bestuur onderneemt inspanningen voor iedere inwoner, ook voor zij die tussen de mazen van het net glijpen.

"Wat heel interessant is, is het totaalpakket. Ze leveren een heleboel diensten en faciliteiten aan armen onderling. Daarnaast heeft de vereniging een vrijetijds- en educatief aanbod, maar heeft ze ook een informatieve functie. We hopen dat zij zich kunnen blijven verankeren in het beleid."

Het lokaal bestuur vond het opmerkelijk dat de vrijwilligers ondanks de benarde situatie waar zij zich zelf in bevonden hiervoor initiatief namen. Rond dezelfde periode moesten lokale besturen beginnen te werken aan een lokaal sociaal beleidsplan. Warm Hart vond al snel aansluiting binnen de operationele doelstelling *'Het versterken van de positie van maatschappelijk achtergestelden in Houthalen-helchteren'*.

1.2 Het lokaal sociaal beleidsplan onder de loep

Samen met 42 andere lokale besturen in Limburg diende Houthalen-Helchteren een lokaal sociaal beleidsplan (LSB-plan) in voor de periode 2008-2014¹⁶. Het versterken van de positie van maatschappelijk achtergestelden in Houthalen-Helchteren is één van de vijf strategische doelstellingen uit dit plan. Hieronder vallen heel wat operationele doelstellingen.

Zo koos het lokaal bestuur ervoor om¹⁷:

1. De toeleiding van maatschappelijk achtergestelden naar Warm Hart te organiseren.
2. Warm Hart vzw te ondersteunen.
3. Warm Hart vzw een raadgevende functie te geven naar het lokaal bestuur toe.¹⁸
4. Een publicatie te ontwikkelen door en voor maatschappelijk achtergestelden.
5. De mogelijkheid van een sociaal restaurant in het centrum van de gemeente te onderzoeken.
6. Een onderzoek te doen naar de noodzakelijke afstemming van bestaande klusjesdiensten op de noden van de doelgroep.
7. Het systeem van de huursubsidie intensief te promoten.

¹⁶ Enkel Herstaple, een gemeente met 82 inwoners, diende geen lokaal sociaal beleidsplan in.

¹⁷ Lokaal sociaal beleidsplan Houthalen-Helchteren 2008 – 2014.

¹⁸ Bijlage 2: Operationele doelstelling 3: Warm Hart krijgt een raadgevende functie naar het lokaal bestuur.

8. Een intern gestructureerd overleg rond maatschappelijk achtergestelden binnen het lokaal bestuur te installeren.¹⁹
9. Een gemeentelijk reglement '*houdende de toekenning van een toelage aan verscheidene categorieën van sociaal kwetsbaren*' te ontwikkelen.

Met deze hele boterham stond het lokaal bestuur begin 2008 voor een hele uitdaging. Warm Hart werd niet van de ene op de andere dag een belangrijke partner van het lokaal bestuur. Er is hier een hele voorgeschiedenis aan voorafgegaan. Vanaf de opstart van hun vereniging hebben de sterkhouders gehoor gevonden bij de burgemeester. De opgebouwde relatie met het lokaal bestuur heeft zich in 2007 vertaald naar een LSB-plan met aandacht voor de meest kwetsbare inwoners van de gemeente.

¹⁹ Bijlage 3: Operationele doelstelling 8: Er komt binnen het lokaal bestuur van Houthalen-Helchteren een intern gestructureerd overleg rond maatschappelijk achtergestelden.

2. De beginsituatie

Het sociaal overleg bouwt verder op de operationele doelstelling '*Warm Hart krijgt een raadgevende functie*' (OD 3) en '*het installeren van een intern gestructureerd overleg rond armoede*' (OD 8) uit het LSB-plan van Houthalen-Helchteren. Er was al een cultuur van samenwerking tussen Warm Hart en het lokaal bestuur. Nadat de vereniging een jaar actief was, is ze naar het beleid gestapt met een heel concrete nood. Ze informeerde de toenmalige schepen van welzijn over hun behoefte aan een overlegplatform met veldwerkers. Deze schepen heeft toen veldwerkers en beleidsmakers rond de tafel geroepen. Sindsdien was het '*Sociaal overleg*' een feit en gaat het vier keer per jaar door.

2.1 Partners van het sociaal overleg

Het Sociaal Overleg bracht partners rond de tafel die allemaal werken met en voor mensen in armoede. Vooral mensen met een tekort aan middelen uit Houthalen-Helchteren waren in het prille begin de hoofd insteek.

Namen deel aan het overleg:

- Warm Hart vzw: Rudi Lauwers en Magda Cuppens
- Opbouwwerk De Standaard: Diane Lemmens
- Opbouwwerk Houthalen-Oost: Nicole Baerts
- Buurtwerk Meulenbergh: Carmen Maiquez
- Sint-Vincentius: Jean Lachapelle
- RIMO Limburg: Liesbeth Smeyers
- Ondersteuningspool Dynamo: Frederik Vaes
- OCMW: Erik Vangeneugden
- Schepen van welzijn: Mustafa Aytar

2.2 De invulling van het sociaal overleg

Het sociaal overleg was in de eerste plaats een platform om ervaringen en informatie met elkaar te delen. Het ging voornamelijk over: wie doet er wat voor de doelgroep en waar kunnen we elkaar versterken. Gaandeweg kwamen er ook wel knelpunten naar de oppervlakte. Deze werden dan mee opgenomen en besproken tijdens de overlegmomenten. Een voorbeeld: Warm Hart gaf aan dat ze de allochtone gemeenschap niet bereikten. Door dit ter sprake te brengen kreeg ze van andere partners tips over hoe ze dat wel kon doen. Zo werd er aangehaald dat ze contact moest opnemen met de moskee. De gezamenlijke Iftar-avond is daaruit gegroeid. Nog een voorbeeld: Warm Hart stelde zich een aantal vragen over de ontvangst aan het loket bij het OCMW. Hierop nodigde het OCMW Warm Hart en haar leden uit voor een rondleiding.

2.3 Het sociaal overleg in een nieuw jasje²⁰

Op het sociaal overleg in februari 2008 gaf Mustafa Aytar, toenmalig schepen van Welzijn, een toelichting over het LSB-plan. De strategische doelstelling '*We versterken de positie van maatschappelijk achtergestelden in Houthalen-Helchteren*' kreeg tekst en uitleg.

Tijdens datzelfde overleg gaf Warm Hart aan dat het tijd was om het overlegplatform uit te breiden. Zij wilde meer organisaties betrekken die rond armoede werken. Daarenboven vond ze dat het sociaal overleg niet enkel een verhaal van de vereniging mocht zijn. Er werd toen al nagedacht over de mogelijkheden van het overleg en welke partners extra betrokken konden worden. Daarnaast werd er aangegeven om in de nabije toekomst eventueel rond een centraal thema te gaan werken. Dat centraal thema was iets dat moest groeien.

²⁰ Verslag sociaal overleg 19 februari 2008

2.3.1 De mogelijkheden van het sociaal overleg

Er werd aangehaald dat alle partners agendapunten naar voor konden brengen. Tot dan toe stelde Warm Hart de agenda op. Een gemeenschappelijke agenda bepalen zou de input voor het sociaal overleg kunnen verrijken.

Vanuit het sociaal overleg moet het mogelijk worden gezamenlijke projecten op poten te zetten. Vragen van partners moeten bespreekbaar zijn op de overlegmomenten. Ideeën moeten uitgewisseld kunnen worden.

Op de agenda moet altijd een informatierondje staan. Tijdens dat agendapunt krijgen partners de tijd om de anderen te informeren over waar ze mee bezig zijn en waarom. Dit om te vermijden dat men naast elkaar gaat werken.

Tot slot werd er gemeld dat er vanuit het sociaal overleg een meer beleidsadviserende rol moest opgenomen worden.

2.3.2 Extra te betrekken partners

Er moet op zoek gegaan worden naar partners die werken met achtergestelden in de brede zin van het woord. Dus niet enkel zij die met financieel behoeftigen werken. Dat wil zeggen dat ze op zoek moesten gaan naar partners die met kwetsbare gezinnen werken, jongeren, enz. Daarnaast is het betrekken van de allochtone gemeenschap ook belangrijk. Het bereiken van allochtone kwetsbaren is een moeilijkheid die Warm Hart toch zeker ervaart. Armoede is een thema dat bij de allochtonen, nog meer dan bij autochtonen, moeilijk bespreekbaar is. Allochtonen worden in de gemeente wel bereikt, maar niet met armoede als insteek. Er moet dus nagedacht worden over hoe we de allochtone gemeenschappen wel bij het overleg kunnen betrekken.

2.3.3 Vergaderen op locatie

Om meer voeling te krijgen met de werkomgeving van de partners werd er gekozen om vanaf het eerst komende overleg telkens op een andere locatie te vergaderen. Zo ging het sociaal overleg van 10 juni 2008 door in de lokalen van Sint-Vincentius. De aanwezige partners kregen er een uitgebreide rondleiding en informatie over de dagelijkse werking. Sint-Vincentius in Houthalen-Helchteren bestaat uit twee luiken, de voedselbedeling en de tweedehandswinkel. Het startschot om door de gemeente te reizen was gegeven.

2.3.4 De bespreking van het LSB-plan²¹

Op 10 juni 2008 wou Warm hart tijdens het sociaal overleg poolshoogte nemen bij het diensthoofd van het sociaal huis, Erik Vangeneugden. Voornamelijk over operationele doelstelling 3, de raadgevende functie van Warm hart, en operationele doelstelling 8, het intern gestructureerd overleg rond maatschappelijk achtergestelden. Erik was wegens ziekte verontschuldigd en het agendapunt werd verplaatst naar het eerst volgende overleg van 7 oktober 2008.

²¹ Verslag sociaal overleg 10 juni 2009

3. Verkenning van het terrein

Met de omschreven informatie uit hoofdstuk 1 en 2 gingen we vanuit RIMO Limburg en de ondersteuningsspool van Dynamo aan de slag met twee procesbegeleiders. Frederik Vaes (Ondersteuningsspool Dynamo) steunde Warm Hart bij het plannen van de agenda, het verslag en het aansturen van het sociaal overleg. Melissa Bosmans (RIMO Limburg) woonde het sociaal overleg bij ter informatie en om achter de schermen methodologisch te ondersteunen.

3.1 Trefdag lokaal sociaal beleid Houthalen-Helchteren²²

Het lokaal bestuur van Houthalen-Helchteren vroeg in 2008 RIMO Limburg om op hun trefdag LSB een thematafel te begeleiden. Eerst werd het LSB-plan toegelicht, nadien konden alle aanwezigen aansluiten bij een thematafel. *'Armen structureel betrekken bij het beleid: hoe pakken we dit aan?'* daar moesten we het vanuit RIMO Limburg over hebben met de geïnteresseerden. Twaalf mensen namen deel aan deze thematafel. De deelnemers kwamen vanuit Warm Hart vzw, het Vlaams netwerk, LOP, Jeugdwelzijnswerk, ACV, Sint-Vincentius en gemeentelijke ambtenaren.

De deelnemers mochten zichzelf voorstellen. Nadien volgde een introductie op het thema a.d.h.v. de participatieladder en voorwaarden voor participatie. Op die manier kregen we heel wat informatie vanuit verschillende hoeken. Zo kregen we een beeld van de huidige stand van zaken, de ervaring van de doelgroep rond participatie, verwachtingen vanuit de doelgroep, enz.

3.1.1 Aandachtspunten voor het beleid

Uit de thematafel kunnen we de volgende aandachtspunten halen voor het beleid:

- Bouw binnen het lokaal bestuur aan een duidelijke visie op participatie van mensen in armoede aan het beleid.
- Verzorg de terugkoppeling naar de adviesraden op het vlak van de opvolging van gegeven adviezen.
- Breng meer systematiek in de vraagstelling naar de adviesraden.
- Voorzie voldoende tijd voor participatie.
- Investeer in de vertrouwensrelatie: hou regelmatig contact en bouw op die manier voeling uit.
- Respecteer het tempo van de doelgroep i.f.v. participatie.
- Investeer in vorming rond de leefwereld van mensen in armoede.
- Pas je taalgebruik aan. Gebruik geen jargon.
- Stimuleer een goede dialoog tussen Warm Hart en Sint-Vincentius.
- Zorg voor een goede methodologische onderbouw van het concept rond het structureel armoedeoverleg dat met participatie van de doelgroep tot stand komt.

²² Verslag thematafel "Armen structureel betrekken bij het beleid: Hoe pakken we dit aan?" 16/09/2008

3.1.2 De evaluatie van de trefdag door het sociaal overleg²³

Tijdens het sociaal overleg van 7 oktober 2008 werd door de partners de trefdag geëvalueerd. Vanuit het OCMW werd aangegeven dat de stuurgroep LSB de intentie heeft om jaarlijks een trefdag te organiseren.

Het volgende kwam naar de oppervlakte tijdens het sociaal overleg:

- Meer stilstaan bij het lokaal sociaal beleid.
- Zoektocht naar meer participatie (wie en wanneer).
- Het was meer een infomoment. Er is veel knowhow gegeven maar niet hoe ermee aan de slag te gaan.
- Er kwam een duidelijke boodschap tot samenwerking tussen organisaties, maar er wordt niets mee gedaan. Wie moet het initiatief nemen?
- Tips aan het beleid zijn niet aan bod gekomen.
- De prioriteiten van de deelnemende organisaties konden niet meegegeven worden.
- Preventie is niet opnieuw opgenomen in het LSB
 - Wijkagenten waren niet aanwezig, wat toch belangrijk wordt geacht.
 - Accenten liggen nu anders maar het bestaand beleid wordt niet overboord gegooid.
- Deze groep verwacht verslagen van de thematafels. Hoe dit moet gebeuren moet nog beslist worden in de stuurgroep LSB. Er wordt een voorstel gedaan om een verslagboek op de site van de gemeente te plaatsen.

3.2 De invulling van het intern gestructureerd armoedeoverleg

Naast het evalueren van de trefdag hebben we tijdens het sociaal overleg van 7 oktober 2008 de invulling van het intern gestructureerd armoede overleg (OD 8) besproken.

Samen zochten we naar een antwoord op 3 vragen:

1) Waarover moet het gaan / naar welke doelgroep gericht?

Financieel behoeftigen in de ruime zin van het woord (leeftijd, afkomst, ... speelt geen rol). Er moet aandacht aan de alloctonengemeenschap geschonken worden en we moeten haar trachten te betrekken.

2) Wie moet in dit overleg vertegenwoordigd zijn?

Deelnemers aan het informeel sociaal overleg dat nu bestaat met uitbreiding van andere sociale actoren en vertegenwoordigingen vanuit het sociaal huis, het OCMW en de gemeente. Afhankelijk van het onderwerp kunnen er mensen uitgenodigd worden.

3) Taken?

- Het overlegorgaan heeft in eerste instantie een coördinerende functie en zal zelf taken uitvoeren alsook taken uitbesteden.
- Er wordt engagement van de deelnemers verwacht.
- Er is eventueel praktische ondersteuning vanuit de gemeente (verslaggeving, uitnodigingen versturen, ...).
- Het is zeer belangrijk dat de overleggroep zelf de agenda bepaalt.
- Er kan een soort van engagementsverklaring worden opgesteld voor de deelnemers.

De afspraak was dat de procesbegeleiders een eerste voorstel zouden schrijven tegen de volgende bijeenkomst.

²³ Verslag sociaal overleg 7 oktober 2008

4 Op weg naar een intern gestructureerd armoedeoverleg

We hebben nu heel wat informatie verzameld. Zo kennen we o.a. het lokaal sociaal beleidsplan, kennen we het sociaal overleg. We hebben het terrein verkend in de gemeente en kunnen nu verder met de uitbouw van een intern gestructureerd armoede overleg in Houthalen-Helchteren. Kortom we kennen de lokale context.

4.1 Een eerste voorstel

Op basis van alle voorgaande informatie werd een voorstel uitgeschreven²⁴. Hierin werd omschreven wat er allemaal in het finale concept vermeld moet staan. We stelden eveneens voor om de raadgevende functie die Warm Hart d.m.v. het LSB-plan toebedeeld krijgt samen te voegen met het intern gestructureerd armoede overleg. Zodat er geen twee aparte structuren moeten zijn.

In het finale concept moeten de volgende elementen aan bod komen:

- **Een missie:** Wat willen we betekenen voor het lokaal bestuur, de leden van het overleg en de belanghebbende.
- **De kerntaken:** Het is belangrijk dat het sociaal overleg in haar nieuwe vorm een duidelijk omliggende rol heeft voor het lokaal bestuur en haar partners. Hier moeten de doelstellingen en de taken van het overlegplatform omschreven worden.
- **Het engagement van de partners:** Deelnemen aan een overlegplatform is niet vrijblijvend. Ook hier moet extra aandacht aan besteed worden. Alle deelnemende partners moeten bereid zijn te investeren in het overlegplatform.
- **De samenstelling van het overlegplatform:** De samenstelling moet aan twee vereisten voldoen. Enerzijds moet er een zo groot mogelijk bereik zijn van lokale betrokkenen om te kunnen spreken van gedragenheid. Anderzijds moet de samenstelling voldoende inhoudelijk diepgang garanderen. Een goed evenwicht tussen breedte en diepte is dus cruciaal, maar een moeilijk gegeven.
- **Frequentie:** Het overlegplatform komt ten minste vier keer per jaar samen. Bij het bepalen van de agenda wordt er rekening gehouden met de maandkalender van Warm Hart. Op die manier wordt er gegarandeerd dat de vereniging voldoende tijd heeft om terug te koppelen naar de achterban.
- **De locatie:** De overlegmomenten moeten kunnen doorgaan op een makkelijk te bereiken locatie.
- **Een mandaat:** Het mandaat van het overlegplatform is adviserend van aard. Het lokaal bestuur moet het overlegplatform erkennen als partner.
- **Bekendmaking:** Het overlegplatform moet bekend gemaakt worden bij alle belanghebbenden. Dit kan op verschillende manieren.
- **Terugkoppeling binnen Warm Hart:** De vertegenwoordigers van Warm Hart koppelen terug tijdens hun ledenvergadering. Tijdens de ledenvergadering moet er iemand aanwezig zijn van het armoedeplatform om de nodige uitleg te geven. Op die manier wordt juiste informatie gecommuniceerd en kunnen vragen onmiddellijk correct beantwoord worden.

²⁴ Bijlage 4: voorstel SD1 – OD3 & OD8 LSB Houthalen-Helchteren.

4.2 De bespreking van het eerste voorstel²⁵

Op het sociaal overleg van 12 december 2008 werd het eerste voorstel besproken. Erik Vangeneugden, diensthoofd sociaal huis, lichtte de visie van de stuurgroep LSB op het intern gestructureerd armoedeoverleg toe. Daarnaast gaven de partners ook hun visie mee.

4.2.1 De visie van de stuurgroep LSB op het intern gestructureerd armoedeoverleg

De stuurgroep LSB is van mening dat het gestructureerd armoedeoverleg zeer doordacht uitgebouwd moet worden. Een duidelijke visie met doelstellingen moet omschreven worden. De stuurgroep LSB suggereert om haar overleg tot twee keer per jaar uit te breiden. De stuurgroep LSB krijgt op die twee momenten dan een uitgebreide agenda.

4.2.2 De visie van het sociaal overleg op het gestructureerd armoedeoverleg

Het sociaal overleg zoals het er toen nog uitzag is spontaan ontstaan vanuit een concrete nood die Warm Hart toen aangaf. De deelnemers van het sociaal overleg willen dat zo behouden. Ze vinden wel dat het sociaal overleg geformaliseerd moet worden en het mandaat moet krijgen om als adviesgroep te dienen. Ze zijn het er niet mee eens dat het '*intern gestructureerd armoedeoverleg*' een uitbreiding moet zijn van de stuurgroep LSB en slechts twee keer per jaar moet samenkomen.

Het intern gestructureerd armoedeoverleg moet blijvend aandacht hebben voor maatschappelijke achterstelling.

Takkenpakket van het intern gestructureerd armoedeoverleg:

- Problemen en signalen vanuit de basis naar voren brengen en trachten oplossingen te formuleren. Met deze synthese kan er teruggekoppeld worden naar de stuurgroep LSB.
- Advies geven op vragen van het beleid. Het is hierbij zeer belangrijk dat er een aantal zaken uitgeklaard worden, zoals wie vraagt advies, over wat moet advies gevraagd worden? Met het advies moet iets concreet kunnen gedaan worden. Het zal een zoektocht worden hoe deze taak verder vormgegeven wordt.

Ieder heeft zijn verantwoordelijkheid (beleid – armoedeoverleg)

- Het middenveld (deelnemersoverleg) moet ook mobiliseren en informatie doorgeven.
- Het beleid moet expertise inroepen van het armoedeoverleg. Het armoedeoverleg heeft hierin een raadgevende functie (zie bij takkenpakket).
- Het is zeer belangrijk dat de communicatie in twee richtingen verloopt.

Frequentie: 4 maal per jaar

4.2.3 De verdere uitbouw van het intern gestructureerd armoedeoverleg

Er werd afgesproken dat de procesbegeleiders bij elke deelnemer van het sociaal overleg een bezoek zouden brengen. Tijdens de individuele gesprekken werd er gepolst naar de individuele verwachtingen en noden. Eveneens gingen zij langs bij de partners waarmee het sociaal overleg uitgebreid zou worden. Daarnaast werd er gekozen om met een delegatie van het sociaal overleg de visie en het concept op het intern gestructureerd armoedeoverleg te gaan voorstellen op de stuurgroep LSB.

²⁵ Verslag sociaal overleg 12 december 2008

4.2.4 De visie van het sociaal overleg op de raadgevende functie van Warm Hart

De raadgevende functie is niet uitsluitend voorbehouden voor Warm Hart. Zij is immers een vereniging waar armen het woord nemen. Eén van haar opdrachten is beleidsbeïnvloedend werken. Het is een zeer nuttig instrument wanneer er kort op de bal gespeeld moet worden. Sint-Vincentius heeft als organisatie een ander uitgangspunt. Toch kunnen we haar niet aan de kant laten staan. Zij pikten immers ook signalen op van haar doelgroep.

4.3 Individuele gesprekken

De theorie leert ons dat participatie begint met een dialoog tussen betrokken partners. We hadden het hier al over in het eerste deel van dit rapport (Deel 1 - 4.4), participatie gaat immers over een betekenisvolle en ingrijpende interactie, die we in vier (dubbel)vragen kunnen vatten. Antwoorden op deze vragen geven vorm aan een participatieplan. Door de dialoog aan te gaan met potentiële partners leert de procesbegeleider de partners kennen en omgekeerd. Er is dus ook de wederzijdse kennismaking en de eerste stap tot samenwerking die gezet wordt.

De procesbegeleiders vanuit RIMO Limburg en de ondersteuningspool van Dynamo gingen op de koffie bij alle partners van het sociaal overleg en de mogelijk nieuwe partners.

Ze gingen op de koffie bij:

- Erik Vangeneugden, Diensthoofd sociaal huis
- Greet Vandenzavel, Afdelingshoofd samenleving
- Khalid Assecour, Schepen van welzijn, lokaal sociaal beleid, ...
- Antonietta Mercatante, ondersteunster migrantenraad
- Ana-Mari Viso-Garcia, ondersteunster vrouwenorganisaties
- Team Houthalen, buurtwerkers RIMO Limburg
- Rudi Lauwers en Magda Cuppens, Warm hart

Sint-Vincentius werd meermaals gecontacteerd, maar reageerde niet.

Er werd gepeild naar:

- Hun verwachtingen;
- Wat zij vanuit hun functie te bieden hebben;
- Wat zij belangrijk vinden om terug te krijgen;
- Welk engagement zij wilden aangaan;
- Wat er zoal besproken moet worden;
- enz.

De vier (dubbel)vragen werden gebruikt, maar dan anders geformuleerd. Door met elke partner apart een gesprek aan te knopen hadden zij meer vrijheid. Elke partner kon vrij praten vanuit zijn functie, visie en ervaringen. Deze gesprekken waren heel verrijkend en leverden heel wat informatie op.

Aandachtspunten die in de gesprekken naar boven kwamen:

- Oppassen om geen structuur naast een structuur te maken
- Het overleg moet concrete, tastbare zaken behandelen
- Er moet synergie zijn, het geheel moet iets opleveren en een dynamiek op gang brengen
- Er moet ruimte ingebouwd worden voor evaluatie
- Werkgroepen moeten in het leven worden geroepen om specifieke zaken voor te bereiden
- De groep mag niet te groot zijn en moet beheersbaar blijven, toch moeten zoveel mogelijk lokale actoren die rond armoedebestrijding werken partner zijn of worden
- Thematische keuzes moeten gemaakt worden
- Het sociaal overleg moet acties kunnen ontwikkelen
- Er moet gezocht worden naar noden en behoeften

- De aanwezige ambtenaren moeten waakzaam zijn over wat er beweegt binnen het beleid
- Er moet contact zijn met de stuurgroep
- De agenda moet de doelgroep aanbelangen
- Het taalgebruik moet aangepast worden aan diegenen die mee rond de tafel zitten
- Informatie-uitwisseling moet nog steeds kunnen

4.4 Het eerste concept²⁶

Een eerste concept kon uitgeschreven worden rekeninghoudend met alle verzamelde informatie. Zo hielden we rekening met:

- De aandachtspunten voor het beleid die naar boven kwamen tijdens de thematafel '*Armen structureel betrekken bij het beleid: hoe pakken we dit aan?*' (3.1.1).
- De invulling van het intern gestructureerd armoedeoverleg volgens het Sociaal Overleg (3.2).
- De bespreking van het eerste voorstel (4.2).
- de individuele gesprekken met partners en toekomstige partners (4.3)

In het concept worden een heel aantal aspecten besproken zoals een inleidend stuk, de missie, de kerntaken, ... We bespreken ze hier kort.

4.4.1 Inleiding

In de inleiding werd vermeld waarom het sociaal overleg al zoveel jaren actief overlegt. Tevens kaderen we kort het belang van de conceptnota.

"Reeds vele jaren zitten sociale partners rond de tafel. Samen hebben ze dezelfde algemene doelstelling voor ogen: achterstelling wegwerken. Onder het motto samen staan we sterk willen we achterstelling en armoede structureel aanpakken. Het lokaal sociaal beleid in Houthalen-Helchteren is een goede stap in de richting. Door lokale actoren rond de tafel te brengen die dicht bij de doelgroep staan, leveren we een meerwaarde. De effecten van beleidsmaatregelen worden bij de basis getoetst. Met deze conceptnota willen we een duidelijke lijn uitzetten om achterstelling weg te werken en armoedebevrijding mogelijk te maken."

4.4.2 De missie

De missie geeft de identiteit van het sociaal overleg weer. Ook wordt er in weergegeven wat het sociaal overleg voor '*kwetsbare*' groepen wil betekenen. In de missie onderscheiden we het sociaal overleg van andere lokaal georganiseerde overlegfora.

"Het sociaal overleg wil de leefkwaliteit van de meest kwetsbare groepen verbeteren en hun belangen verdedigen. Hiervoor brengen we sociale actoren rond de tafel en bieden hen een klankbord aan. We zijn een wegwijzer voor beleidsmakers en waakhond voor beleidsmaatregelen."

4.4.3 De kerntaken

Het is van belang dat het sociaal overleg een duidelijke rol heeft voor de partners en het beleid. De kerntaken van het sociaal overleg werden omschreven aan de hand van een aantal rollen die het sociaal overleg kan opnemen. Elke rol wordt toegelicht en krijgt een concrete invulling. De concrete invulling komt terug in het definitieve concept.

²⁶ Bijlage 5: Concept sociaale overleg Houthalen-Helchteren – Februari 2009 – 1

Het sociaal overleg kan vijf rollen op zich nemen

- 1) De rol van architect: Het sociaal overleg bespreekt de grote strategische lijnen op basis van de krijtlijnen, die vanuit de basis komen bovendrijven.
- 2) De rol van medestander/partner/supporter: Er is een draagvlak omdat partners zich betrokken voelen omwille van de goede informatiedoorstroming. De partners zetten mee de lijnen uit van het sociaal overleg. Het belang van de doelgroep wordt een gemeenschappelijk belang. Alle partners dragen samen de verantwoordelijkheid.
- 3) De rol van anker: Het sociaal overleg zorgt voor een goede verankering van het armoedebestrijdingsbeleid in Houthalen-Helchteren op voorwaarde dat er sprake is van een evenwichtige samenstelling uit lokale partners.
- 4) De rol van adviseur/denktank/wegwijzer: Het sociaal overleg kan en mag gevraagd en ongevraagd advies geven. Het beleid kan er enerzijds terecht voor feedback op vragen. Maar anderzijds kan het sociaal overleg ook adviseren wanneer het beleid hier niet expliciet om vraagt. Het sociaal overleg helpt de partners en het beleid de weg te wijzen naar de oplossingen van concrete knelpunten, naar partners, naar medestanders, naar nieuwe doelgroepen, naar nieuwe methodieken, ...
- 5) De rol van Spiegel/waakhond: Het sociaal overleg houdt het beleid een spiegel voor om het wegwerken van achterstelling kritisch te bekijken en de eigen aanpak in vraag te stellen. Het is een forum om evidenties in vraag te stellen, om bezigheden in een breder perspectief te zien, een helikopterzicht te bieden, om na te gaan of beleidsmaatregelen ten goede komen van de meest kwetsbare groepen.

4.4.4 Het mandaat

Onder mandaat verstaan wij de bevoegdheid die het sociaal overleg heeft. Hoe ver kunnen we gaan. Kort om waar ligt de grens.

“Het mandaat van het sociaal overleg is adviserend van aard en niet controlerend of veroordelend. De agenda van het sociaal overleg wordt in samenspraak opgesteld en de leden van het sociaal overleg hebben de gelegenheid om knelpunten aan te dragen en oplossingen te formuleren, waarbij de ideeën een volwaardige rol spelen in de ontwikkeling van de levenskwaliteit van de meest kwetsbaren. Het beleid houdt rekening met het advies van het sociaal overleg. Het sociaal overleg gaat in dialoog met het intern gestructureerd armoedeoverleg in Houthalen-Helchteren.”

4.4.5 De samenstelling

De samenstelling van het sociaal overleg moet aan twee vereisten voldoen. Er moet op de eerste plaats een zo groot mogelijk bereik zijn van lokale betrokkenen om te kunnen spreken van een grote gedragenheid. Aan de andere kant is het ook van belang om oog te hebben voor voldoende inhoudelijke diepgang. Een goed evenwicht tussen breedte en diepte is dus een cruciaal, maar moeilijk gegeven. Zo kan bijvoorbeeld in functie van de bespreking van een bepaald thema een expert aan tafel aanschuiven of kan een breder publiek bevroegd worden. De aanwezigheid van de doelgroep aan de vergadertafel wordt ook afgewogen aan de hand van deze evenwichtsoefening.

4.4.6 De frequentie

De frequentie geeft aan hoeveel keer per jaar het sociaal overleg samenkomt. Er werd samen met de partners gekozen om het overleg 4 keer per jaar te laten doorgaan.

4.5 De bespreking van het eerste concept²⁷

Het eerste concept werd besproken op het sociaal overleg van 16 februari 2009. De nieuwe partners woonden voor het eerst het sociaal overleg bij. Een aantal bestaande partners was verontschuldigd, waaronder drie buurtwerkers.

4.5.1 De visie van het sociaal overleg op het eerste concept

Het sociaal overleg vervult operationele doelstelling 8, een intern gestructureerd armoedeoverleg, van het LSB-plan. Het heeft geen zin om twee parallelle structuren op te zetten (zoals omschreven in de conceptnota). Dit zou enkel maar voor onduidelijkheden zorgen bij de betrokkenen en naar buiten toe.

Reden voor opsplitsing in de conceptnota:

- Er moet geen adviesraad worden opgericht met nodige verplichtingen.
- Het beleidsbeïnvloedend werk van het sociaal overleg is verzekerd.
- Het mandaat van het sociaal overleg versus goodwill lokaal bestuur.

We stappen dus af van deze opsplitsing omdat:

- Het thema armoede prioritair wordt opgenomen in het lokaal sociaal beleid.
- Als de schepen van welzijn en iemand uit OCMW-raad het sociaal overleg mee volgt, is beleidsbeïnvloedend werk verzekerd is.

Het sociaal overleg koppelt terug aan bevoegde lokale besturen, stuurgroep lokaal sociaal beleid of instanties (vb. huisartsenkring, sociale huisvestingsmaatschappij, ...)

Het sociaal overleg moet sterk over haar autonomie waken.

Positieve beleidsmaatregelen verdienen ook aandacht en moeten benoemd worden.

4.5.2 De verdere uitbouw van het sociaal overleg als een intern gestructureerd armoedeoverleg

We hebben een concept waar iedere partner mits enkele kleine wijzigingen zich goed bij voelde en zichzelf in terug kon vinden. De eerste kerntaak die het gestructureerd armoedeoverleg moet vervullen is de rol van '*Architect*'. Hier stelde de procesbegeleiders voorop om een bevraging van de doelgroep te doen. Dit door een specifieke methodiek vb. de baksteen-methodiek, de post-it methode of 3*3. Om vervolgens vanuit de verkregen informatie prioriteiten te formuleren waarmee het vernieuwde sociaal overleg aan de slag kon gaan. De partners vonden dat dat niet nodig was en er al voldoende informatie voorhanden is die zij verkregen hebben via bevragingen die in het verleden gebeurden. Daarop kwam het voorstel om een inventaris op te maken van noden en behoeften van de doelgroep door middel van de informatie waarover elke partner beschikt. De partners hebben dagelijks contact met de doelgroep en kunnen ook van daaruit thema's naar voor schuiven die bij de doelgroep leven. De partners zijn allen veldwerkers, ze zijn de personen bij uitstek om signalen op te vangen vanuit de doelgroep.

²⁷ Verslag sociaal overleg 16 februari 2009

De bevraging van de doelgroep zoals omschreven in de conceptnota wordt even in de koelkast gestoken. Het heeft geen zin om de doelgroep te blijven bevragen, we mogen ze niet overbelasten. We bekijken de ervaren knelpunten uit de reeds afgenomen bevragingen en signalen uit het werkveld.

Tevens gaan we voor een nieuwe naam. Intern gestructureerd armoedeoverleg klinkt veel te zwaar. De naam *'sociaal overleg'* slaat op hoe het sociaal overleg er voor de herstructurering uitzag. Elke partner mag suggesties bezorgen.

De conceptnota wordt aangepast en voorgesteld op de stuurgroep LSB op 6 mei 2009. Warm Hart en een procesbegeleider zullen dat samen doen.

Warm Hart neemt de taak van secretaris op zich. Ook alle communicatie zal blijven verlopen via de vereniging.

4.6 Het tweede concept²⁸

Het eerste concept, februari 2009 - 1, werd door het sociaal overleg goedgekeurd mits enkele aanpassingen. Het sociaal overleg gaat vanaf mei 2009 verder onder een andere naam en wordt *'Het intern gestructureerd overleg rond achtergestelden'*.

De aanpassingen:

- ***De concrete invulling van het sociaal overleg als 'Architect'***

Het voorstel om de doelgroep te bevragen werd even in de koelkast geplaatst. De partners kozen ervoor informatie uit vroegere bevragingen te inventariseren.

- ***De concrete invulling van het sociaal overleg als 'Anker'***

In het eerste concept gingen we er nog vanuit dat *'het intern gestructureerd armoedeoverleg'* een uitbreiding zou zijn van de stuurgroep LSB en dit 2 keer per jaar. Daarom dat daarin vermeld werd dat het sociaal overleg meerdere personen zou afvaardigen om twee keer per jaar deel te nemen aan *'het intern gestructureerd armoedeoverleg'*. *Dat werd bij deze geschrapt.*

- ***Het mandaat van het sociaal overleg.***

Het sociaal overleg is het intern gestructureerd armoedeoverleg. Beide kunnen dus niet met elkaar in dialoog gaan. Het vernieuwde sociaal overleg gaat wel in dialoog met bevoegde instanties in Houthalen-Helchteren.

4.6.1 De bespreking van het tweede concept op de stuurgroep LSB²⁹

Het tweede concept werd op 6 mei 2009 voorgesteld op de stuurgroep LSB. Het sociaal overleg in haar vernieuwde vorm krijgt het mandaat om operationele doelstelling 8 in te vullen.

Het concept wordt goedgekeurd mits de volgende aanpassing:

- ***De betekenis van het sociaal overleg als 'Spiegel/waakhond'***

Er werd gekozen om het vernieuwde sociaal overleg samen met *'het intern gestructureerd armoedeoverleg'* de uitvoering van het LSB zou bewaken. Aangezien het sociaal overleg het intern gestructureerd armoedeoverleg wordt, bewaken zij alleen de uitvoering van het LSB, meer bepaald strategische doelstelling 1 (We versterken de positie van maatschappelijk achtergestelden in Houthalen-Helchteren).

- ***De samenstelling van het sociaal overleg***

De stuurgroep LSB vaardigt Brigitte Bortels, OCMW-raadslid, af om deel uit te maken van het sociaal overleg in haar nieuw jasje.

²⁸ Bijlage 6: Concept sociaal overleg Houthalen-Helchteren – Februari 2009 – 2

²⁹ Verslag sociaal overleg 14 mei 2009

4.6.2 Het sociaal overleg gaat verder onder een nieuwe naam, een nieuwe structuur³⁰

Tijdens het sociaal overleg van 14 mei 2009 werd er gezocht naar een nieuwe naam. De keuze ging naar **ARMOEDEPLATFORM HOUTHALEN-HELCHTEREN**.

Vervolgens werd er gekeken naar een inventaris van noden en behoeften. Enkel Erik Vangeneugden, diensthoofd sociaal huis, bezorgde de procesbegeleiders een aantal aspecten. Er werd ook gezegd dat het armoedeplatform niet enkel moet signaleren, maar ook positieve voorstellen moet formuleren.

De RIMO-projectverantwoordelijke voor Houthalen-Helchteren, liet weten dat voortaan één vaste persoon uit het RIMO-team het '*Armoedeplatform Houthalen-Helchteren*' zal opvolgen. RIMO Limburg is in Houthalen-Helchteren in drie buurten actief. Tot nu toe werden alle buurtwerkers uitgenodigd op het sociaal overleg. Voortaan zal één iemand uit het team Houthalen-Helchteren terugkoppelen op het team en op het '*Armoedeplatform Houthalen-Helchteren*'. We wijzigen dus ook de samenstelling van het '*Armoede Platform Houthalen-Helchteren*'.

4.7 Het '*Armoedeplatform Houthalen-Helchteren*' is een feit³¹

Het armoedeplatform is een feit. Hoewel er nog heel wat werk aan de winkel is. Tijdens het eerste Armoedeplatform was er onvoldoende ruimte om het concept onder de loep te nemen en de partners er op te wijzen dat er gezocht moet worden naar een goede manier om de noden en behoeften van de doelgroep te inventariseren. Dit wordt op 3 december 2009 mee opgenomen. De partners zullen nog eens persoonlijk worden aangesproken om hun inventaris te bezorgen. Daarnaast moet er nog een engagementsverbintenis worden opgesteld en ondertekend door alle partners.

³⁰ Verslag sociaal overleg 14 mei 2009

³¹ Bijlage 7: Definitief concept Armoedeplatform Houthalen-Helchteren – Mei 2009

5. De ervaringen van Warm Hart en het lokaal bestuur

Zowel Warm Hart als het lokaal bestuur geven aan dat de onderlinge dialoog steunt op wederzijds respect. De vereniging zoekt naar vernieuwende projecten. Het is aan het lokaal bestuur om de vereniging met twee voeten op de rond te houden, maar ook aan de vereniging om het lokaal bestuur niet te doen zweven. Het lokaal bestuur mag niet ingrijpen, maar kan wel waarschuwen. In die zin dat als de vereniging een project wil starten, het lokaal bestuur de inschatting op het vlak van haalbaarheid kan maken. Ze kunnen de vereniging er dan op wijzen zonder in te grijpen. Want een vereniging moet zelfbevrijdend werken vanuit de eigen mogelijkheden.

"Een vereniging kan niet alles alleen, stap voor stap gaan we vooruit zonder hun ambitie teniet te doen. Ze kunnen zonder meer hun manneke staan in het brede veld van het verenigingsleven."

Doordat Warm Hart alles vanuit een ander invalshoek benadert houdt ze het lokaal bestuur nuchter.

"Het lokaal bestuur wilde alles wat er in de gemeente aan vrijetijdsaanbod aanwezig is inventariseren en samenbrengen in een brochure voor mensen in armoede. Warm Hart heeft toen laten weten dat ze dat geen goed idee vonden. Ze zijn dan met verschillende diensten en organisaties rond de tafel gaan zitten. Het resultaat was een mobile vrijetijdsbeurs die naar de mensen zelf toegaat."

Langs de andere kant kan de samenwerking ook verwachtingen doen ontstaan waar niet altijd op ingegaan kan worden.

Vandaag is er een spontane uitwisseling tussen het lokaal bestuur en Warm hart. Het OCMW neemt vandaag spontaan de telefoon om de vereniging te informeren over initiatieven die op til staan. Het verloopt allemaal heel spontaan. Het hele proces heeft ervoor gezorgd dat ze een erkende partner zijn van het lokaal bestuur dat zich vertaald heeft in een heel aantal doelstellingen van het LSB-plan. Het feit dat het *'intern gestructureerd armoedeoverleg'* mede door hun vorm gekregen heeft is niet onbelangrijk. Het *'Armoedeplatform'* is gestructureerder dan het sociaal overleg van vroeger en kan meer adviserend werken.

Het lokaal bestuur hoopt dat de samenwerking met Warm Hart op dit elan verdergezet kan worden. De samenwerking moet zich nog meer gaan verankeren op het administratieve veld. De vereniging bereikt mensen in armoede, een groep die voor het lokaal bestuur minder toegankelijk is. Op het vlak van doorverwijzen is er een wisselwerking. De vereniging verwijst door naar hulpverlening en dienstverlening. Het lokaal bestuur op haar beurt maakt de vereniging kenbaar naar haar cliënteel toe. De signaalfunctie die de vereniging heeft is een meerwaarde voor het lokaal bestuur. De vereniging staat dagelijks in contact met mensen in armoede en weet waar ze mee zitten.

Ook op het vlak van initiatieven is er een wisselwerking tussen het lokaal bestuur en Warm Hart. Het OCMW ziet erop toe dat de initiatieven die het zelf ontplooit aansluiting vindt bij mensen in armoede die door de vereniging bereikt worden. In de andere richting onderneemt de vereniging initiatieven die aansluiting vinden bij beleidsthema's die op dat moment binnen het lokaal bestuur leven. Een vereniging als Warm Hart dwingt het lokaal bestuur ertoe de gemeente met een andere bril te bekijken, de bril van mensen in armoede.

"Ze dwingen ons om in al onze projecten na te denken over hoe we mensen die normaal uit de boot vallen toch kunnen bereiken. Op dat vlak is de vereniging een hefboom om ook die doelgroep te kunnen bereiken."

Het moeilijke waar het *'Armoedeplatform'* vandaag nog op stoot is de inhoud. Waarover moet er geadviseerd worden? Hoe worden de partners voldoende geïnformeerd over wat er allemaal op beleidsvlak aan keuzes wordt gemaakt?

"Het beleid is met zoveel dingen bezig. Dat helikopterzicht van wat is allemaal van belang voor de doelgroep en hoe kan het Armoedeplatform daar een rol in spelen. Dat is op dit moment toch wel een uitdaging."

Binnen het sociaal overleg is er even discussie geweest of het beleid ook vertegenwoordigd moest zijn binnen het 'Armoedeplatform'. Er werd beslist van wel omdat er op die manier dan een directer aanspreekpunt is om beleidsaangelegenheden op te kunnen volgen.

"Beleidsmensen kunnen op het overleg zeggen wat er op de politieke agenda staat, het Armoedeplatform kan dan vervolgens een advies formuleren."

Vanuit het OCMW werd hiervoor gepleit. Een politiker aan tafel is eerder een kans en geen bedreiging.

Wat beiden vandaag nog missen is een samenwerking in tandem met leden van de vereniging. Wanneer de trekkers door een tegenslag uitvallen is de kans groot dat de vereniging morgen stilvalt. Binnen het Armoedeplatform moet op termijn de mogelijkheid zijn dat de trekkers deelnemen in tandem met leden. Door het feit dat de twee sterkhouders van de vereniging altijd op de voorgrond treden is er niet geweten wie er verder deel uitmaakt van de vereniging. Dat is iets wat Warm Hart kwetsbaar maakt.

De burgemeester is samen met Bart Demyttenaere peter van de vereniging en heeft voor Warm Hart een enorme meerwaarde. De burgemeester zoekt mee naar subsidies binnen Houthalen-Helchteren. Ook heeft hij een belangrijke rol gespeeld in de zoektocht naar een locatie. De burgemeester moedigt zijn medewerkers aan om samen te werken met Warm Hart en oog te hebben voor mensen in armoede.

Zowel het lokaal bestuur als Warm Hart hebben zich in zekere zin kwetsbaar opgesteld. De vereniging heeft een hele weg afgelegd om te kunnen staan waar ze vandaag geraakt is. Elkaars grenzen en mogelijkheden duidelijk maken heeft zijn vruchten afgeworpen. De zichtbaarheid van beide op het terrein heeft hier een niet te onderschatte rol in gespeeld. Het wederzijds vertrouwen is een basisvoorwaarde.

6. De moraal van het verhaal

Participatie vraagt een doordacht plan op maat van de lokale context en kan niet geschreven worden door aan bestaande en nieuwe partners voorbij te gaan. Het is een traag proces, maar de moeite waard. Is het format van Houthalen-Helchteren overdraagbaar naar andere lokale besturen en armoedeverenigingen? Ja en neen. Neen, in die zin dat elke lokale context anders is en dat het een proces op maat moet zijn. Ja, de genomen stappen kunnen overgenomen worden en gehanteerd worden binnen andere lokale contexten.

Het *'Armoedeplatform Houthalen-Helchteren'* en haar partners staan vandaag voor een enorme uitdaging. Enerzijds moeten zij zoeken naar de strategische lijnen. Dit kan op twee verschillende manieren. Een eerste manier bestaat erin de bestaande noden en behoeften te inventariseren d.m.v. reeds uitgevoerde bevragingen. Maar indien het opstellen van een inventaris niets oplevert, zal de doelgroep opnieuw bevestigd moeten worden. Anderzijds moeten ze blijven waken over de uitvoering van de strategische doelstelling 1 van het LSB-plan (we versterken de positie van maatschappelijk achtergestelden). Niet te vergeten moet het op termijn mogelijk zijn om vanuit Warm Hart en andere partners in tandem deel te nemen.

Bijlagen

Bijlagen

- P. 31 Bijlage 1 Contactgegevens van alle door ons gekende armoedeverenigingen
- P. 75 Bijlage 2 Operationele doelstelling 3 - Warm hart krijgt een raadgevende functie naar het lokaal bestuur
- P. 76 Bijlage 3 Operationele doelstelling 8 - Er komt binnen het lokaal bestuur van Houthalen-Helchteren een intern gestructureerd overleg rond maatschappelijk achtergestelden
- P. 81 Bijlage 4 Voorstel SD1 – OD 3 en OD 8 LSB Houthalen-Helchteren
- P. 84 Bijlage 5 Concept sociaal overleg Houthalen-Helchteren – Februari 2009 - 1
- P. 87 Bijlage 6 Concept sociaal overleg Houthalen-Helchteren – Februari 2009 - 2
- P. 88 Bijlage 7 Definitief concept Armoedeplatform Houthalen-Helchteren – Mei 2009

Bijlage 1: Contactgegevens van alle door ons gekende armoedeverenigingen

Verenigingen waar armen het woord nemen

<p>De Brug Hasselt vzw Pieter Corbeelstraat 16/1 3500 Hasselt Voorzitter: Frieda Claesen Gsm: 0477/ 52 21 70 Tel.: 011/ 74 07 59 Email: de.brug.hasselt@telenet.be Website: www.debrug-vzw.tk</p>	<p>Warm Hart vzw Pastorijstraat 40/12 3530 Houthalen-Helchteren Contactpersoon: Magda Cuppens Gsm:0475/ 52 89 81 Tel.:011/60 49 76 Email: warmhart@skynet.be</p>
<p>Soma vzw Oude Baan 98/2 3630 Maasmechelen Tel.: 089/ 77 73 37 Contactpersoon: Joke Aerts 0497/ 58 43 62 en Evi Bogaerts 0497/ 58 43 63 Email: joke.aerts@rimo.be Email: evi.bogaerts@rimo.be</p>	<p>Wasda vzw Vennestraat 85 3600 Genk Contactpersoon: Magda Remans Tel.: 089/ 50 48 18 Gsm: 0497/ 58 43 77 Email: magda.remans@rimo.be</p>
<p>De Draaischijf vzw Stationskaai 45 3581 Beringen Contactpersoon: Peter van Den Berg Tel.: 011/ 28 12 61 Email: draaischijf2@hotmail.com Draaischijf Praatcafé (vrijdag van 13h-20h) Klaverweide 82 3581 Beverlo Tel.: 011/ 39 38 67</p>	

Andere armoedeverenigingen

<p>HouvastHerk Dorpsstraat 5 3540 Donk (Herk-de-Stad) Contactpersoon: Rudy Vandenreyt Tel.: 013/ 66 88 25 Gsm: 0498/ 82 67 16 Email: houvastherk@skynet.be</p>	<p>OnderOns Ursulinenstraat 7 3800 Sint-Truiden Contactpersoon: Greetje Swerts Gsm: 0497/58.43.78 Email: greetje.swerts@rimo.be</p>
<p>Anker Van Dijkklaan 33 3550 Heusden-Zolder Contactpersoon: Lutgart Raymaekers Tel.: 011/53.61.04 Gsm: 0475/42.69.33 Email: ivo.heyligen1@telenet.be</p>	<p>Cultuurclub Hechtel-Eksel Contactpersoon: Marijke Franssens Tel.: 011/73.01.30 Email: marijke.franssens@ocmwhechtel-eksel.be</p>

<p>Basisschakel "Lichtpunt" Lummen Contactpersoon: Rita Vandenreyt Tel.: 013/53.13.42 Gsm: 0477/93.66.51 Contactpersoon: Rita Marx Gsm: 0479/63.85.33</p>	<p>Hoger Op Leopoldsburg Contactpersoon: Hugo Borgions Gsm: 0476/20.40.78 Email: hupo@euphonynet.be Website: http://users.telenet.be/hoger-op1.be</p>
<p>Welzijnsschakel "De Nieuwe Volksbond" Stationslaan 34 bus 1 3700 Tongeren Tel.: 012/74.18.01 Email: acwnvb102004@skynet.be</p>	<p>Ons Verblijf Burgemeester Voetslaan 6/2 3990 Kleine Brogel Contactpersoon: Rooyackers Paul Gsm: 0497/66.44.32 Email: roempa@hotmail.com</p>

Bijlage 2: Operationele doelstelling 3 – Warm Hart krijgt een raadgevende functie naar het lokaal bestuur

LSB Strategische Doelstelling 1 – Operationele Doelstelling 3: Warm Hart krijgt een raadgevende functie naar het lokaal bestuur

1.3.1 Wat bedoelen we?

We wensen Warm Hart in te schakelen om het lokaal bestuur raad te geven bij het nemen van beleidsbeslissingen die een impact hebben op maatschappelijke achterstelling.

1.3.2 Hoe organiseren we?

- Warm Hart informeren over de voornaamste beleidsacties
- Raad vragen aan Warm Hart over relevante beleidsvraagstukken
- Het Sociaal Huis laat schriftelijke communicatievormen voor haar OCMW-cliënten beoordelen door Warm Hart
- Warm hart ondersteunen/opleiden in het verlenen van kwaliteitsvolle adviezen

1.3.3 Wie is ambtelijk verantwoordelijken?

- Het diensthoofd Sociaal Huis
- Het diensthoofd welzijn, jeugd en cultuur

1.3.4 Wat is het beoogde resultaat?

Beleidsbeslissingen zijn meer afgestemd op maatschappelijk achtergestelden.

1.3.5 Meetfactoren/indicatoren + timing

- Aantal vragen van het lokaal bestuur aan Warm Hart
- Aantal raadgevingen van Warm Hart aan het lokaal bestuur
- Aantal ondersteuningsactiviteiten naar Warm Hart i.k.v. kwaliteitsvolle adviesverlening
- Jaarlijks vanaf 2008

1.3.6 Budget

Geen extra middelen nodig.

Bijlage 3: Operationele doelstelling 8: Er komt binnen het lokaal bestuur van Houthalen-Helchteren een intern gestructureerd overleg rond maatschappelijk achtergestelden

LSB Strategische doelstelling 1 – OD 8: Er komt binnen het lokaal bestuur van Houthalen-Helchteren een intern gestructureerd overleg rond maatschappelijk achtergestelden

1.8.1 Wat bedoelen we?

Om alle inspanningen ten aanzien van maatschappelijk achtergestelden beter te coördineren zal de stuurgroep Lokaal Sociaal Beleid minimum 2 maal per jaar een armoedeoverleg organiseren.

1.8.2 Hoe organiseren we?

- Bepalen van de doelstellingen en dagorde
- Inventariseren van relevante actoren

1.8.3 Wie is ambtelijk verantwoordelijk?

- Diensthoofd Sociaal Huis
- Stuurgroep LSB

1.8.4 Wat is het beoogde resultaat?

Er bestaat een intern gestructureerde overleggroep rond maatschappelijk achtergestelden.

1.8.5 Meetfactoren/indicatoren + timing?

- Effectieve oprichting van een gestructureerde overleggroep rond maatschappelijk achtergestelden, in de schoot van de stuurgroep Lokaal Sociaal Beleid
- Aantal samenkomsten van deze overleggroep
- 2008

1.8.6 Budget?

Geen extra middelen nodig.

Bijlage 4: Voorstel SD 1 – OD 3 en OD 8 LSB Houthalen-Helchteren

Het lokaal bestuur van Houthalen-Helchteren koos ervoor om de positie van maatschappelijk achtergestelden in de gemeente te versterken. Om deze strategische keuze te kunnen waarmaken stippelde het een aantal operationele doelstellingen uit in zijn LSB-plan. Warm Hart, een vereniging waar armen het woord nemen, gevestigd in de gemeente krijgt hierbij een belangrijke rol. Warm Hart wordt als toegangspoort gebruikt om maatschappelijk achtergestelden te bereiken.

Concreet betekent dit dat de vereniging via OD 3 een raadgevende functie krijgt naar het lokaal bestuur toe. Eveneens wil men binnen het lokaal bestuur via OD 8 een intern gestructureerd overleg rond maatschappelijk achtergestelden.

Beide opdrachten kunnen samenvloeien in één overlegstructuur.

We willen deze overlegstructuur niet louter een raadgevende stem geven, maar ook een sturende functie. Vandaar dat we kiezen voor de "stuurgroep maatschappelijke achterstelling". Als stuurgroep heeft men niet enkel een adviserende / raadgevende taak, maar ook een sturende / coördinerende taak. In dit opzicht kunnen het adviserende dat in OD 3 voor ogen gehouden wordt en het coördinerende uit OD 8 hand in hand gaan in slechts één overlegstructuur.

Missie

De missie zegt voor wat we willen zijn en *'waar we voor gaan'*. Hierin geven we aan wat we willen betekenen voor onze besturen, leden, belanghebbenden. Ook geven we aan op welk vlak we verschillen van andere overlegorganen. De missie moet door iedereen gedragen worden.

Checklist:

- Waar staat de stuurgroep voor?
- Wat is haar bijdrage aan haar omgeving?
- Waarin verschilt de stuurgroep van andere soortgelijke organisaties?
- Heeft de missie een draagvlak? (bij leden, bestuur, belanghebbenden)
- Is de missie richtinggevend voor het doen en laten van haar leden?
- Uit de missie moeten SMART-doelstellingen met MAGIE worden afgeleid? (zie bijlage)
- Kan de missie op LT mee?
- Is de missie inspirerend en enthousiasmerend?

Kerntaken

Het is belangrijk dat de "stuurgroep achterstelling" een duidelijke rol heeft voor het lokaal bestuur en de partners.

Hier beschrijven we de doelstellingen, de taken van de stuurgroep

Het engagement van de leden

- De stuurgroepleden engageren zich tot maximale aanwezigheid bij de stuurgroepvergadering.
- De secretaris zorgt voor een goede informatiedoorstroming naar alle leden.
- De stuurgroepleden geven opbouwende kritiek.
- De stuurgroepleden engageren zich tot het nakomen van de afspraken die gemaakt worden in de stuurgroep.
- De stuurgroep is evenwichtig samengesteld.
- De lokale ambtenaren en andere actoren bezorgen hun feedbackvragen tijdig aan de stuurgroepsecretaris.
- De stuurgroepleden bereiden de vergadering voor.
- De agenda van de stuurgroep wordt in samenspraak bepaald: ieder lid kan een besprekingspunt agenderen.
- De stuurgroepleden nemen een actieve rol op in het adviseren van de lokale besturen en actoren.

- De stuurgroepleden aanvaarden de verschillen tussen de leden en tonen respect voor de eigen leefwereld en culturele achtergrond van de leden.
- De stuurgroepleden engageren zich om begrijpbare taal te gebruiken.

Samenstelling

De stuurgroep moet aan twee vereisten voldoen. Er moet op de eerste plaats een zo groot mogelijk bereik zijn van lokale betrokkenen om te kunnen spreken van een grote gedragenheid. Aan de andere kant is het ook van belang om oog te hebben voor voldoende inhoudelijke diepgang. Een goed evenwicht tussen breedte en diepte is dus een cruciaal, maar moeilijk gegeven. Zo kan bijvoorbeeld in functie van de bespreking van een bepaald thema een expert aan tafel aanschuiven of kan een breder publiek bevroegd worden. De aanwezigheid van de doelgroep aan de vergadertafel wordt ook afgewogen aan de hand van deze evenwichtsoefening.

Stuurgroep maatschappelijke achterstelling

Vaste leden:

Sociaal Overleg

- Rudi Lauwers, *Warm Hart*
- Magda Cuppens, *Warm Hart*
- Diane Lemmens, *RIMO-opbouwwerker wijkontwikkeling De Standaard*
- Nicole Baerts, *opbouwwerker leefbaarheid in Houthalen-Oost*
- Carmen Maiquez, *buurtwerking Meulenberg (wordt vervangen)*
- Liesbeth Smeyers, *teamverantwoordelijke RIMO-Limburg*
- Frederik Vaes, *RIMO-ondersteuner DYNAMO*
- Melissa Bosmans, *ondersteuner LSB RIMO-Limburg*
- Erik Vangeneugden, *OCMW diensthoofd Sociaal Huis*
- Mustafa Aytar, *Schepen van Welzijn (wordt in 2009 vervangen door Khalid Assecour)*
- Sint-Vincentius

+

- OCMW (wie?)
- Gemeente (Hoofd dienst Welzijn)
- *Vrijwilligers Warm Hart (2) (Mogelijk op LT in tandem = verzelfstandiging van de doelgroep)*
- *Migrantenraad Houthalen*
- *Jeugdwelzijnswerk Meulenberg*
- ?

Inhoudelijke experts, die ad hoc aan de vergadertafel kunnen aanschuiven:

- Dienst cultuur
- LOP
- Kempisch Tehuis
- ...

Het voorzitterschap

Wie stelt zich kandidaat?

Wie wordt secretaris?

(Warm hart stelt voor om iemand van het OCMW aan te duiden als voorzitter. Hierbij denk ik aan de ambtelijk verantwoordelijken voor OD 3 en OD 8.)

Frequentie

De stuurgroep vergadert 4 keer per jaar. Bij het bepalen van de data wordt er rekening gehouden met de maandkalender van Warm Hart. Op die manier krijgt Warm Hart de tijd om terug te koppelen tijdens haar ledenvergadering.

Komen er dringende vragen binnen dan communiceren de voorzitter en de secretaris dit naar alle leden van de stuurgroep.

Locatie

Een vaste locatie is nodig. Bij Villa Basta is er een grote vergaderzaal.
Is dit mogelijk? Andere voorstellen?

Mandaat

Het mandaat van de stuurgroep is adviserend van aard en niet controlerend of veroordelend. Als we een volwaardige rol willen spelen op gemeentelijk niveau, moet de gemeenteraad ons erkennen als partner. Zij die vragen stellen aan de stuurgroep houden rekening met het advies van de stuurgroep.

Bekendmaking

Website gemeente

In en Om

Is er een interne nieuwsbrief (OCMW + gemeente)?

Lokale actoren op de hoogte brengen van het bestaan van de stuurgroep en de mogelijkheden.

Terugkoppeling binnen Warm hart

Rudi en Magda koppelen terug tijdens hun ledenvergadering. Tijdens de ledenvergadering van Warm Hart moet er iemand van de stuurgroep aanwezig zijn om de nodige uitleg te geven. Op die manier weten de leden van de vereniging dat er ook effectief naar hun stem geluisterd wordt en er rekening mee wordt gehouden. Er gebeurt een juiste terugkoppeling en vragen kunnen onmiddellijk beantwoord worden. Doordat iemand van de stuurgroep dat wat teruggekoppeld moet worden toelicht, wordt er ook juist teruggekoppeld en kunnen mogelijke vragen onmiddellijk beantwoord worden.

Bijlage 5: Concept sociaal overleg Houthalen-Helchteren – Februari 2009 – 1

De tekst in het groen werd in het concept door het sociaal overleg gewijzigd.

Dit concept werd besproken op het sociaal overleg van 16 februari 2009

Reeds vele jaren zitten sociale partners rond de tafel. Samen hebben ze dezelfde algemene doelstelling voor ogen, achterstelling wegwerken. Onder het motto samen staan we sterk willen we achterstelling en armoede structureel aanpakken. Het lokaal sociaal beleid in Houthalen-Helchteren is een goede stap in de richting. Door lokale actoren rond de tafel te brengen die dicht bij de doelgroep staan, leveren we een meerwaarde. De effecten van beleidsmaatregelen worden bij de basis getoetst. Met deze conceptnota willen we een duidelijke lijn uitzetten om achterstelling weg te werken en armoedebevrijding mogelijk te maken.

MISSIE

Het sociaal overleg wil de leefkwaliteit van de meest kwetsbare groepen verbeteren en hun belangen verdedigen. Hiervoor brengen we sociale actoren rond de tafel en bieden hen een klankbord aan. We zijn een wegwijzer voor beleidsmakers en een waakhond voor beleidsmaatregelen.

KERNTAKEN

Het is van belang dat het sociaal overleg een duidelijke rol heeft voor de partners en het beleid. We omschrijven hier een aantal kerntaken van het sociaal overleg aan de hand van een aantal rollen, die het sociaal overleg kan opnemen.

Architect

Het sociaal overleg bespreekt de grote strategische lijnen op basis van de krijtlijnen, die vanuit de basis komen bovendrijven.

Concrete invulling

- *Bevraging van de doelgroep door baksteen-methodiek, post-it methodiek of 3*3*
- *Vanuit de bevraging worden prioriteiten geformuleerd waarmee het sociaal overleg aan de slag gaat*

Medestander/partner/supporter

De partners van het sociaal overleg voelen zich betrokken omwille van de goede informatiedoorstroming en door het feit dat ze mee de lijnen kunnen uitzetten. Op die manier ontstaat er een draagvlak. Het belang van de doelgroep wordt een gemeenschappelijk belang. De verantwoordelijkheid rust niet alleen op de schouders van één enkele partner.

Het sociaal overleg verleent steun en creëert goodwill voor het wegwerken van achterstelling. Elke partner is niet een op zichzelf staand iets, zit niet op een eiland, maar is onlosmakelijk verbonden met anderen: partners, beleid, ... Integraal werken wordt mogelijk doordat verschillende partners aan tafel zitten. Samen wordt aan dezelfde kar getrokken.

Concrete invulling

- *De leden van het sociaal overleg engageren zich tot maximale aanwezigheid op de vergaderingen.*

- *De leden zorgen voor een goede informatiedoorstroming door een briefing van de bezigheden voor elke vergadering van het sociaal overleg.*
- *De leden geven opbouwende kritiek.*
- *De leden engageren zich tot het nakomen van de afspraken die gemaakt worden op het sociaal overleg.*

Anker

Het sociaal overleg zorgt voor een goede verankering van armoedebevrijdingsbeleid in Houthalen-Helchteren op voorwaarde dat er sprake is van een evenwichtige samenstelling uit lokale partners.

Concrete invulling

- *Het sociaal overleg is evenwichtig samengesteld (zie verder).*
- *Het sociaal overleg vaardigt meerdere personen af naar het intern gestructureerd armoedeoverleg (uitbreiding stuurgroep LSB).*

Adviseuridenktank/wegwijzer

Het sociaal overleg kan en mag gevraagd en ongevraagd advies geven. Het beleid kan er enerzijds terecht voor feedback op zijn vragen. Maar anderzijds kan het sociaal overleg ook adviseren wanneer het beleid hier niet expliciet om vraagt. Het sociaal overleg voorziet in een externe onafhankelijke impuls.

Het sociaal overleg helpt de partners en het beleid de weg te wijzen naar de oplossing van concrete knelpunten, naar partners, naar medestanders, naar nieuwe doelgroepen, naar nieuwe methodieken,

...

Concrete invulling

- *Het beleid legt bestuursbeslissingen inzake wegwerken van achterstelling voor aan het sociaal overleg.*
- *De leden bereiden de vergaderingen voor.*
- *De agenda van het sociaal overleg wordt in samenspraak bepaald: ieder lid kan een besprekingspunt agenderen.*
- *De leden nemen een actieve rol op in het adviseren van het beleid.*
- *Het sociaal overleg maakt een brug tussen de leden en het beleid.*

Spiegelwaakhond

Het sociaal overleg houdt het beleid een spiegel voor om het wegwerken van achterstelling kritisch te bekijken en de eigen aanpak in vraag te stellen. Het is een forum om evidenties in vraag te stellen, om bezigheden in een breder perspectief te zien, een helikopterzicht te bieden, om na te gaan of beleidsmaatregelen ten goede komen van de meest kwetsbare groepen.

Het sociaal overleg bewaakt in samenwerking met het intern gestructureerd armoedeoverleg de uitvoering van het LSB.

Concrete invulling

- *De uitvoering van het LSB wordt jaarlijks geëvalueerd. Het sociaal overleg stelt ieder jaar een stand van zaken op en geeft feedback op de progressie.*
- *Het sociaal overleg maakt een overzicht van genomen beleidsmaatregelen die ten goede komen aan de meest kwetsbare groepen.*

MANDAAT

Het mandaat van het sociaal overleg is adviserend van aard en niet controlerend of veroordelend. De agenda van het sociaal overleg wordt in samenspraak opgesteld en de leden van het sociaal overleg hebben de gelegenheid om knelpunten aan te dragen en oplossingen te formuleren, waarbij de ideeën een volwaardige rol spelen in de ontwikkeling van de levenskwaliteit van de meest kwetsbaren. Het beleid houdt rekening met het advies van het sociaal overleg. [Het sociaal overleg gaat in dialoog met het intern gestructureerd armoedeoverleg in Houthalen-Helchteren.](#)

SAMENSTELLING

Kwestie van breedte en diepte

De deelnemerslijst van het sociaal overleg is een kwestie van breedte en diepte. In feite moet men aan twee vereisten voldoen. Er moet op de eerste plaats een zo groot mogelijk bereik zijn van lokale betrokkenen om te kunnen spreken van een grote gedragenheid. Aan de andere kant is het ook van belang om oog te hebben voor voldoende inhoudelijke diepgang. Een goed evenwicht tussen breedte en diepte is dus een cruciaal, maar moeilijk gegeven. Zo kan bijvoorbeeld in functie van de bespreking van een bepaald thema een expert aan tafel aanschuiven of kan een breder publiek bevroegd worden. De aanwezigheid van de doelgroep aan de vergadertafel wordt ook afgewogen aan de hand van deze evenwichtsoefening.

Het sociaal overleg

Vaste leden:

- Rudi Lauwers, *Warm Hart*
- Magda Cuppens, *Warm Hart*
- Diane Lemmens, *RIMO-opbouwwerker wijkontwikkeling De Standaard*
- Nicole Baerts, *RIMO-opbouwwerker leefbaarheid in Houthalen-Oost*
- Carmen Maiquez, *buurtwerking Meulenberg (wordt vervangen)*
- Liesbeth Smeyers, *teamverantwoordelijke RIMO-Limburg*
- Frederik Vaes, *RIMO-ondersteuner DYNAMO*
- Melissa Bosmans, *ondersteuner LSB RIMO-Limburg*
- Erik Vangeneugden, OCMW *diensthofd Sociaal Huis*
- Sint-Vincentius

+

- OCMW (wie?)
- Schepen van Welzijn (Khalid Assecour)
- Gemeente (Hoofd dienst Welzijn)
- Lokale integratiedienst (Antonietta Mercatante + Ana-Mari Viso-Garcia)
- *Vrijwilligers Warm Hart (2) (Mogelijk om op lange termijn in tandem deel te nemen = verzelfstandiging van de doelgroep)*
- *Migrantenraad Houthalen*
- *Jeugdwelzijnswerk Meulenberg*
- ?

Inhoudelijke experts, die ad hoc aan de vergadertafel kunnen aanschuiven:

- Dienst cultuur

- LOP
- Kempisch Tehuis
- ...

Het voorzitterschap

Wie stelt zich kandidaat.

FREQUENTIE

Het sociaal overleg vergadert 4 keer per jaar.

Twee maal per jaar neemt het sociaal overleg deel aan het intern gestructureerd armoedeoverleg.

Vergaderkalender 2009

Voorstel data:

Accenten/Mogelijke agendapunten voor 2009

1. Bevraging doelgroep
2. Bekendmaking sociaal overleg
3. Participatiedecreet
4. Krantje
5. ...

Bijlage 6: Concept sociaal overleg Houthalen-Helchteren – Februari 2009 – 2

De tekst in het paars werd in het definitieve concept gewijzigd door de stuurgroep LSB.

Dit concept werd besproken op de stuurgroep LSB op 6 mei 2009

Reeds vele jaren zitten sociale partners rond de tafel. Samen hebben ze dezelfde algemene doelstelling voor ogen, achterstelling wegwerken. Onder het motto samen staan we sterk willen we achterstelling en armoede structureel aanpakken. Het lokaal sociaal beleid in Houthalen-Helchteren is een goede stap in de richting. Door lokale actoren rond de tafel te brengen die dicht bij de doelgroep staan, leveren we een meerwaarde. De effecten van beleidsmaatregelen worden bij de basis getoetst. Met deze conceptnota willen we een duidelijke lijn uitzetten om achterstelling weg te werken en armoedebevrijding mogelijk te maken.

MISSIE

Het sociaal overleg wil de leefkwaliteit van de meest kwetsbare groepen verbeteren en hun belangen verdedigen. Hiervoor brengen we sociale actoren en beleidsmakers rond de tafel en bieden hen een klankbord aan. We zijn een wegwijzer voor beleidsmakers en een waakhond voor beleidsmaatregelen.

KERNTAKEN

Het is van belang dat het sociaal overleg een duidelijke rol heeft voor de partners en het beleid. We omschrijven hier een aantal kerntaken van het sociaal overleg aan de hand van een aantal rollen, die het sociaal overleg kan opnemen.

Architect

Het sociaal overleg bespreekt de grote strategische lijnen op basis van de krijtlijnen, die vanuit de basis komen bovendrijven.

Concrete invulling

- *Er wordt een inventaris opgemaakt van reeds afgenomen bevestigingen van de doelgroep en van signalen opgevangen door veldwerkers.*
- *Bevestiging van de doelgroep door baksteen-methodiek, post-it methodiek of 3*3 (indien inventaris niet voldoende materiaal oplevert)*
- *Vanuit de bevestiging worden prioriteiten geformuleerd waarmee het sociaal overleg aan de slag gaat*

Medestander/partner/supporter

De partners van het sociaal overleg voelen zich betrokken omwille van de goede informatiedoorstroming en door het feit dat ze mee de lijnen kunnen uitzetten. Op die manier ontstaat er een draagvlak. Het belang van de doelgroep wordt een gemeenschappelijk belang. De verantwoordelijkheid rust niet alleen op de schouders van één enkele partner.

Het sociaal overleg verleent steun en creëert goodwill voor het wegwerken van achterstelling. Elke partner is niet een op zichzelf staand iets, zit niet op een eiland, maar is onlosmakelijk verbonden met anderen: partners, beleid, ... Integraal werken wordt mogelijk doordat verschillende partners aan tafel zitten. Samen wordt aan dezelfde kar getrokken.

Concrete invulling

- *De leden van het sociaal overleg engageren zich tot maximale aanwezigheid op de vergaderingen.*
- *De leden zorgen voor een goede informatiedoorstroming door een briefing van de bezigheden voor elke vergadering van het sociaal overleg.*
- *De leden geven opbouwende kritiek.*
- *De leden engageren zich tot het nakomen van de afspraken die gemaakt worden op het sociaal overleg.*

Anker

Het sociaal overleg zorgt voor een goede verankering van armoedebeleid in Houthalen-Helchteren op voorwaarde dat er sprake is van een evenwichtige samenstelling uit lokale partners.

Concrete invulling

- *Het sociaal overleg is evenwichtig samengesteld (zie verder).*

Adviseuridenktank/wegwijzer

Het sociaal overleg kan en mag gevraagd en ongevraagd advies geven. Het beleid kan er enerzijds terecht voor feedback op zijn vragen. Maar anderzijds kan het sociaal overleg ook adviseren wanneer het beleid hier niet expliciet om vraagt. Het sociaal overleg voorziet in een externe onafhankelijke impuls.

Het sociaal overleg helpt de partners en het beleid de weg te wijzen naar de oplossing van concrete knelpunten, naar partners, naar medestanders, naar nieuwe doelgroepen, naar nieuwe methodieken,

...

Concrete invulling

- *Het beleid legt bestuursbeslissingen inzake wegwerken van achterstelling voor aan het sociaal overleg.*
- *De leden bereiden de vergaderingen voor.*
- *De agenda van het sociaal overleg wordt in samenspraak bepaald: ieder lid kan een besprekingspunt agenderen.*
- *De leden nemen een actieve rol op in het adviseren van het beleid.*
- *Het sociaal overleg maakt een brug tussen de leden en het beleid.*

Spiegelwaakhond

Het sociaal overleg houdt het beleid een spiegel voor om het wegwerken van achterstelling kritisch te bekijken en de eigen aanpak in vraag te stellen. Het is een forum om evidenties in vraag te stellen, om bezigheden in een breder perspectief te zien, een helikopterzicht te bieden, om na te gaan of beleidsmaatregelen ten goede komen van de meest kwetsbare groepen.

Het sociaal overleg bewaakt de uitvoering van het LSB.

Concrete invulling

- *De uitvoering van het LSB wordt jaarlijks geëvalueerd. Het sociaal overleg stelt ieder jaar een stand van zaken op en geeft feedback op de progressie.*
- *Het sociaal overleg maakt een overzicht van genomen beleidsmaatregelen die ten goede komen aan de meest kwetsbare groepen.*

MANDAAT

Het mandaat van het sociaal overleg is adviserend van aard en niet controlerend of veroordelend. De agenda van het sociaal overleg wordt in samenspraak opgesteld en de leden van het sociaal overleg hebben de gelegenheid om knelpunten aan te dragen en oplossingen te formuleren, waarbij de ideeën een volwaardige rol spelen in de ontwikkeling van de levenskwaliteit van de meest kwetsbaren. Het beleid houdt rekening met het advies van het sociaal overleg. Het sociaal overleg gaat in dialoog met bevoegde instanties in Houthalen-Helchteren (lokale besturen, stuurgroep LSB en lokale instanties zoals huisvestingmaatschappij, artsenkring, ...).

SAMENSTELLING

Kwestie van breedte en diepte

De deelnemerslijst van het sociaal overleg is een kwestie van breedte en diepte. In feite moet men aan twee vereisten voldoen. Er moet op de eerste plaats een zo groot mogelijk bereik zijn van lokale betrokkenen om te kunnen spreken van een grote gedragenheid. Aan de andere kant is het ook van belang om oog te hebben voor voldoende inhoudelijke diepgang. Een goed evenwicht tussen breedte en diepte is dus een cruciaal, maar moeilijk gegeven. Zo kan bijvoorbeeld in functie van de bespreking van een bepaald thema een expert aan tafel aanschuiven of kan een breder publiek bevroegd worden. De aanwezigheid van de doelgroep aan de vergadertafel wordt ook afgewogen aan de hand van deze evenwichtsoefening.

Het sociaal overleg

Vaste leden:

- Rudi Lauwers, *Warm Hart*
- Magda Cuppens, *Warm Hart*
- Diane Lemmens, *RIMO-opbouwwerker wijkontwikkeling De Standaard*
- Nicole Baerts, *RIMO-opbouwwerker leefbaarheid in Houthalen-Oost*
- Carmen Maiquez, *buurtwerking Meulenberg (wordt vervangen)*
- Liesbeth Smeyers, *teamverantwoordelijke RIMO-Limburg*
- Frederik Vaes, *RIMO-ondersteuner DYNAMO*
- Melissa Bosmans, *ondersteuner LSB RIMO-Limburg*
- Erik Vangeneugden, OCMW *diensthofd Sociaal Huis*
- Jean Lachapelle, Sint-Vincentius

+

- OCMW (wie? → vraag wordt gesteld aan OCMW-raad)
- Schepen van Welzijn (Khalid Assecour)
- Gemeente (Hoofd dienst Welzijn)
- Lokale integratiedienst (Antonietta Mercatante + Ana-Mari Viso-Garcia)
- *Vrijwilligers Warm Hart (2) (Mogelijk om op lange termijn in tandem deel te nemen = verzelfstandiging van de doelgroep)*
- *Jeugd welzijnswerk Meulenberg (neemt niet dadelijk deel, wordt wel op de hoogte gehouden)*

(buurt-/opbouw werkers RIMO Limburg bekijken afvaardiging naar sociaal overleg)

Inhoudelijke experts, die ad hoc aan de vergadertafel kunnen aanschuiven:

- Dienst cultuur
- LOP
- Kempisch Tehuis
- ...

Het voorzitterschap wordt tot eind 2009 opgenomen door Frederik Vaes in samenwerking met Warm Hart.

Het secretariaatswerk wordt opgenomen door Warm Hart.

FREQUENTIE

Het sociaal overleg vergadert 4 keer per jaar.

Vergaderkalender 2009

- Donderdag 14 mei om 13u30; sociaal huis
- Donderdag 17 september om 13u30; Warm Hart
- Donderdag 3 december om 13u30; vrijetijdswinkel

Accenten/Mogelijke agendapunten voor 2009

6. Inventaris noden en behoeften doelgroep + themabepaling
7. Bekendmaking sociaal overleg
8. Participatiedecreet
9. Krantje
10. ...

Bijlage 7: Definitief concept Armoedeplatform Houthalen-Helchteren – Mei 2009

Reeds vele jaren zitten sociale partners rond de tafel. Samen hebben ze dezelfde algemene doelstelling voor ogen, achterstelling wegwerken. Onder het motto samen staan we sterk willen we achterstelling en armoede structureel aanpakken. Het lokaal sociaal beleid in Houthalen-Helchteren is een goede stap in de richting. Door lokale actoren rond de tafel te brengen die dicht bij de doelgroep staan, leveren we een meerwaarde. De effecten van beleidsmaatregelen worden bij de basis getoetst. Met deze conceptnota willen we een duidelijke lijn uitzetten om achterstelling weg te werken en armoedebevrijding mogelijk te maken.

MISSIE

Het sociaal overleg wil de leefkwaliteit van de meest kwetsbare groepen verbeteren en hun belangen verdedigen. Hiervoor brengen we sociale actoren en beleidsmakers rond de tafel en bieden hen een klankbord aan. We zijn een wegwijzer voor beleidsmakers en een waakhond voor beleidsmaatregelen.

KERNTAKEN

Het is van belang dat het sociaal overleg een duidelijke rol heeft voor de partners en het beleid. We omschrijven hier een aantal kerntaken van het sociaal overleg aan de hand van een aantal rollen, die het sociaal overleg kan opnemen.

Architect

Het sociaal overleg bespreekt de grote strategische lijnen op basis van de krijtlijnen die vanuit de basis komen bovendrijven.

Concrete invulling

- *Er wordt een inventaris opgemaakt van reeds afgenomen bevestigingen van de doelgroep en van signalen opgevangen door veldwerkers.*
- *Bevestiging van de doelgroep door baksteen-methodiek, post-it methodiek of 3*3 (indien inventaris niet voldoende materiaal opleverd)*
- *Vanuit de bevestiging worden prioriteiten geformuleerd waarmee het sociaal overleg aan de slag gaat*

Medestander/partner/supporter

De partners van het sociaal overleg voelen zich betrokken omwille van de goede informatiedoorstroming en door het feit dat ze mee de lijnen kunnen uitzetten. Op die manier ontstaat er een draagvlak. Het belang van de doelgroep wordt een gemeenschappelijk belang. De verantwoordelijkheid rust niet alleen op de schouders van één enkele partner.

Het sociaal overleg verleent steun en creëert goodwill voor het wegwerken van achterstelling. Elke partner is niet een op zichzelf staand iets, zit niet op een eiland, maar is onlosmakelijk verbonden met anderen: partners, beleid, ... Integraal werken wordt mogelijk doordat verschillende partners aan tafel zitten. Samen wordt aan dezelfde kar getrokken.

Concrete invulling

- *De leden van het sociaal overleg engageren zich tot maximale aanwezigheid bij de vergaderingen.*
- *De leden zorgen voor een goede informatiedoorstroming door een briefing van de bezigheden voor elke vergadering van het sociaal overleg.*

- *De leden geven opbouwende kritiek.*
- *De leden engageren zich tot het nakomen van de afspraken die gemaakt worden op het sociaal overleg.*

Anker

Het sociaal overleg zorgt voor een goede verankering van armoedebevrijdingsbeleid in Houthalen-Helchteren op voorwaarde dat er sprake is van een evenwichtige samenstelling uit lokale partners.

Concrete invulling

- *Het sociaal overleg is evenwichtig samengesteld (zie verder).*

Adviseuridenktank/wegwijzer

Het sociaal overleg kan en mag gevraagd en ongevraagd advies geven. Het beleid kan er enerzijds terecht voor feedback op zijn vragen. Maar anderzijds kan het sociaal overleg ook adviseren wanneer het beleid hier niet expliciet om vraagt. Het sociaal overleg voorziet in een externe onafhankelijke impuls.

Het sociaal overleg helpt de partners en het beleid de weg te wijzen naar de oplossing van concrete knelpunten, naar partners, naar medestanders, naar nieuwe doelgroepen, naar nieuwe methodieken, ...

Concrete invulling

- *Het beleid legt bestuursbeslissingen inzake wegwerken van achterstelling voor aan het sociaal overleg.*
- *De leden bereiden de vergaderingen voor.*
- *De agenda van het sociaal overleg wordt in samenspraak bepaald: ieder lid kan een besprekingspunt agenderen.*
- *De leden nemen een actieve rol op in het adviseren van het beleid.*
- *Het sociaal overleg maakt een brug tussen de leden en het beleid.*

Spiegelwaakhond

Het sociaal overleg houdt het beleid een spiegel voor om het wegwerken van achterstelling kritisch te bekijken en de eigen aanpak in vraag te stellen. Het is een forum om evidenties in vraag te stellen, om bezigheden in een breder perspectief te zien, een helikopterzicht te bieden, om na te gaan of beleidsmaatregelen ten goede komen van de meest kwetsbare groepen.

Het sociaal overleg bewaakt de uitvoering van de strategische doelstelling 1: "We versterken de positie van maatschappelijk achtergestelden in Houthalen-Helchteren" van het lokaal sociaal beleidsplan in Houthalen-Helchteren.

Concrete invulling

- *De uitvoering van het LSB wordt jaarlijks geëvalueerd. Het sociaal overleg stelt ieder jaar een stand van zaken op en geeft feedback op de progressie.*
- *Het sociaal overleg maakt een overzicht van genomen beleidsmaatregelen die ten goede komen aan de meest kwetsbare groepen.*

MANDAAT

Het mandaat van het sociaal overleg is adviserend van aard en niet controlerend of veroordelend. De agenda van het sociaal overleg wordt in samenspraak opgesteld en de leden van het sociaal overleg hebben de gelegenheid om knelpunten aan te dragen en oplossingen te formuleren, waarbij de ideeën

een volwaardige rol spelen in de ontwikkeling van de levenskwaliteit van de meest kwetsbaren. Het beleid houdt rekening met het advies van het sociaal overleg. Het sociaal overleg gaat in dialoog met bevoegde instanties in Houthalen-Helchteren (lokale besturen, stuurgroep LSB en lokale instanties zoals huisvestingmaatschappij, artsenkring,...)

SAMENSTELLING

Kwestie van breedte en diepte

De deelnemerslijst van het sociaal overleg is een kwestie van breedte en diepte. In feite moet men aan twee vereisten voldoen. Er moet op de eerste plaats een zo groot mogelijk bereik zijn van lokale betrokkenen om te kunnen spreken van een grote gedragenheid. Aan de andere kant is het ook van belang om oog te hebben voor voldoende inhoudelijke diepgang. Een goed evenwicht tussen breedte en diepte is dus een cruciaal, maar moeilijk gegeven. Zo kan bijvoorbeeld in functie van de bespreking van een bepaald thema een expert aan tafel aanschuiven of kan een breder publiek bevroegd worden. De aanwezigheid van de doelgroep aan de vergadertafel wordt ook afgewogen aan de hand van deze evenwichtsoefening.

Het sociaal overleg

Vaste leden:

- Rudi Lauwers, *Warm Hart*
- Magda Cuppens, *Warm Hart*
- Brigitte Motmans, *RIMO-buurtwerker Meulenberg*
- Frederik Vaes, *RIMO-ondersteuner DYNAMO*
- Melissa Bosmans, *ondersteuner LSB RIMO-Limburg*
- Erik Vangeneugden, *OCMW diensthoofd Sociaal Huis*
- Jean Lachapelle, *Sint-Vincentius*
- Brigitte Bortels, *OCMW-raadslid*
- Khalid Assecour, *Schepen van Welzijn*
- Antonietta Mercatante, *lokale integratiedienst*
- Ana-Mari Viso-Garcia, *lokale integratiedienst*
- *Vrijwilligers Warm Hart (2) (Mogelijk om op lange termijn in tandem deel te nemen = verzelfstandiging van de doelgroep)*
- *Geert Daenen, Jeugdwelzijnswerk Meulenberg*

(buurt-/opbouwwerkers RIMO Limburg bekijken afvaardiging naar sociaal overleg, er werd gekozen vanuit het team Houthalen-Helchteren één iemand af te vaardigen.)

Inhoudelijke experts, die ad hoc aan de vergadertafel kunnen aanschuiven:

- Dienst cultuur
- LOP
- Kempisch Tehuis
- ...

Het voorzitterschap wordt tot eind 2009 opgenomen door Frederik Vaes in samenwerking met Warm Hart.

Het secretariaatswerk wordt opgenomen door Warm Hart.

FREQUENTIE

Het sociaal overleg vergadert 4 keer per jaar.

Vergaderkalender 2009

- Donderdag 14 mei om 13u30; sociaal huis
- Donderdag 17 september om 13u30; Warm Hart
- Donderdag 3 december om 13u30; vrijetijdswinkel

Accenten/Mogelijke agendapunten voor 2009

11. Inventaris noden en behoeften doelgroep + themabepaling
12. Bekendmaking sociaal overleg
13. Participatiedecreet
14. Krantje
15. ...

Colofon

Redactie

Melissa Bosmans, RIMO-Limburg

Mieja Engelen, provincie Limburg, 2de Directie Welzijn, Strategie en Planning

Met dank aan Claudia Mellebeek (RIMO Limburg) en alle geïnterviewde armoedeverenigingen en lokale besturen voor hun bijdrage.

Een uitgave van

Provincie Limburg, 2de Directie Welzijn, stafdienst Strategie & Planning, Programmacel, Universiteitslaan 1, 3500 Hasselt

Verantwoordelijke uitgever

Rita De Boeck, directeur 2de directie Welzijn, Provinciehuis, Universiteitslaan 1, 3500 Hasselt

Cover

Grafische Producties, Dienst Informatie & Onthaal, provincie Limburg

De deputatie

Herman Reynders, gouverneur-voorzitter; Marc Vandeput, Sylvain Sleypen, Gilbert Van Baelen, Frank Smeets, Walter Cremers, Erika Thijs, leden en Renata Camps, provinciegriffier

D/2009/5857/96